

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Lucie TMáchová

**Komparace nástrojů boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti
v ČR a SRN**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Michael Kohajda, Ph.D.

Katedra finančního práva a finanční vedy

Datum uzavření rukopisu: 28. 11. 2016

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Lucie Váchová

Obsah

Úvod	1
1 Legalizace výnos z trestné innosti	2
1.1 Pojem legalizace výnos z trestné innosti.....	2
1.2 Jednotlivé fáze legalizace výnos z trestné innosti	3
1.3 Financování terorismu	4
2 Boj proti legalizaci výnos z trestné innosti na mezinárodní úrovni.....	6
2.1 Mezinárodní instituce	7
2.1.1 Organizace spojených národ	7
2.1.2 Finan ní ak ní výbor	8
2.1.3 Rada Evropy.....	9
2.1.4 MONEYVAL ó Výbor expert pro hodnocení opat ení proti praní ěpinavých pen z a financování terorismu.....	10
2.1.5 Evropská unie.....	10
2.1.6 Egmontská skupina	13
2.1.7 Wolfsbergská skupina	13
2.1.8 Sv tová banka a Mezinárodní m nový fond.....	13
3 Právní úprava problematiky praní pen z v R	14
3.1 Historický exkurs	14
3.2 Vymezení v eském právním ádu.....	14
3.2.1 Legalizace výnos z trestné innosti.....	17
3.2.2 Povinné osoby.....	18
3.2.3 Identifikace klienta.....	19
3.2.4 Kontrola klienta.....	25
3.2.5 Politicky exponované osoby	28
3.2.6 Výjimky z povinnosti identifikace a kontroly klienta.....	30
3.2.7 Podez elé obchody a jejich oznamování	31
3.2.8 Systém vnit ních zásad	33

3.2.9	N které další povinnosti vyplývající z AML zákona.....	34
3.2.10	Správní delikty	36
3.3	Instituce podílející se na boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu	37
3.3.1	Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR	37
3.3.2	Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování	39
3.3.3	Česká národní banka	39
3.3.4	Další instituce příslušné k výkonu správního dozoru.....	39
4	Právní úprava problematiky praní peněz v SRN	41
4.1	Vymezení v německém právním řádu.....	41
4.1.1	Praní peněz.....	43
4.1.2	Povinné osoby	43
4.1.3	Hlubková kontrola smluvního partnera	44
4.1.4	Zjednodušená hlubková kontrola	50
4.1.5	Zesílená hlubková kontrola.....	51
4.1.6	Oznamování podezřelých obchodů	53
4.1.7	Interní bezpečnostní opatření.....	54
4.1.8	N které další povinnosti vyplývající z GWG	54
4.1.9	Přestupky	55
4.2	Instituce podílející se na boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu	55
4.2.1	Spolkový kriminální úřad a Centrální útvar pro oznamování podezřelých obchodů	55
4.2.2	Spolkový úřad pro dohled nad finančním trhem.....	56
4.2.3	Další instituce příslušné k výkonu dohledu	56
5	Dopady IV. AML směrnice do právní úpravy praní peněz.....	57
6	Komparace české a německé právní úpravy praní peněz	60

6.1	Identifikace prostřednictvím videohovoru.....	60
6.2	Identifikace zástupce jednajícího za klienta	62
6.3	Identifikace statutárních zástupců právnických osob.....	63
6.4	Definice skutečného majitele a rozsah zjištěvaných údaj	64
6.5	Politicky exponované osoby	66
6.6	Identifikace a kontrola klienta vs. hloubková kontrola smluvního partnera	68
Závěr.....		71
Seznam použité literatury a pramen		74
Resumé		80
Abstract.....		81
Název diplomové práce / Thesis title		82
Klíčová slova / Key words.....		82

Seznam použitých zkratk

AML	Anti-Money Laundering neboli boj proti legalizaci výnos z trestné innosti
AML zákon	zákon . 253/2008 Sb., o n kterých opat eních proti legalizaci výnos z trestné innosti a financování terorismu
BaFin	Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht neboli Ú ad pro dohled nad finan ním trhem
CFT	Combating the Financing of Terrorism neboli boj proti financování terorismu
NB	eská národní banka
EU	Evropská unie
FATF	Financial Action Task Force neboli Finan ní ak ní výbor
FAÚ	Finan ní analytický útvar
GWG	Gesetz über das Aufspüren von Gewinnen aus schweren Straftaten neboli zákon o vyhledávání výnos ze závažné trestné innosti
III. AML sm rnice	sm rnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES o p edcházení zneuffití finan ního systému k praní pen z a financování terorismu
IV. AML sm rnice	sm rnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o p edcházení vyuffívání finan ního systému k praní pen z nebo financování terorismu
MONEYVAL	The Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism neboli Výbor expert pro hodnocení opat ení proti praní –pinavých pen z a financování terorismu
OSN	Organizace spojených národ
PEP	Politically Exposed Person neboli politicky exponovaná osoba
SRN	Spolková republika N mecko
TZ	zákon . 40/2009 Sb., trestní zákoník

Úvod

Legalizace výnosů z trestné činnosti, nazývaná rovněž jako praní –pinavých peněz nebo také pouze praní peněz, představuje v současné době reálnou hrozbu pro světové společnosti, jejich stabilitu ohrožuje, a to zejména negativními dopady na finanční systém, které mohou dále ovlivnit celkovou ekonomickou a společenskou situaci. Existence globálních trhů a uvolnění a odstraňování překážek volného obchodu usnadňuje proces legalizace výnosů z trestné činnosti na celosvětové úrovni a ztíží možnosti, jak tomuto procesu zabránit nebo alespoň omezit jeho rozsah, a jak dopadnout a potrestat ty, kdo se na tomto procesu podílejí. Z toho důvodu je efektivní boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti nejen v zájmu jednotlivých států, ale celého světa, a tedy i vymezení jeho pravidel probíhá v první řadě na nadnárodní úrovni tak, aby s ním související opatření měla co nejmenší dopad. Cílem předkládané práce je především identifikovat finanční –právní nástroje, které mají sloužit k potírání praní –pinavých peněz na území České republiky a na území Spolkové republiky Německo, a to právě s ohledem na mezinárodní normy, a následně tyto nástroje i instituty vzájemně porovnat a zjistit, jakými možnými způsoby lze k úpravě této problematiky přistoupit.

Na základě práce však nejdříve vymezím, jakou činnost si lze představit a chápat pod pojmem legalizace výnosů z trestné činnosti a jaké jsou jednotlivé fáze jejího průběhu tak, aby bylo zřejmé, co se pod tímto označením skrývá a co v něm může zahrnovat. Poté, je-li třeba přejdu k národním úpravám České republiky a Spolkové republiky Německo, se pokusím shrnout nejvýznamnější mezinárodní instituce a platformy z hlediska boje proti praní –pinavých peněz, a především pak dokumenty, které byly na jejich půdě vydány nebo připraveny, a které mnohdy zcela zásadním způsobem formují podobu české i německé legislativy v této oblasti. Následně se jimi budu zabývat konkrétními úpravami dané problematiky v právních řádech obou států, které pomocí deskriptivní metody detailně rozeberu a popíšu. Vzhledem k harmonizaci právní úpravy boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti v rámci Evropské unie a k přijetí nové evropské směrnice proti praní peněz se dále budu věnovat i stejnému tématu, které s sebou tato směrnice přináší, a které tak budou mít dopad i na jednotlivé národní úpravy. Rozdíly, které mezi oběma úpravami naleznou a je-li se zároveň budou jevit jako zásadní, pak prostřednictvím metody komparace porovnáme a zhodnotíme.

Diplomová práce je vypracována podle právního stavu k 30. 6. 2016.

1 Legalizace výnos z trestné innosti

1.1 Pojem legalizace výnos z trestné innosti

Legalizace výnos z trestné innosti je společensky neféadoucí innost, jejím cílem je zastání nelegálního p vodu majetku a navození zdání jeho legálnosti.¹ Takový majetek, respektive výnosy z trestné innosti, p itom mohou pocházet z nejznámých kriminálních aktivit, jako jsou například prodej drog, daňové úniky, korupce, podvody, obchod s omamnými a psychotropními látkami i dokonce obchod s lidmi.

Synonymem pro legalizaci výnos z trestné innosti je pojem praní peněz i praní pínavých peněz. Český zákonodárce se však rozhodl pracovat s pojmem legalizace výnos z trestné innosti, protože ho považuje za obsahově přesnější, jelikož výnosem z trestné innosti nemusí být jen peníze, ale třeba i cenné papíry, směnky i jakýkoliv jiný majetek.² Naopak v německém právním řádu se vžil pojem šGeldwäsche, tedy praní peněz, což ale nic nemění na tom, že i zde se jedná o zastírání p vodu majetku jako takového bez ohledu na to, zda se jedná o peníze i nikoliv.

P vod pojmu praní pínavých peněz mžeme hledat v innosti nechal známého gangstera Al Caponeho, který ve 20. a 30. letech 20. století provozoval v Chicagu sí prádelen, pomocí níž legalizoval své výnosy plynoucí zejména z prostituce, provozu herních automatů a vymáhání dluhů tím způsobem, že výnosy z nelegální innosti vydával za výnosy plynoucí z provozu prádelen. V tisku se pak tento termín zřejmě poprvé objevil v souvislosti s aférou Watergate spojenou s tehdeším prezidentem Spojených států amerických, Richardem Nixonem.³

Od dob Al Caponeho již ale uplynul poměrně dlouhý čas a i fenomén praní pínavých peněz se do určité míry proměnil, a to zejména tím způsobem, že už se nejedná o problém regionálního významu, ale globálního charakteru, který je třeba řešit například mezinárodním spoluprácím. Bez ohledu na hranice jednotlivých států vznikají zloinecké organizace, které mnohdy velice sofistikovaně legalizují nezákonně nabyté výnosy z trestné innosti, k nimž

¹ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Výroční zpráva Finančního analytického útvaru o rok 2015. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 11. 3. 2016. Poslední aktualizace 16. 3. 2016. [cit. 2016-06-12]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeho/2015/zprava-o-cinnosti-financniho-analytickeho-24287>

² Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Historie a základní charakteristika boje proti praní pínavých peněz v České republice. *Ministerstvo financí ČR* [online]. [cit. 2015-05-25]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/zakladni-informace>

³ MAJS, Josef, BINKA, Bohuslav a ROLNÝ, Ivo. *Etika, ekonomika, p íroda*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4293-9. s. 144.

využívají moderní technologie i odborné znalosti ekonomického a právního prostředí. Kladou tak stále větší nároky na přesná a efektivní opatření ze strany národních i nadnárodních institucí a na jejich vzájemnou koordinaci v rámci boje s tímto jevem.⁴

1.2 Jednotlivé fáze legalizace výnosů z trestné činnosti

Legalizace výnosů z trestné činnosti je promyšlený, komplikovaný a sofistikovaný proces, který lze rozdělit na několik různých fází, během kterých je s nelegálně nabytými výnosy různými způsoby manipulováno za účelem jejich konečného šetření. Tyto fáze jsou zpravidla nazývány jako umístění, rozvrstvení a integrace.⁵

Umístění (Placement)

V první fázi cyklu jde o to, umístit nashromážděné nelegálně získané prostředky do finančního systému, což je zpravidla realizováno prostřednictvím finančních institucí. Jedním z možných způsobů umístění je vložení hotovosti na bankovní účet, přičemž často dochází nejprve k rozdělení v určitém obnosu peněz na menší částky, které jsou následně v různých částech vkládány na účty i úty na různých místech (pobočkách finančních institucí), a to i prostřednictvím v určitém množství osob (tzv. šmurfingů), jelikož jednorázový vklad velké částky vzbuzuje podezření a vyvolává zodpovězení dalších otázek. V této souvislosti může zároveň docházet i k paděláním osobních dokladů, které slouží k prokázání identity při zakládání bankovních účtů, kdy pachatelé vystupují pod falešnou identitou, aby nebylo možné je zpětně vysledovat.

Oblíbenou metodou jak umístit nelegálně získané výnosy do finančního systému jsou rovněž převody peněžních prostředků na základě falešných faktur nebo převody prostředků, které jsou zdánlivě výnosem z legální podnikatelské činnosti, například zisky plynoucí z provozu restaurací nebo heren, kdy se ale ve skutečnosti jedná o výnosy z trestné činnosti, které ale mohly být zároveň promíseny s legálně nabytými prostředky, a pak je téměř nemožné rozpoznat jejich nelegální povod.

K umístění nelegálně získaných prostředků do systému mohou sloužit také fiktivní společnosti, které byly založeny pouze za tímto účelem a které jsou pouze prázdny

⁴ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Výroční zpráva Finančního analytického útvaru o rok 2015. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 11. 3. 2016. Poslední aktualizace 16. 3. 2016. [cit. 2016-06-12]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeho/2015/zprava-o-cinnosti-financniho-analytickeho-24287>

⁵ Comprehensive Reference Guide to AML/CFT. *The World Bank* [online]. [cit. 2015-10-30]. Dostupné z <http://www1.worldbank.org/finance/assets/images/01-chap01-f.qxd.pdf>

schránkami, jenž reáln neprovozují řádnou podnikatelskou činnost. Častou metodou umístění jsou dále například bezhotovostní převody peněžních prostředků prováděné v krátkém časovém sledu mezi více úřady téhož majitele nebo převodem na nelegálně nabytých prostředcích na účty i peněžní poukázky.

Rozvrstvení (Layering)

Druhým krokem v procesu praní špinavých peněz je jejich rozvrstvení v rámci finančního systému. To spočívá v zastání převodu nelegálně nabytých prostředků, které se provádí například převodem prostředků z úřadu na úřad, a to zpravidla z jedné finanční instituce do druhé. Aby nebylo převod prostředků jednoduché vysledovat, dochází přitom často také k převodu peněz na různé druhy aktiv, jako jsou cenné papíry, luxusní zboží i nemovitosti, ale i například směnou jedné měny za jinou na devizovém trhu. V souvislosti je vzhledem k rozvoji obchodu s digitálními měnami navíc častým způsobem rozvrstvení nelegálně získaných prostředků jejich převodem na měnu z digitálních měn, kterou usnadňuje anonymita jejich uživatelů i anonymita poskytovatelů souvisejících služeb.⁶

Integrace (Integration)

V poslední fázi praní peněz dochází ke sjednocení a návratu finančních prostředků převodnímu majiteli, a to takovým způsobem, aby byl navozen dojem, že byly získány zcela legální cestou, tj. například prostřednictvím prodeje movitých i nemovitých věcí, darováním nebo v rámci podnikatelské činnosti.

1.3 Financování terorismu

Financování terorismu je spolu s praním špinavých peněz a organizovanou trestnou činností závažným společenským problémem, který vyžaduje řešení na mezinárodní úrovni. Terorismus lze definovat jako *šnaplánované a politicky motivované násilné jednání směřující proti nevinným osobám za účelem dosažení určitých cílů (politických, náboženských aj.)*.⁷

Techniky a postupy využívané za účelem praní špinavých peněz jsou přitom víceméně totožné s těmi, které jsou používány k utajení převodu prostředků sloužících k financování terorismu. Zdroje určené k podpoře teroristických skupin a jejich aktivit nicméně nemusí být nutně nelegálního převodu, často se naopak jedná o prostředky nabyté zcela v souladu se zákonem.

⁶ Virtual Currencies and Beyond: Initial Considerations. *International Monetary Fund*. [online]. [cit. 2016-06-12]. Dostupné z <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn1603.pdf>

⁷ VONDRÁKOVÁ, Aneta. *Boj proti praní peněz v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-49-7. s. 19.

Opatření proti financování terorismu jsou tedy vzhledem k podstatě problému zpravidla upravena totožnými předpisy, které se zabývají bojem proti praní –pinavých pen z.⁸ Z tohoto pohledu byly střejným milníkem z hlediska boje s financováním terorismu teroristické útoky z 11. září 2001 v USA, které ukázaly, že terorismus představuje globální bezpečnostní hrozbu, a v jejich důsledku se začala mnohem více prohlubovat mezinárodní spolupráce v této oblasti, a to jak ze strany jednotlivých států, tak ze strany mezinárodních organizací. Zároveň se zásadně změnila podoba terorismu, kdy již nejde pouze o útoky na vymezené skupiny obyvatel, ale velmi často je cílem teroristických útoků zejména západní civilizace jako taková.⁹

Vzhledem ke vzájemné provázanosti boje proti praní –pinavých pen z a boje proti financování terorismu tak v případě přijetí příslušných opatření na ochranu společnosti před terorismem dochází i ke zpřísnění pravidel upravujících povinnosti související s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní pen z nebo financování terorismu.

⁹ GÖRG, Sabine. *Geldwäschebezogene Terrorismusbekämpfung*. 1. vyd. Frankfurt am Main: Petr Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2010. ISBN 3631613180. s. 12.

2 Boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti na mezinárodní úrovni

Boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti spočívá v první řadě ve snaze zabránit zneužívání finančního systému k praní špinavých peněz, a alespoň co nejvíce minimalizovat možnost takového zneužití. Vzhledem k tomu, že i přes veškerá přijatá opatření proti praní peněz se tomuto neřádnému fenoménu nedá zcela zabránit, je zároveň zapotřebí nastavit úinné mechanismy, pomocí nichž bude možné evidovat přesuny finančních prostředků pro další činnost a díky nimž bude dále možné výnosy z trestné činnosti odebírat jejím pachatelům.

K praní peněz přitom může docházet a dochází prakticky v každém státě, a to dokonce i tím způsobem, že každá jednotlivá fáze praní špinavých peněz, tedy umístění, rozvrstvení a integrace, může být realizována v jiné zemi. Vzhledem k provázanosti světových ekonomik a finančního systému tak velké riziko pro efektivní boj proti praní špinavých peněz představují mimo jiné státy, jejichž politika v oblasti prevence praní peněz (dále také šAML – dle anglického pojmu Anti-Money Laundering) a boje proti financování terorismu (dále také šCFT – dle anglického pojmu Combating the Financing of Terrorism) neodpovídá mezinárodně uznávaným standardům.

Dle odhadů Úřadu Organizace spojených národů pro drogy a kriminalitu se objem peněz vypraných na celém světě každoročně pohybuje mezi 615 miliardami eur (16,8 bilion Kč) až 1,54 bilionem eur (asi 42 bilion Kč).¹⁰ Mezinárodní společnosti, resp. zejména ekonomicky vyspělé země si ale jsou v domě nebezpečí, které plyne z internacionalizace organizované trestné činnosti, a z toho důvodu koordinují společný postup v boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Tyto aktivity, jejichž cílem je přijímat preventivní i represivní opatření, se pak zpravidla odehrávají na půdě mezinárodních organizací, a to ať už se jedná o organizace, které jsou přímo zaměřené na boj s praním špinavých peněz nebo o organizace i platformy, které se zabývají širším spektrem společenských témat.¹¹ Někdy se budou zabývat těmi nejvýznamnějšími z nich.

¹⁰ TK. Europoslanci schválili pravidla pro boj s praním špinavých peněz. In: *epravo.cz* [online]. 21. 5. 2015. [cit. 2015-09-15]. Dostupné z <http://www.epravo.cz/zpravodajstvi/europoslanci-schvalili-pravidla-pro-boj-s-pranim-spinavych-penez-97914.html>

¹¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 253/2008 Sb. [online]. [cit. 2015-09-15]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=385&CT1=0>

2.1 Mezinárodní instituce

2.1.1 Organizace spojených národ

Organizace spojených národ (dále také šOSNö) byla první mezinárodní organizací, která začala s přijímáním opatření cílících na potírání praní –pinavých pen z na nadnárodní úrovni. Již v roce 1988 byla na její půdě podepsána Úmluva proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, která jako první mezinárodní smlouva uložila státům, které k ní přistoupily, povinnost kriminalizovat praní –pinavých pen z.¹²

V rámci činnosti OSN, resp. činnosti Úřadu OSN pro kontrolu drog a prevenci zločinu, pak došlo v roce 1997 k vytvoření tzv. Globálního programu proti praní pen z.¹³ Cílem programu bylo přesvědčit státy, aby učinily taková legislativní opatření, která umožní efektivně bojovat proti praní pen z a financování terorismu.¹⁴ V rámci programu byly publikovány různorodé informační a poradenské materiály a zároveň byli vyškoleni odborníci, jejichž úkolem bylo poskytovat praktické poradenství v oblasti AML a CFT.¹⁵

O tři roky později, tedy v roce 2000, byla v Palermu podepsána Úmluva proti mezinárodnímu organizovanému zločinu, která mimo jiné stanoví povinnost vytvářet systém dohledu nad bankami a nebankovními finančními institucemi, například nad dalšími institucemi, při jejichž činnosti hrozí riziko praní pen z, a která dále definuje požadavky na identifikaci klientů, archivaci souvisejících dokumentů nebo postup institucí v případě oznamování podezřelých obchodů. Kromě toho Úmluva zmiňuje jako důležitý prvek v úsilí o potírání praní pen z i vytvoření finanční zpravodajské jednotky, která by na národní úrovni koordinovala postupy související s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a která by zároveň v této oblasti zajišťovala výměnu informací na mezinárodní úrovni.¹⁶

¹² United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Other Psychotropic Substances. Dostupné z http://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf

¹³ Reference Guide to AML/CFT. *The World Bank* [online]. [cit. 2015-09-16]. Dostupné z <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/6977/350520Referenc1Money01OFFICIAL0USE1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

¹⁴ Objectives of the Global Programme against Money-Laundering, Proceeds of Crime and the Financing of Terrorism. *United Nations Office on Drugs and Crime* [online]. [cit. 2015-09-16]. Dostupné z <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/programme-objectives.html?ref=menuaside>

¹⁵ In-depth evaluation of the United Nations Global Programme against Money-Laundering, Proceeds of Crime and the Financing of Terrorism. *United Nations Office on Drugs and Crime* [online]. [cit. 2015-09-16]. Dostupné z https://www.unodc.org/documents/evaluation/indepthevaluations/Indepth_evaluation_of_the_United_Nations_Global_Programme_against_Money_Laundering_Proceeds_of_Crime_and_the_Financing_of_Terrorism.pdf

¹⁶ United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto. Dostupné z <http://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>

Praní pen z na p d OSN se dnes zabývá také Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní spravedlnost, jakožto orgán OSN ur ený pro tvorbu mezinárodních politik a platforma pro mezinárodní spolupráci v dané oblasti.

2.1.2 Finan ní ak ní výbor

Finan ní ak ní výbor (dále také šFATFō) je mezinárodní mezivládní organizace, k jejímuž založení do-lo v roce 1989 v rámci summitu G7, na kterém Spojené státy americké vyzvaly ostatní ú astníky summitu, aby se p ipojili k boji proti obchodu s drogami a také k e-ení souvisejícího problému, kterým bylo financování kriminálních aktivit.¹⁷ Cílem innosti FATF je tak dnes boj proti praní –pinavých pen z a financování terorismu, a dále i boj proti financování –í ení zbraní hromadného ni ení. K napln ní t chto cíl výbor vytvá í mezinárodn platné a uznávané standardy ve shora uvedených oblastech a dohlíží na efektivní implementaci vybraných opat ení tak, aby bylo co nejlépe ochrán no fungování mezinárodního finan ního systému.

Pravd podobn nejvýznamn j-ím dokumentem, který byl kdy v rámci FATF publikován, je tzv. ty icet doporu ení v boji proti praní –pinavých pen z, a to zejména z d vodu jejich výrazného vlivu na podobu národních i mezinárodních opat ení proti praní pen z. Obsahem tohoto dokumentu jsou nap . doporu ení týkající se hodnocení rizik, identifikace a kontroly klienta, oznámení podez elého obchodu i dohledové innosti nad povinnými subjekty.¹⁸

Doporu ení byla poprvé vydána v roce 1990, p i emfl se tehdy týkala zejména nelegálních výnos plynoucích z obchod s drogami. První revizí pro-la doporu ení v roce 1996, kdy se okruh jejich p sobnosti roz-í il i na výnosy z ostatních kriminálních aktivit.¹⁹ V roce 2001 byla v rámci FATF nov vytvo ena speciální doporu ení pro oblast boje s financováním terorismu a v roce 2003 do-lo k p ijetí dal-ích devíti zvlá-tních doporu ení. Zatím poslední revize dokumentu prob hla v roce 2012, ímfl do-lo k tomu, fle je nyní v doporu eních více reflektován p ístup založený na posouzení rizik a také je zde kladen v t-í d raz na transparentnost právnických osob a právnických uspo ádání bez právní osobnosti.

¹⁷ IOANNIDES, Emmanuel. *Fundamental Principles of EU Law Against Money Laundering*. Farnham: Routledge, 2014. ISBN 9781472431882. s. 12.

¹⁸ Mezinárodní spolupráce a instituce. ty icet doporu ení FATF. *Ministerstvo financí R* [online]. [cit. 2015-11-09]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/mezinarodni-spoluprace-a-instituce>

¹⁹ International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. The FATF Recommendations. *Financial Action Task Force* [online]. 2012. [cit. 2015-11-09]. Dostupné z http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf

FATF rovněž dále vydává ve stejná prohlášení, ve kterých vyzývá členské i ne členské státy k přijetí protiprávních opatření v členských zemích, které označuje jako rizikové jurisdikce z důvodu obcházení přijatých opatření nebo kvůli přetrvávajícím nedostatkům v systému boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

Úkolem výboru je také monitoring postupu členských států při implementaci přijatých opatření. Výsledkem takového monitoringu jsou tzv. vzájemná hodnocení, v nichž je analyzována dosavadní politika dotčeného státu v oblasti AML a posuzováno jeho přistoupení k doporučením FATF.²⁰

2.1.3 Rada Evropy

Rovněž na příkaz Rady Evropy dochází k vytváření analýz a studií, které se dotýkají problematiky praní peněz a financování terorismu, kdy jedním z cílů této organizace je i podpora a posílení mezinárodní spolupráce v této oblasti. A byla to právě tato instituce, v rámci její činnosti se začaly zkoumat příčiny finančních prostředků pocházejících z kriminální činnosti za účelem jejich vyutilití pro další trestnou činnost. Toto vedlo již v roce 1980 k vydání doporučení cílících na bankovní systém, které nabádají k přijetí opatření proti převodu nelegálně nabytých prostředků, jako je alespoň minimální identifikace klientů bankovních institucí při poskytování určitých produktů a služeb, a dále k nastavení pravidel mezinárodní spolupráce v této oblasti.²¹

Dalším významným dokumentem, který byl touto organizací přijat, je Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů zločinu z roku 1990.²² Tato úmluva směřuje zejména k prohloubení mezinárodní spolupráce, a to nejen mezi zúčastněnými, ale i dalšími státy, mezi nimiž patří i Austrálie a Spojené státy americké. Přistoupením k této smlouvě se státy zavazují, že do svých právních řádů začlení trestný čin praní peněz. Tento požadavek přinesla sice již Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988, nicméně v případě Úmluvy Rady Evropy dochází k rozšíření pojetí trestného činu, kdy se již toto neomezuje pouze na výnosy z obchodu s drogami, ale poukazuje

²⁰ Who we are. *Financial Action Task Force* [online]. [cit. 2015-10-02]. Dostupné z <http://www.fatf-gafi.org/about/>

²¹ Recommendation on Measures against the Transfer and the Safekeeping of Funds of Criminal Origin. Dostupné z <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804f6231>

²² Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime. Dostupné z <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007bd23>

se na výnosy z jakékoli trestné činnosti.²³ Tento požadavek je však jen jedním z mnoha, nebo Úmluva je obsahově komplexním dokumentem, který se zabývá celým procesem praní peněz v etn jeho odhalování a potlačování.

2.1.4 MONEYVAL ó Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní –pinavých peněz a financování terorismu

Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní –pinavých peněz a financování terorismu (dále také šMONEYVALō) byl založen v roce 1997 při Radě Evropy. Cílem výboru je zajistit, aby jeho členské státy mohly zavedeny funkční systémy boje proti praní peněz a financování terorismu a rovněž aby své vnitrostátní předpisy udržovaly v souladu s mezinárodními standardy. V souvislosti s tím MONEYVAL zpracovává studie týkající se oblasti AML a CFT a dále organizuje vzájemná hodnocení členských zemí, což se týká přijatých opatření v dané oblasti.²⁴

leny MONEYVAL jsou zejména členské státy Rady Evropy, a to zpravidla ty, které nejsou členy FATF. Česká republika, která není členem FATF, je také členem MONEYVAL, a to na rozdíl od Spolkové republiky Německo, která je členem FATF, nikoliv však již členem MONEYVAL. Ve výboru pak působí právní experti jednotlivých států nebo tzv. pozorovatelé, mezi nimi patří například zástupci Mezinárodního nového fondu, Evropské komise i Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj.

Jak u MONEYVAL, tak u výše zmíněného FATF bych nicméně vyzdvihla jejich činnost v oblasti hodnocení členských zemí, kdy proces hodnocení a zejména závěrečné zprávy z nich vzele považují za velice užitečné nástroje, které slouží k reflexi aktuálního stavu v daném státě a které státy posouvají k vytvoření lepšího právního prostředí pro boj s legalizací výnosů z trestné činnosti a financováním terorismu.

2.1.5 Evropská unie

Evropská unie (dále také šEUō) v rámci své působnosti rovněž vytváří a přijímá předpisy v oblasti AML a CFT, zde je ovšem třeba podotknout, že evropská legislativa z velké části reflektuje standardy přijaté mezinárodním společenstvím na úrovni různých mezinárodních organizací a následně je přizpůsobuje svým potřebám (zejména se jedná o dokumenty vydané FATF). Prvním významným pokrokem EU v této oblasti se stala

²³ VONDRÁKOVÁ, Aneta. *Boj proti praní peněz v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-49-7. s. 28.

²⁴ About MONEYVAL. *Council of Europe [online]*. [cit. 2015-10-02]. Dostupné z http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/About/About_MONEYVAL_en.asp

Směrnice Rady 91/308/EHS z roku 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz, která měla především preventivní funkci a která blíže vymezila skutkovou podstatu trestného účinu směřujícího k legalizaci výnosů z trestné činnosti.²⁵ Obsah směrnice přitom ve značné míře vycházel právě z mezinárodních úmluv, konkrétně z Vídeňské úmluvy o smluvním právu z roku 1988, Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu a z tzv. doporučení FATF.

Po deseti letech byla nicméně tato směrnice zrušena a nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/97/ES, která reagovala na změny vzniklé v souvislosti s vývojem společnosti a tedy i na nové metody legalizace výnosů z trestné činnosti. V roce 2005 byl ovšem zrušen i tento předpis a nahrazen směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES (dále také jen šIII. AML směrnice) jenž reflektovala revizi doporučení FATF. Tato teprve směrnice poprvé upravuje kromě společného postupu členských států proti praní –pinavých peněz i boj proti financování terorismu. Avšak i tato směrnice byla nakonec nahrazena, a to směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o předcházení vyvolávání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu (dále také jen šIV. AML směrnice), která byla na předání Evropského parlamentu přijata 20. 5. 2015 a která do práva EU implementuje revidovaná doporučení FATF z roku 2012.

Lhůta k implementaci šIV. AML směrnice do právních řádů členských států byla stanovena na 2 roky²⁶, nicméně vzhledem k aktuálnímu vývoji na mezinárodní scéně, kdy je hrozba teroristických útoků stále v t–í a dotýká se čím dál více i evropského prostoru, vydala EU Akční plán pro zesílení boje proti financování terorismu, ve kterém mimo jiné plánuje, aby členské státy uvedenou směrnicí transponovaly nejpozději do konce roku 2016.²⁷

Vedle uvedených směrnic zaměřených přímo na problematiku AML a CFT přijímá EU prostřednictvím svých orgánů i další předpisy, jež se těchto problematik dotýkají. Jedním z nich je i nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 1889/2005 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství nebo je opouštějící, jehož cílem je doplnit AML a CFT systémy práva o kontrolu pohybu peněžní hotovosti. Dle tohoto předpisu je každá osoba, která

²⁵ Vybrané aspekty novely směrnice ES proti praní peněz. *Ihned.cz* [online]. 18. 3. 2004. [cit. 2015-10-02]. Dostupné z http://ihned.cz/c3-14103630-000000_d-14103630-vybrane-aspekty-novely-smernice-es-proti-prani-penez

²⁶ Daňové a právní aktuality do listopadu 2015. *KPMG* [online]. [cit. 2015-10-02]. Dostupné z <https://www.kpmg.com/CZ/cs/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Financial-Update/Documents/KPMG-Danove-pravni-aktuality-2015-11.pdf>

²⁷ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on an Action Plan for strengthening the fight against terrorist financing. *European Commission* [online]. 2. 2. 2016. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z http://ec.europa.eu/justice/criminal/files/com_2016_50_en.pdf

vstupuje nebo opouští Společenství, resp. EU a která u sebe má peněžní hotovost v hodnotě 10 000 EUR nebo více, povinná tuto skutečnost ohlásit příslušným orgánům daného členského státu.

Dalším významným předpisem vydaným v rámci EU je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků, kterým se zrušuje předchozí nařízení 1781/2006 upravující problematiku toku peněz, a které se použije od 26. 6. 2017. Účelem nařízení je zajistit koordinovaného postupu všech členských států při úpravě a regulaci podmínek, za kterých dochází k převodu peněžních prostředků, aby přitom nedocházelo k praní peněz a financování terorismu. Důraz se klade zejména na to, aby poskytovatelé platebních služeb zjišťovali a dále předávali dostatečné informace o plátcích, a nově i příjemcích plateb.

Uvnitř EU dále fungují i specializované orgány a útvary, které reflektují aktuální situaci a navrhuje řešení stávajících problémů. Jedná se zejména o Expertní skupinu Evropské komise pro praní peněz a financování terorismu (Expert Group on Money Laundering and Terrorist Financing), která se schází na pravidelné bázi a pomáhá Evropské komisi definovat politiku a navrhnout legislativní opatření, dále o Výbor pro prevenci praní peněz a financování terorismu (Committee on the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing), který se rovněž vyjadřuje k navrhovaným opatřením a v neposlední řadě i o Společný výbor evropských orgánů dohledu (Joint Committee of European Supervisory Authorities), jehož náplní je obecná koordinace úkolů evropských orgánů dohledu ve vztahu k finančním konglomerátům a který může v případě potřeby přijímat společná stanoviska.²⁸ Opomenout pak nelze ani Evropský systém dohledu nad finančním trhem (European System of Financial Supervision), v rámci jehož činnosti rovněž dochází k přijímání doporučení, a to zejména pro úroveň a finanční instituce, jako například doporučení týkající se provádění zjednodušené a zesílené hloubkové kontroly dle IV. AML směrnice.²⁹

²⁸ Financial crime. *European Commission* [online]. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z http://ec.europa.eu/justice/civil/financial-crime/index_en.htm

²⁹ The Joint Committee of the three European Supervisory Authorities (EBA, EIOPA and ESMA). Consultation paper on Guidelines on risk factors and simplified and enhanced customer due diligence. *European Banking Authority* [online]. 21. 10. 2015. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1240374/JC+2015+061+%28Joint+Draft+Guidelines+on+AML+CF+RFGW+Art+17+and+18%29.pdf>

2.1.6 Egmontská skupina

Egmontská skupina je platforma, v jejím rámci spolupracují finanční zpravodajské jednotky ze 151 států³⁰ v boji proti potírání praní peněz a financování terorismu. Finanční zpravodajské jednotky se scházejí na pravidelné bázi, aby zhodnotily svoji činnost a vzájemnou spolupráci a navrhly nová řešení pro lepší a efektivnější postup v boji proti praní peněz a financování terorismu, včetně sdílení informací a zkušeností. Součástí činnosti skupiny je také například vzájemné kolektivní rotace pracovníků mezi jednotkami spolupracujících států nebo podpora funkční nezávislosti jednotek na úrovni jednotlivých států.

2.1.7 Wolfsbergská skupina

Wolfsbergská skupina je sdružení 13 významných mezinárodních světových bank, které vzniklo v roce 2000 a jeho hlavním cílem je spolupráce na vytváření pravidel pro řízení rizik vyplývajících z finanční kriminality, a to zejména s ohledem na zásadu „Poznej svého klienta“ a prevenci praní peněz a financování terorismu.³¹

Již v roce 2000 toto sdružení publikovalo první příručku Zásady pro privátní bankovníctví (The Wolfsberg Anti-Money Laundering Principles for Private Banking) a v následujících letech pokračovalo, resp. pokračuje ve vydávání dalších pravidel, jako například Prohlášení o potlačování financování terorismu (Wolfsberg Statement on The Suppression of the Financing of Terrorism) a příručka řízení rizik z oblasti praní peněz prostřednictvím přístupu založeného na posouzení rizik (Wolfsberg Statement - Guidance on a Risk Based Approach for Managing Money Laundering Risks).

2.1.8 Světová banka a Mezinárodní měnový fond

Tyto dvě organizace se v rámci své činnosti v oblasti AML a CFT sdružily a začaly spolupracovat po žádání po celém světě konference a semináře, například pro vytvoření Metodologie boje proti praní peněz a financování terorismu. Kromě toho je také například revidují postup jednotlivých zemí v této oblasti, tj. zda dodržují mezinárodními společenstvím stanovené podmínky, a výsledky hodnocení pak zveřejňují ve svých zprávách.³²

³⁰ About. *The Egmont Group of Financial Intelligence Units* [online]. 26. 9. 2005. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z <http://www.egmontgroup.org/about>

³¹ Global Banks: Global Standards. *The Wolfsberg Group*. [online]. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z <http://www.wolfsberg-principles.com/>

³² Mezinárodní spolupráce o Boj proti praní peněz a financování terorismu. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 26. 9. 2005. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-institute/mezinarodni-spoluprace-boj-proti-prani-11642>

3 Právní úprava problematiky praní peněz v ČR

3.1 Historický exkurs

První zákon upravující problematiku AML byl v ČR přijat v roce 1996 a ve Sbírce zákonů byl vyhlášen pod číslem 61/1996 jako zákon o n kterých opat eních proti legalizaci výnos ů z trestné innosti. Přijetí zákona bylo výsledkem přistoupení ČR k Úmluv ě Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadrřování a konfiskaci výnos ů ze zlo ěnu, která si kladla za cíl usnadnit mezinárodní spolupráci při vyšetřování, vyhledávání, zadrřování a konfiskaci výnos ů ze všech druh ů trestné innosti, zejména však závažných trestných in s d razem na kriminalitu spojenou s drogami.³³ Jedním z požadavků této úmluvy, jak jířl bylo e eno v kapitole 2, byla i povinnost smluvních stát ů přijmout taková opat ení, která budou mít za následek kriminalizaci praní peněz, což se projevilo v úprav ě trestního zákoníku i trestního ádu.

Podstatou zákona bylo vytvoření kontrolního mechanismu, jehoř hlavními cíli byly prevence praní ěpinavých peněz a odhalování výnos ů z trestné innosti. Předpis byl b hem své ú innosti jedenáctkrát novelizován, při emř jednou z nejvýznamn ějších novelizací byla ta v roce 2004, jejímř cílem byla harmonizace stávající eské právní úpravy s právem Evropských spole enství. Vzhledem k dal ěmu vývoji AML na mezinárodní scén ě však byla zapot ebí rozsáhlejší aktualizace úpravy a tak bylo z d vodu zachování přehlednosti a systemati nosti přijato rozhodnutí vytvo ět zákon nový.³⁴ Tento zákon nabył ú innosti 1. 9. 2008 a v sou asnosti je primárním předpisem v oblasti AML.

3.2 Vymezení v eském právním ádu

eská legislativa v oblasti praní ěpinavých peněz vychází zejména z předpis ů EU, při emř mezi st řejší právní normy pat ě i p edev ěm:

- zákon ě. 253/2008 Sb., o n kterých opat eních proti legalizaci výnos ů z trestné innosti a financování terorismu, ve zn ění pozd ějších předpis ů (dále jen řAML zákoně),
- vyhlá-ka ě. 281/2008 Sb., o n kterých požadavcích na systém vnit ěních zásad, postup ů a kontrolních opat ení proti legalizaci výnos ů z trestné innosti

³³ D vodová zpráva k návrhu na podpis a ratifikaci Úmluvy o praní, vyhledávání, zadrřování a konfiskaci výnos ů ze zlo ěnu [online]. [cit. 2015-10-04]. Dostupné z http://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t2030_00.htm

³⁴ D vodová zpráva k zákonu ě. 253/2008 Sb. [online]. [cit. 2015-09-15]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=385&CT1=0>

a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen švyhlá-ka o n kterých pofladavcích na systém vnit ních zásad, postup a kontrolních opat eníö),

- zákon . 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen šsank ní zákonö), a
- zákon . 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen š zákon o omezení plateb v hotovostiö).

Klí ovým předpisem je přitom AML zákon, který aktuálně transponuje zejména pofladavky stanovené III. AML sm rnicí. Vzhledem k přijetí nové, tj. IV. AML sm rnice na úrovni EU, v-ak bude tento zákon novelizován a dojde ke změn n kterých povinností a postup , které upravuje. Co se tý e obsahu tohoto předpisu, tak AML zákon definuje pojem legalizace výnos z trestné innosti a upravuje práva a povinnosti osob, které se z hlediska povahy své innosti i zam stnání mohou nej ast ji setkat s praním pen z nebo financováním terorismu. Tyto osoby zákon ozna uje termínem špovinné osobyö a ukládá jim, aby při výkonu své innosti za splnění určitých podmínek provád ěly identifikaci a kontrolu svých klient , oznamovaly obchody, které vykazují znaky podez elosti p íslu-ným státním orgán m a mnohé dal-í. V případě neplnění uložených povinností pak t mto osobám hrozí specifické sankce, při emfl nejtypi t j-í z nich je uložení pokuty, a to ař do vý-e 10 000 000 K .

Vyhlá-ka eské národní banky o n kterých pofladavcích na systém vnit ních zásad, postup a kontrolních opat ení se týká jen omezeného okruhu povinných osob. Jejím ú elem je přesn ěji vymezit povinnosti dot ených povinných osob v oblasti ízení rizik vyplývajících z AML, resp. definovat kritéria, která musí povinná osoba zohlednit při stanovování rizikového profilu svých klient a jejich následné kategorizaci (blířle viz. kapitola 3.2.8).

Sank ní zákon je předpis, který stanoví, jakým zp sobem jsou uplat ovány mezinárodní sankce, jejichřl ú elem je udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpe nosti, ochrana základních lidských práv a boj proti terorismu. Tyto sankce zpravidla vyplývají z rozhodnutí Rady bezpe nosti OSN nebo př ímo z rozhodnutí p íslu-ných orgán EU.³⁵ Provázanost předpisu s AML zákonem, resp. s praním -pinavých pen z je dána zejména v tom, ře pokud na klienta povinné osoby, jeho skute něho majitele i na př edm t obchodu

³⁵ TVRDÝ, Ji í. Mezinárodní sankce - asto p ehlřřená povinnost. In: *pravnicradce.ihned.cz* [online]. 17. 12. 2009. [cit. 2015-10-05]. Dostupné z <http://pravnicradce.ihned.cz/c1-39523920-mezinarodni-sankce-casto-prehlizena-povinnost>

dopadají sankce, které uplatňuje ČR, musí povinná osoba takový obchod považovat vřdy za podezřelý a v souladu s tím zaujmout nezbytná opatření.

Zákon o omezení plateb v hotovosti si klade za cíl nejen omezení daňových úniků a optimalizaci peněžního hotovostního oběhu, ale zároveň i působení proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, kdy zejména stanoví, že platby, jejichž výše překračuje částku 270 000 Kč, musí být provedeny bezhotovostně, ledaže zákon připouští výjimku, jako je tomu například u plnění daňových povinností.³⁶

Výše uvedené právní předpisy pak dále doplují mimo jiné metodické pokyny a stanoviska Finančního analytického útvaru Ministerstva financí ČR (dále také šFAÚŃ). Příkladem lze jmenovat metodický pokyn o postupu povinných osob k digitálním měnám³⁷, metodický pokyn ke zjištění skutečného majitele povinnými osobami³⁸ i Stanoviska FAÚ MF ČR k problematice AML a CFT³⁹.

K vydávání metodických materiálů v oblasti AML je dále v určitém rozsahu zmocněna také Česká národní banka (dále také š NBŃ), která vydala úřední sdělení doplující vyhlášku o n kterých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření, ve kterém povinným osobám sděluje, jaké mezinárodní standardy v oblasti AML uznává a ke kterým by tedy tyto osoby měly v rámci své činnosti rovněž přihlížet. Mimo jiné tak v tomto sdělení odkazuje na standardy, doporučení a rozborů metod a trendů reflektujících vývoj v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu vypracované FATF.⁴⁰

³⁶ Konzultační materiál. Zákon o omezení plateb v hotovosti. *Ministerstvo financí ČR* [online]. [cit. 2015-10-05]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Konzultace_2011-09_Konzultacni-material-Zakon-o-omezeni-plateb-v-hotovosti.pdf

³⁷ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Metodický pokyn o postupu povinných osob k digitálním měnám. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 25. 9. 2013. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/digitalni-meny-14568>

³⁸ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Metodický pokyn ke zjištění skutečného majitele povinnými osobami. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 30. 10. 2013. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/metodicky-pokyn-ke-zjistovani-skutecneho-15015>

³⁹ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Stanoviska FAÚ MF ČR k problematice AML a CFT ó zobecná výkladová stanoviska MF k zákonu č. 253/2008 Sb. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 5. 3. 2013. Poslední změna 2. 9. 2015. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/stanoviska-financniho-analytickeho-utvar>

⁴⁰ Úřední sdělení NB k n kterým požadavkům na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. *Česká národní banka* [online]. Dostupné z https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2009/download/v_2009_08_21109_560.pdf

3.2.1 Legalizace výnosů z trestné činnosti

AML zákon definuje v § 3 pojem legalizace výnosů z trestné činnosti jako jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem. Co se týká pojmu šekonomická výhoda, tak tento umocňuje široký výklad a lze pod něj mimo jiné zahrnout například výnosy získané krácením daní a zneužitím daňových výhod.⁴¹

Zákonná definice dále hovoří o tom, že se jedná o ekonomické výhody, které vyplývají z trestné činnosti, tedy z jednání, které je trestným činem dle českého trestního práva. Nicméně jak dále vyplývá z komentáře k AML zákonu, tak *špro postup povinných osob podle AML zákona však postačuje předpoklad existence predikativního trestného činu, vytvořený na základě omezeného množství důležitých informací o jednání, které by mohlo být posuzováno jako trestný čin, a to podle obecné představy o trestnosti, bez hlubší znalosti norem trestního práva.*⁴² Jakýkoliv trestný čin, z něhož se vytváří výnos, přitom může být predikativním, a to bez ohledu na míru jeho nebezpečnosti. Může se ale jednat i o čin, který není trestný podle českého práva, ale lze o něm alespoň s minimální úrovní pravděpodobnosti předpokládat, že je možné jej podadit pod skutkovou podstatu některého z trestných činů, jak je definuje české právo.⁴³

Zákon dále nabízí demonstrativní výčet typických situací, jež jsou za legalizaci výnosů z trestné činnosti považovány. Jedná se například o přeměnu nebo převod majetku, pokud ten, kdo přeměnu i převod provádí, si je v domě toho, že pochází z trestné činnosti, a účelem takového jednání je utajení nebo zastání skutečného původu majetku, nebo kupříkladu o nabytí majetku s v domě, že tento pochází z trestné činnosti.

Vedle AML zákona legalizaci výnosů z trestné činnosti definuje i zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále také šTZ), který toto jednání kriminalizuje, a který dle druhu zavinění pachatele rozlišuje mezi trestným činem úmyslným a nedbalostním. Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti dle § 217 TZ přitom spoívá v takovém chování pachatele, kterým jinému z nedbalosti umožní zastání původu nebo zjištění původu věci v tiché hodnotě, která byla získána trestným činem spáchaným na území české republiky nebo

⁴¹ TVRDÝ, Jiří. *Zákon o n kterých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a p edpisy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-099-7. s. 102.

⁴² Ibid, s. 101.

⁴³ Ibid, s. 101.

v cizině, nebo jako odměna za nájed, p i emfl v c v t-í hodnoty je taková v c, jejífl hodnota je nejmén 50 000 K .⁴⁴

Legalizace výnos z trestné innosti dle § 216 TZ je pak úmyslným trestným inem spo ívající m v zastírání i jiném usilování o podstatné ztíflení nebo znemofln ní zji-t ní p vodu v ci, která byla získána trestným inem spáchaným na území eské republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za nájed; nebo v ci, která byla opat ena za v c, která byla získána trestným inem spáchaným na území eské republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za nájed; nebo v umofln ní spáchání takového inu jiné osob i ve spol ení se ke spáchání takového inu.

3.2.2 Povinné osoby

Povinné osoby dle § 2 AML zákona jsou osoby, kterým tento zákon ukládá pln ní ur itých povinností v rámci výkonu jejich innosti tak, aby mohlo dojít k napln ní smyslu p edm tného zákona. Vý et povinných osob v AML zákon je taxativní, p i emfl hned na prvním míst jsou v § 2 odst. 1 jako povinné osoby uvedeny banky a spo ítelní a úv rní drufstva, jeff jsou z povahy své innosti významným aktérem v boji proti praní pen z. Jako povinné osoby dále ustanovení jmenuje nap . dal-í finan ní instituce, jako jsou centrální depozitá , organizáto i trhu s investi ními nástroji, investi ní fondy, platební instituce, osoby oprávn né ke sm nárenské innosti, ale i osoby oprávn né k obchodování s nemovitostmi, provozovatelé sázkových her v kasinu, audito i, ú etní, da oví poradci i notá i a advokáti v rámci výkonu specifických inností.

Za povinné osoby zákon dále dle § 2 odst. 2 povafluje i zahrani ní právnické nebo fyzické osoby, které spadají do n které z kategorií povinných osob dle § 2 odst. 1 AML zákona, a to za podmínky, fle na území eské republiky p sobí prost ednictvím své pobo ky, organiza ní sloflky nebo provozovny. Mezi povinné osoby zde zákon adí i zahrani ní osoby, které p sobí na území eské republiky jako podnikatelé vykonávající innosti uvedené v § 2 odst. 1 AML zákona nebo v-echny podnikatele (s výjimkou t ch, kte í jsou jifl uvedeni v § 2 odst. 1 AML zákona), jestliffe tito p íjímají platbu v hotovosti v hodnot 15 000 EUR a vy-í a rovn fl i právnické osoby, které nejsou podnikateli, jestliffe jsou oprávn ny poskytovat jako slufbnu n kterou z inností uvedených v § 2 odst. 1 AML zákona anebo jestliffe p íjímají platbu v hotovosti v hodnot 15 000 EUR a vy-í.

⁴⁴ TÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentá . 2. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentá e. ISBN 978-80-7400-428-5. s. 2164.

Bez ohledu na výše uvedené však povinnou osobou nejsou ty osoby, které innosti uvedené v § 2 odst. 1 AML zákona nevykonávají jako p edm t svého podnikání, ledafe se jedná o poslední dv zmín ěné kategorie povinných osob, tedy o povinné osoby dle § 2 odst. 2 písm. d) a e) AML zákona.

3.2.3 Identifikace klienta

Povinné osoby jsou za podmínek stanovených AML zákonem povinny identifikovat své klienty. Tato identifikace spo ívá v zaznamenání a ov ění identifika ních údaj klienta dle § 5, p i emfl zákon rozli-uje mezi tím, zda je identifikována fyzická nebo právnická osoba. V p ípad fyzické osoby zákon pofladuje zaznamenání a ov ění v-ech jmen a p íjmení klienta, jeho rodného ísla, p íp. data narození, nebylo-li mu rodné íslo p id leno, pohlaví, trvalého nebo jiného pobytu a státního ob anství. Jedná-li se o fyzickou osobu podnikatele, pak zákon vyfladuje je-t obchodní firmu, odli-ující dodatek i dal-í ozna ění, místo podnikání (resp. sídlo) a identifika ní íslo.

U právnické osoby je t eba zjistit obchodní firmu nebo název (v etn dodatky i dal-ích ozna ění), sídlo a identifika ní íslo nebo obdobné íslo p id lované v zahrani í. Krom toho je nezbytné u právnické osoby identifikovat i fyzickou osobu, která jejím jménem jedná s povinnou osobou, a to ve stejném rozsahu v jakém by byl identifikován klient fyzická osoba. Zárove má povinná osoba dle AML zákona v p ípad právnických osob zjistit i identifika ní údaje v-ech osob, které jsou jejím statutárním orgánem nebo jeho lenem, p i emfl rozsah zji-ovaných údaj je i v tomto p ípad totoflný s rozsahem údaj zji-ovaných u fyzických osob, resp. právnických osob, je-li statutárním orgánem klienta, jeho lenem nebo ovládající osobou jiná právnická osoba.

FAÚ k tomuto v rámci jednoho ze svých stanovisek dále uvádí, *fe šidentifikována musí být kafldá fyzická osoba, která v daném obchodu jedná za klienta, tedy nap . i kafldá fyzická osoba, která disponuje s ú tem jiné (fyzické i právnické) osoby, a to bez ohledu na charakter oprávn ění a typ nástroje, který ji k této dispozici oprav uje.*⁴⁵

Zákon dále stanoví, na základ jakých dokument lze identifikaci klienta ádn provést. U fyzických osob je to pr kaz totoflnosti, u právnických osob potom doklad o jejich existenci (obvykle jím bude výpis z obchodního rejst íku nebo jiného ve ejného rejst íku). Pro

⁴⁵ Finan ní analytický útvar Ministerstva financí R. Stanoviska FAÚ R k problematice AML a CFT ó zobená výkladová stanoviska MF k zákonu . 253/2008 Sb. *Ministerstvo financí R* [online]. 5. 3. 2013. Poslední zm na lánku 2. 9. 2015. [cit. 2016-02-01]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/stanoviska-financniho-analytickeho-utvar>

Účely zákona se píítom dle §4 odst. 6 pííkazem totořnosti rozumí doklad vydaný orgánem veřejné správy, v němž je uvedeno jméno a pííjmení, datum narození a z něhož je patrná podoba, popřípadě i jiný údaj umožňující identifikovat osobu, která doklad předkládá, jako jeho oprávněného držitele.

V rámci identifikace klienta fyzické osoby je povinná osoba v souladu s § 8 odst. 2 písm. a) AML zákona kromě jeho identifikačních údajů povinná zaznamenat i údaje týkající se pííkazu totořnosti, a to konkrétně druh a číslo pííkazu totořnosti, stát, popřípadě orgán, který jej vydal, a dobu jeho platnosti. Současně je stanovena povinnost ověřit shodu podoby identifikované osoby s vyobrazením v pííkazu totořnosti.

Pííkazem totořnosti ve smyslu zákona může být vedle oběžanského pííkazu například cestovní pas, identifikační pííkaz a pííkaz o povolení k pobytu. Jestliže v některé identifikační údaje v předkládaném pííkazu totořnosti a dokladu o existenci právnické osoby chybí, může si povinná osoba jako zdroj informací vyřádat předložení podpíírného dokladu, popřípadě se může spolehnout i na sdělení klienta, a to i v ústní formě. Nicméně pokud by se sdělení klienta jevílo jako nedůvěryhodné, resp. pokud by povinná osoba měla jakékoli pochybnosti, je vždy lepší vyřádat si od klienta další doklad, ze kterého budou požadované údaje patrné.⁴⁶

AML zákon dále řeší i otázku kopírování dokladů. Povinná osoba může dle § 8 odst. 8 tohoto zákona pííprovádět identifikace (a rovněž dle § 9 odst. 1 v píípípadě kontroly klienta) pro účely zákona poskytovat kopie a výpisy předložených dokladů a takto získané informace zpracovávat k naplnění zákonného úřelů. Nicméně se jedná pouze o možnost takového postupu ze strany povinné osoby, a nikoliv o její povinnost, pííčemž je třeba k tomuto oprávnění píístupovat v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změnách některých zákonů, který stanoví, že co se týká kopírování osobních dokladů, tak lze jejich kopie poskytovat jen se souhlasem držitele dokladu a souhlas tedy nelze od klienta vynutit. To ovšem neplatí pro situace, kdy AML zákon poskytnutím kopií výslovně vyřáduje, a to dle § 10 odst. 3 a dle § 11 odst. 4 písm. b), tedy v píípípadě, kdy identifikaci provádí třetí osoba.

Konkrétní situace, kdy musejí povinné osoby identifikovat své klienty, jsou upraveny v rámci § 7 AML zákona, dle kterého povinná osoba identifikuje klienta vždy, pokud jde o:

1. obchod v hodnotě pííevyšující částku 1 000 EUR,

⁴⁶ TVRDÝ, Jiří. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a pííedpisy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-099-7. s. 119.

2. podez elý obchod,
3. vznik obchodního vztahu,
4. uzav ení smlouvy o ú tu, vkladu na vkladní knífkce nebo vkladním listu nebo sjednání jiné formy vkladu,
5. uzav ení smlouvy o nájmu bezpe nostní schránky nebo smlouvy o úschov ,
6. uzav ení smlouvy o flivotním poji-t ní, má-li klient právo jednostrann hradit dal-í pojistné nad sjednaný rámecek plateb jednorázového nebo b fln placeného pojistného,
7. nákup nebo p íjetí kulturních památek, p edm t kulturní hodnoty, poufítého zboží nebo zboží bez dokladu o jeho nabytí ke zprost edkování jejich prodeje anebo p íjímání v cí do zástavy, nebo
8. výplatu z statku zru-eného vkladu z vkladní knífkky na doru ítele.

Obchodem se p ítom dle § 4 odst. 1 rozumí kafdé jednání povinné osoby s jinou osobou, pokud takové jednání sm uje k nakládání s majetkem této jiné osoby nebo k poskytnutí služby této jiné osob . Vzhledem k ú elu zákona je t eba jako na obchod nahlíftet na *šjakékoli jednání, kterým by p ípadn mohlo dojít k legalizaci výnos z trestné innosti, tedy nejedná se zásadn jen o klasickou obchodní transakci se stranou prodávající a kupující, ale nap . i o p esuny pen z mezi jednotlivými ú ty téhož majitele a za obchod je považováno i obchodní jednání, které nakládání s majetkem p edchází*.⁴⁷

Krom pojmu šobchodň AML zákon v § 4 odst. 2 definuje i pojem šobchodní vztahň, a to jako smluvní vztah mezi povinnou osobou a jinou osobou, jehož ú elem je nakládání s majetkem této jiné osoby nebo poskytování služeb této jiné osob , jestliffe je p í vzniku smluvního vztahu s p íhlédnutím ke v-em okolnostem z ejmé, fle bude obsahovat opakující se pln ní. Za opakující se pln ní je p ítom považováno ufl pln ní rozd lené do více nefl dvou splátek.⁴⁸

Zákon dále v § 8 odst. 1 íká, fle úpln první identifikace klienta ze strany povinné osoby musí být provedena za fyzické p ítomnosti identifikovaného, ledafle stanoví jinak. Toto up es uje komentá k AML zákonu, který uvádí, fle *šidentifikace dálkovým p enosem i pouhým sd lením identifika ních údaj datovou zprávou, by podepsanou zaru eným*

⁴⁷ TVRDÝ, Ji í. *Zákon o n kterých opat eních proti legalizaci výnos z trestné innosti a financování terorismu a p edpisy související: komentá* . 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákon s komentá em. ISBN 978-80-7400-099-7. s. 105.

⁴⁸ Ibid, s. 106.

*elektronickým podpisem, nemůže nahradit provedení identifikace tváří v tvář při navázání obchodního vztahu, může být tedy zásadně použita jen při jeho pokračování.*⁴⁹

Z tohoto pravidla však existují určité výjimky. Jednou z nich je situace, kdy se klient nechá zastoupit zmocněncem na základě plné moci anebo za něj jedná jeho zákonný zástupce. V takovém případě povinná osoba provádí dle § 8 odst. 3, resp. odst. 4 AML zákona identifikaci přítomného zmocněnce i zástupce, kteří jsou zároveň povinni doložit identifikační údaje zastoupeného. V případě plné moci musí být dále ověřen podpis zmocnitele a plná moc musí být předložena v originále nebo ověřené kopii.⁵⁰ AML zákon je nicméně v této části poněkud neurčitý, když za něj není zcela zřejmé, zda je zastoupení na základě plné moci skutečně plnohodnotným způsobem identifikace klienta i v případě první identifikace. Finanční analytický útvar k této otázce vydal na žádost stanovisko, které mimo jiné říká, že *špokud klient nebude oprávněn s poskytovaným produktem disponovat, postačí, že je osobně identifikován zmocněncem. Je-li klientem fyzická osoba, musí být i on identifikován postupem podle § 8 odst. 1 a 2 AML zákona, v případě jiným náhradním postupem (§10 nebo § 11 AML zákona) předtím, než on sám bude oprávněn zadávat pokyny k dispozici s majetkem.*⁵¹ Bylo by však vhodné obdobným způsobem upravit přímo zákonné ustanovení, aby v budoucnu nedocházelo k jeho dezinterpretaci.

Prvotní identifikaci klienta tváří v tvář může dále namísto povinné osoby provést dle § 10 AML zákona i notář (včetně toho zahraničního), krajský úřad nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností, ale pouze za podmínky, že provedení identifikace ze strany povinné osoby brání vážné důvody. *ŠZa vážné důvody lze považovat například omezenou mobilitu klienta i jiné zdravotní důvody, péči o závislou osobu, dále to mohou být například cestovní náklady nebo časová náročnost, které by nepřiměřeně zdražovaly nabízenou službu nebo bránily v poskytnutí služby v určeném termínu.*⁵²

V případě takto provedené identifikace je vhodné zapotřebí, aby o identifikaci byla vyhotovena ve stejné listině, tedy mezinárodně uznávaný dokument, který musí obsahovat

⁴⁹ TVRDÝ, Jiří. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a přípisů souvisejících: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákon s komentářem. ISBN 978-80-7400-099-7. s. 118.

⁵⁰ Ibid, s. 120.

⁵¹ Písemné stanovisko Finančního analytického útvaru z 30. 7. 2013 zasláné na individuální žádost.

⁵² Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Stanoviska FAÚ ČR k problematice AML a CFT obecně a výkladová stanoviska MF k zákonu č. 253/2008 Sb. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 5. 3. 2013. Poslední změna na stránku 2. 9. 2015. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/stanoviska-financniho-analytickeho-utvar>

v-echny náležitosti, které stanoví § 10 odst. 2 AML zákona, a dále musí být k listinám připojeny kopie všech dokladů, z nichž byly zjištěny identifikační údaje. Mezinárodně uznávaným dokumentem je přitom listina, pro jejíž použití v zahraničí nebo přijetí ze zahraničí a použití v ČR je nezbytným předpokladem uzavřená mezinárodní smlouva, jakou je například Haagská úmluva o zrušení požadavků ověření cizích veřejných listin. Zákonem požadavky na takto zprostředkovanou identifikaci je třeba dále vyložit a upravit Finanční analytický útvar ve svém metodickém pokynu, který kromě toho publikoval i vzory listin, a to jak pro identifikaci fyzických, tak i právnických osob.⁵³ Nicméně vzhledem k tomu, že takovou identifikaci může provést jakýkoliv zahraniční notář, považují tento způsob identifikace za poměrně rizikový a bylo by z mého pohledu vhodné, aby zákon pro tyto situace stanovil přísnější kritéria, alespoň co se týče vlivu této skutečnosti na rizikový profil klienta.

Povinná osoba rovněž může dle § 11 AML zákona převzít identifikaci od některých povinných osob, kterými jsou úvěrové a finanční instituce s výjimkou těch, které vylučuje § 11 odst. 1 písm. a), anebo zahraniční úvěrové nebo finanční instituce s výjimkou těch, které vylučuje § 11 odst. 1 písm. b) a které zároveň působí na území státu, který splňuje kritéria srovnatelnosti vnitrostátního práva v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu⁵⁴, a to aniž by se sama s klientem fyzicky setkala a provedla ověření jeho totožnosti. Podmínkou však je, že musí mít k dispozici zákonem požadované údaje o klientovi včetně kopií příslušných dokladů o identifikaci klienta, informace o úřadu a zamýšlené povaze obchodního vztahu a o totožnosti skutečného majitele a nesmí pochybovat o správnosti i úplnosti těchto údajů. Nicméně povinná osoba, která je požádána o poskytnutí informací o klientovi, nemá povinnost tyto údaje poskytnout, zejména vzhledem ke vzájemnému konkurenčnímu boji povinných osob a zároveň administrativní zátěží není tento způsob provedení identifikace příliš obvyklý.

⁵³ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Metodická pomůcka k provádění identifikace podle § 10 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 10. 3. 2006. [cit. 2016-06-17]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/zprostredkovana-identifikace>

⁵⁴ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Stanoviska FAÚ ČR k problematice AML a CFT obecně a výkladová stanoviska MF k zákonu č. 253/2008 Sb. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 5. 3. 2013. Poslední změna článku 2. 9. 2015. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/stanoviska-financniho-analytickeho-utvar>

Další výjimka z identifikace tváří v tvář se týká možnosti uzavření smlouvy o finančních službách distančním způsobem podle obchodního zákoníku, která je dle § 11 odst. 4 vázána na první platbu uskutečnou prostřednictvím účtu vedeného na jméno klienta u ústřední instituce (a to i na území jiného členského státu EU nebo Evropského hospodářského prostoru), tedy na tzv. šincianí platbu, a dále na zaslání kopie dokladu potvrzujícího existenci takového účtu (nejméně smlouvy o účtu nebo výpisu z účtu), kopie příslušných částí průkazů totožnosti a nejméně jednoho dalšího podpisného dokladu, z nichž lze zjistit identifikační údaje a další zákonem požadované údaje týkající se průkazů totožnosti. Zde je vhodné poznamenat, že se ovšem jedná pouze o spotřebitelské smlouvy, tedy tento způsob provedení identifikace lze použít pouze u klientů v pozici spotřebitele.

Zákon mimo to umožní i přenesení povinnosti identifikace na třetí osobu (tzv. vázaný zprostředkovatel) dle § 11 odst. 5, pakliže identifikace proběhne před uskutečněním obchodu a tato třetí osoba jedná při provádění identifikace jménem a na účet povinné osoby, je vázána jejími vnitřními předpisy a povinná osoba nese odpovědnost za výkon zprostředkovanou osobou. Tento postup ovšem mohou využít jen povinné osoby, které jsou ústředními nebo finančními institucemi. Typickým příkladem takového přenesení povinnosti je využití služeb kurýra, kteří na základě smlouvy s povinnou osobou za tuto identifikují klienty, a to v podstatě kdekoli, bez nutnosti provedení identifikace v sídle, pobočce či provozovně povinné osoby. Zákon dále v § 11 odst. 6 upravuje i možnost přenesení povinnosti identifikace na investičního zprostředkovatele v případě poskytování investičních služeb, pokud byla identifikace ze strany zprostředkovatele provedena v souladu s AML zákonem a vnitřními předpisy povinné osoby, která je ústřední nebo finanční institucí. Povinná osoba pak za provedení identifikace odpovídá, jako by ji provedla sama.

Možnost uzavření obchodu i obchodního vztahu s osobou, která nebyla identifikována za její fyzické přítomnosti, přichází v úvahu i tehdy, kdy jsou splněny požadavky § 13 AML zákona a povinná osoba přistoupí k uplatnění výjimky z povinnosti identifikace (více viz. kapitola 3.2.6).

V případech, kdy se jedná o identifikaci klienta, který ufl byl za fyzické přítomnosti jednou identifikován, zákon v § 8 odst. 5 pouze stanoví povinnost, že povinná osoba ověří vhodným způsobem totožnost konkrétní jednatelky fyzické osoby. Tak mohou být již identifikované osoby při provádění dalších obchodů distančním způsobem identifikovány například zadáním jedinečných identifikátorů (například PIN nebo identifikační klíč) v elektronických aplikacích. Nicméně je bezpodmínečně nutné, aby takové způsoby identifikace dokázaly

rozlišit konkrétní fyzickou osobu, která daný obchod uskutečňuje, a z toho důvodu musí mít každá jednající osoba svůj vlastní jedinečný identifikátor.

3.2.4 Kontrola klienta

Kontrola klienta dle § 9 AML zákona je vedle identifikace klienta další stěžejní povinnost, který musí povinné osoby za stanovených podmínek dodržovat při výkonu své činnosti. AML zákon jim totiž ukládá, aby před uskutečněním jednotlivého obchodu v hodnotě 15 000 EUR nebo vyšší, v případě podezřelého obchodu, vzniku obchodního vztahu, uzavření smlouvy o účtu, vkladu na vkladní knížku nebo vkladní list nebo sjednání jiné formy vkladu a uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově, a dále při obchodu s politicky exponovanou osobou provedly kontrolu klienta. Kontrolu mají povinné osoby provádět dále i v době trvání obchodního vztahu.

Kontrola klienta přitom zahrnuje:

1. získání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu,
2. zjištění skutečného majitele, pokud je klientem právnická osoba,
3. získání informací potřebných pro provádění průběžného sledování obchodního vztahu včetně prozkoumávání obchodů prováděných v průběhu daného vztahu za účelem zjištění, zda uskutečňované obchody jsou v souladu s tím, co povinná osoba ví o klientovi a o jeho podnikatelském a rizikovém profilu, a
4. prozkoumávání zdrojů peněžních prostředků.

Povinná osoba přitom kontrolu klienta dle AML zákona provádí v rozsahu potřebném k posouzení možného rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, a to i s ohledem na typ klienta, obchodního vztahu, produktu nebo obchodu. Kontrolu tak může povinná osoba upravit dle typologie klientů, ale třeba i individuálně pro každého klienta, přičemž minimální rozsah kontroly zákon nestanoví. Nezbytným předpokladem je ovšem to, aby povinná osoba měla dostatek relevantních informací k posouzení rizikovosti klienta.⁵⁵

⁵⁵ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Stanoviska FAÚ ČR k problematice AML a CFT obecně a výkladová stanoviska MF k zákonu č. 253/2008 Sb. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 5. 3. 2013. Poslední změna na stránku 2. 9. 2015. [cit. 2016-02-28]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/stanoviska-financniho-analytickeho-utvar>

Povinnost zjišťovat v rámci kontroly údaje o skutečném majiteli je dána v případě, že se jedná o klienta, který je právnickou osobou. AML zákon přímo definuje, koho lze pro jím stanovené účely za skutečného majitele považovat.

Skutečným majitelem se tak dle § 4 odst. 4 AML zákona rozumí:

1. u podnikatele

- a. fyzická osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování obchodního závodu tohoto podnikatele; nepřímým vlivem se rozumí vliv vykonávaný prostřednictvím jiné osoby nebo jiných osob,
- b. fyzická osoba, která sama nebo na základě dohody s jiným společníkem nebo společníky disponuje více než 25 % hlasovacích práv tohoto podnikatele; disponováním s hlasovacími právy se rozumí možnost vykonávat hlasovací práva na základě vlastního uvážení bez ohledu na to, zda a na základě jakého právního důvodu jsou vykonávána, například možnost ovlivňovat výkon hlasovacích práv jinou osobou,
- c. fyzické osoby jednající ve shodě, které disponují více než 25 % hlasovacích práv tohoto podnikatele, nebo
- d. fyzická osoba, která je na základě jiné skutečnosti příjemcem výnosů z činnosti tohoto podnikatele,

2. u nadace nebo nadačního fondu

- a. fyzická osoba, která má být příjemcem alespoň 25 % z rozdělovaných prostředků, nebo
- b. nebylo-li rozhodnuto, kdo bude příjemcem výnosů nadace nebo nadačního fondu, fyzická osoba nebo okruh osob, v jejichž zájmu byly založeny, nebo v jejichž zájmu působí,

3. u spolku podle jiného právního předpisu, ústavu, obecně prospěšné společnosti anebo jiné obdobné osoby a v případě svazeneckého vztahu nebo jiného obdobného vztahu podle cizího právního řádu fyzická osoba,

- a. která disponuje více než 25 % jejich hlasovacích práv nebo majetku,
- b. která má být příjemcem alespoň 25 % z rozdělovaných prostředků, nebo
- c. v jejichž zájmu byly založeny nebo v jejichž zájmu působí, nebylo-li rozhodnuto, kdo bude příjemcem jejich výnosů.

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že skutečným majitelem může být pouze fyzická, a nikoliv právnická osoba. Jak rovněž vyplývá z úpravy skutečného majitele v AML zákoně,

skutečných majitel klienta právnické osoby může být i více. Pokud je vlastníkem klienta právnické osoby další právnická osoba/osoby, je třeba rozkrýt i její/jejich vlastnickou strukturu, a v tomto postupu pokračovat až do nalezení fyzické osoby, jejíž postavení odpovídá definici skutečného majitele.

Existují ale i situace, kdy fakticky řádná fyzická osoba, která by byla skutečným majitelem, neexistuje. V takových případech musí povinné osoby zjistit alespoň údaje o tom, *škdo vykonáva nejvyšší vedoucí funkci u klienta, v případě u právnické osoby, která má na klientovo podnikání vliv odpovídající vztahem uvedeným v § 4 odst. 4 AML zákona*,⁵⁶ a to ve stejném rozsahu jako je tomu u skutečných majitelů. O takovou situaci půjde například tehdy, kdy je klientem obec nebo vyšší územní samosprávný celek.

AML zákon přitom nestanoví, jaké konkrétní informace mají být o skutečném majiteli zjištěny. Rozsah zjištěvaných informací je však možné dovodit ze smyslu a účelu zákona, a to tak, že povinná osoba by měla zjistit takové identifikační údaje, dle kterých bude možné konkrétní fyzickou osobu s příslušnou mírou určitosti ztotožnit; za minimum takových údajů lze přitom dle stanoviska Finančního analytického útvaru považovat jméno, příjmení, adresu, zeměpisnou adresu skutečného majitele a popis vztahu ke klientovi.⁵⁷

Informace o tom, kdo je skutečným majitelem klienta právnické osoby, by měla být v první řadě zjištěna a zaznamenána na základě nezávislého zdroje, jakým je například výpis z obchodního rejstříku. Jestliže není možné skutečného majitele zjistit tímto způsobem a povinná osoba se musí spolehnout pouze na sdělení klienta, pak je na místě k takovému sdělení postupovat s náležitou opatrností a v případě tomu příslušným i rizikový profil klienta. Klient je přitom ze zákona povinen poskytnout nezbytnou souinnost povinné osobě při zjištění této informace, při její neposkytnutí souinnosti je důvodem pro neuskutečnění obchodu dle § 15 AML zákona (viz. kapitola 3.2.7).

V souvislosti s kontrolou a potažmo i identifikací klienta je zároveň třeba je také zmínit zásadu *Know Your Customer*, v českém překladu *špoznej svého klienta*, známou zejména

⁵⁶ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Metodický pokyn ke zjištění skutečného majitele povinnými osobami. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 30. 10. 2013. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/metodicky-pokyn-ke-zjistovani-skutecneho-15015>

⁵⁷ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Metodický pokyn ke zjištění skutečného majitele povinnými osobami. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 30. 10. 2013. [cit. 2016-03-03]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/metodicky-pokyn-ke-zjistovani-skutecneho-15015>

ze sv ta bankovních institucí, která spo ívá ve zkoumání klient a jejich operací⁵⁸, a to i v rámci pr b fného sledování obchodního vztahu. Nejde p itom jen o zji ování informací, ale i o jejich posuzování a vyhodnocování tak, aby mohla být v as identifikována p ípadná rizika.

3.2.5 Politicky exponované osoby

Z hlediska provád ní identifikace a kontroly klienta je t eba, aby povinné osoby nastavily zvlá t ní mechanismy, jestliže se jejich klientem stane politicky exponovaná osoba (dále také šPEPø dle anglického pojmu Politically Exposed Person). Dle § 4 odst. 5 AML zákona se politicky exponovanou osobou rozumí:

1. fyzická osoba, která je ve významné veřejné funkci s celostátní působností, jako je například hlava státu nebo předseda vlády, ministr, náměstek nebo asistent ministra, člen parlamentu, člen nejvyššího soudu, ústavního soudu nebo jiného veřejného soudního orgánu, proti jehož rozhodnutí obecně a na výjimky nelze použít opravné prostředky, člen ústavního dvora, člen vrcholného orgánu centrální banky, vysoký důstojník v ozbrojených silách nebo sborech, člen správního, řídicího nebo kontrolního orgánu obchodního závodu⁹) ve vlastnictví státu, velvyslanec nebo chargé d'affaires, nebo fyzická osoba, která obdobné funkce vykonává v orgánech Evropské unie nebo jiných mezinárodních organizací, a to po dobu výkonu této funkce a dále po dobu jednoho roku po ukončení výkonu této funkce, a která
 - a. má bydliště mimo českou republiku, nebo
 - b. takovou významnou veřejnou funkci vykonává mimo českou republiku,
2. fyzická osoba, která
 - a. je k osobě uvedené v písmenu a) ve vztahu manželském, partnerském anebo v jiném obdobném vztahu nebo ve vztahu rodičovském,
 - b. je k osobě uvedené v písmenu a) ve vztahu syna nebo dcery nebo je k synovi nebo dceři osoby uvedené v písmenu a) osobou ve vztahu manželském (ze své, snachy), partnerském nebo v jiném obdobném vztahu,
 - c. je společníkem nebo skutečným majitelem stejné právnické osoby, popřípadě svěřenectví nebo jiného obdobného právního uspořádání podle cizího právního

⁵⁸ KYNCL, Libor, Jaroslav BENÁK, Miloslav HRDLIČKA a Petr MRKÝVKA. *Poznej svého klienta: základní zásada finančního práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity. ISBN 978-80-210-6085-2. s. 14-15.

ádu, jako osoba uvedená v písmenu a), nebo je o ní povinné osobě známo, že je v jakémkoli jiném blízkém podnikatelském vztahu s osobou uvedenou v písmenu a), nebo

- d. je skutečným majitelem právnické osoby, popřípadě členem nebo jiného obdobného právního uspořádání podle cizího právního řádu, o kterém je známo, že bylo vytvořeno ve prospěch osoby uvedené v písmenu a).

Příkladem politicky exponované osoby tak může být například zástupce ČR v Evropském parlamentu, velvyslanec ČR ve Slovenské republice či velvyslanec Slovenské republiky v ČR, a dále samozřejmě jejich rodinní příslušníci, pokud odpovídají výše uvedené definici. Zároveň pokud je klientem právnická osoba a její skutečný majitel je politicky exponovanou osobou, musí povinná osoba i ke klientovi postupovat jako k politicky exponované osobě.⁵⁹ Stejně pro definici politicky exponované osoby je tedy skutečnost, že daná osoba vykonává významnou veřejnou funkci s celostátní působností (nejedná se tedy o osoby, které takové funkce vykonávají na nižších úrovních, jako například starosta obce), a případně existence určitého příbuzenského nebo podnikatelského vztahu s takovou osobou.

Specifický přístup povinných osob ke klientům, kteří jsou politicky exponovanými osobami, spočívá zejména v tom, že u těchto klientů musí být před uskutečněním každého jednotlivého obchodu, nezávisle na tom, zda v rámci nebo mimo obchodní vztah, provedena kontrola, povinné osobě musí být známo povod majetku uříšitého v obchodu a zaimstanec povinné osoby může obchod s PEP uskutečnit až tehdy, kdy k takovému obchodu získá souhlas bezprostředního nadřízeného nebo statutárního orgánu povinné osoby. Tato povinnost se ovšem logicky neuplatní v situaci, kdy povinná osoba nemusí klienta identifikovat, resp. kdyfi nemá k dispozici údaje, na základě kterých by mohla zjistit, že klient je politicky exponovanou osobou. V případě klienta politicky exponované osoby zároveň nelze využít výjimku z povinnosti identifikace a kontroly klienta dle § 13 (viz. kapitola 3.2.6).

Výkladové stanovisko FAÚ⁶⁰ přitom ke zpsobu zjiřování, zda klient je či není politicky exponovanou osobou, nabízí následující možnosti:

⁵⁹ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Metodický pokyn ke zjiřování skutečného majitele povinnými osobami. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 30. 10. 2013. [cit. 2016-03-03]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/metodicky-pokyn-ke-zjistovani-skutecneho-15015>

⁶⁰ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Stanoviska FAÚ ČR k problematice AML a CFT ó zobecná výkladová stanoviska MF k zákonu č. 253/2008 Sb. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 5. 3. 2013. Poslední změna článku 2. 9. 2015. [cit. 2016-03-03]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/stanoviska-financniho-analytickeho-utvar>

1. *š použití n kterého ze systém pro kontrolu a vyhledávání š rizikových klient , které jsou založeny na ve ejných zdrojích a které jako placenou službu poskytují n které specializované podnikatelské subjekty,*
2. *vlastní –et ení nap . za využití otev ených zdroj informací apod., nebo*
3. *prohlá–ení klienta p i identifikaci na po átku obchodu/obchodního vztahu; sou asn je vhodné klienta zavázat (nap . ve v–obecných smluvních podmínkách) i k oznámení p ípadné zm ny, pokud by nastala v dob trvání obchodního vztahu.*

Pokud by se ov–em povinná osoba rozhodla pouze pro uplatn ní posledního jmenovaného postupu, tedy vlastn p enesení odpovědnosti na klienta, který se musí vyjád it, zda je i není PEP, tak bude zcela jist docházet k situacím, kdy se za PEP budou považovat i osoby, které jimi ve skute nosti nejsou, a naopak. Dle mého názoru je tedy nejlep–í zkombinovat více metod, nap . získávat od klient prohlá–ení, která budou následn podléhat p ezkumu, a zároveň provád t vlastní –et ení, ideáln spojené s využitím n které z placených databází.

3.2.6 Výjimky z povinnosti identifikace a kontroly klienta

AML zákon v § 13 stanoví, že za určitých okolností povinné osoby nemusí provád t identifikaci a kontrolu klienta, p i emfl v odst. 1 taxativním vý tem vyjmenovává typy klient , u nichž lze tuto výjimku uplatnit. Dle komentá e k AML zákonu se jedná *šzejména o klienty, kte í jsou sami povinnými osobami, a jejichž identita je dostate n známá a pr hledná, a u nichž není p edpoklad, že by své obchodní aktivity zneužívali k praní pen z i financování terorismu, p ípadn o n které innosti, p i nichž je velmi malá pravd podobnost k takovému zneužití.*⁶¹ P íkladem lze jmenovat klienty, kte í jsou úv rovými nebo finan ními institucemi, spole nosti, jejichž cenné papíry jsou p ijaty k obchodování na regulovaném trhu a které podléhají p ožadavk m na zve ejn ní informací rovnocenným p ožadavk m práva EU, i o skute né majitele pen fních prost edk uložených na ú tu úschov notá e, advokáta, soudního exekutora nebo soudu, nebo nap . o úst ední orgány státní správy.

Dal–í možnost uplatnit výjimku z povinnosti identifikace a kontroly klienta upravuje § 13 odst. 2 zákona, který vyjmenovává a definuje typy produkt , jenž lze klientovi poskytnout, aniž by muselo dojít k jeho identifikaci a kontrole. Zde se jedná nap . o smlouvy o flivotním

⁶¹ TVRDÝ, Ji í. *Zákon o n kterých opat eních proti legalizaci výnos z trestné innosti a financování terorismu a p edpisy související: komentá .* 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákon s komentá em. ISBN 978-80-7400-099-7. s. 139.

pojištění, o penzijním příspěvku nebo o doplňkovém penzijním spoření, jestliže jednorázové pojistné nebo vklad nepřesahuje částku 2500 EUR, nebo pokud měsíční pojistné nebo souhrn vkladů v jednom kalendářním roce nepřesahuje částku 1000 EUR, i o elektronické peníze, pokud nejvyšší částka elektronicky uchovávaná na médiu, které nelze dobýt, nepřesahuje částku 250 EUR, nebo 500 EUR, jde-li o elektronické peníze, které mohou být použity pouze k provedení vnitrostátní platební transakce, nebo, pokud lze médium dobýt, je pro kalendářní rok stanoven celkový limit ve výši 2500 EUR, s výjimkou případů, kdy je na žádost držitele elektronických peněz v témže kalendářním roce zprůměrovaná částka celkem 1000 EUR.

Výjimku z povinnosti identifikace a kontroly klienta je také možné využít u produktů, které zákon sice výslovně nevyjmenovává, ale které splňují podmínky uvedené v § 13 odst. 2 písm. f), pokud je základní podmínkou pro uplatnění výjimky dle tohoto ustanovení je nízké riziko zneužití produktu k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu.

3.2.7 Podezřelý obchod a jejich oznamování

Podezřelý obchod dle § 6 odst. 1 AML zákona je obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu použité prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat. Zjednodušeně lze říci, že jde o podezřelý obchod označit takový obchod, *šun hofl lze na základě určitých indicií i s nížším stupněm pravděpodobnosti předpokládat, že prostředky v něm použité pocházejí z nějakého spáchaného (resp. páchaného u trestných činů trvajících i pokračujících) trestného činu, nebo mají být použity ke spáchání teroristického aktu nebo jiných aktivit souvisejících s terorismem či například financování výcviku a dalších příprav pro budoucí teroristickou činnost. Povinné osobám tímto v bce nemusí být známo, o jaký trestný čin by se mělo jednat ani kdo a kde jej spáchal.*⁶²

Zákon v tomto ustanovení dále demonstrativním výčtem prezentuje některé situace, které by měly sloužit jako základ a součástí jako inspirace pro povinné subjekty při stanovení jejich vlastních kritérií podezřelého obchodu v návaznosti na specifika oboru podnikání a vlastní zkušenosti a znalosti.⁶³ Za všechny lze jmenovat například výběry nebo

⁶² TVRDÝ, Jiří. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a přílohy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-099-7. s. 110.

⁶³ *Ibid.*, s. 111.

p evody na jiné ú ty bezprost edn po hotovostních vkladech, p evody majetku bez zjevného ekonomického d vodu, chování vedoucí k zast ení totoflnosti jednajícího i takové chování, které zjevn neodpovídá povaze nebo rozsahu podnikatelské innosti klienta.

V § 6 odst. 2 jsou pak popsány situace, za kterých musí být obchod bez dal-ího hodnocen jako podez elý. Jedná se tyto p ípady:

1. klientem nebo skute ným majitelem je osoba, v í nífl eská republika uplat uje mezinárodní sankce podle zákona o provád ní mezinárodních sankcí,
2. p edm tem obchodu je nebo má být zboží nebo sluffby, v í nimfl eská republika uplat uje sankce podle zákona o provád ní mezinárodních sankcí, nebo
3. klient se odmítá podrobit kontrole nebo odmítá uvést identifika ní údaje osoby, za kterou jedná.

V p ípad , fle povinná osoba (resp. její zam stnanec) vyhodnotí konkrétní obchod jako podez elý, musí bez ohledu na dal-í podmínky stanovené zákonem provést identifikaci a kontrolu klienta, a dále je povinna postupovat v souladu s § 18 AML zákona, tedy u init oznámení podez elého obchodu Finan nímu analytickému útvaru, a to bez zbyte ného odkladu, nejpozd ji v-ak do 5 kalendá ních dn ode dne zji-t ní, ledafle hrozí nebezpe í z prodlení nebo to jinak vyfladují okolnosti p ípadu, kdy je t eba podez elý obchod oznámit neprodlen po jeho zji-t ní.

V oznámení povinná osoba uvede identifika ní údaje toho, koho se oznámení týká, a dále i ostatních ú astník obchodu. Krom toho je povinna uvést i ve-keré relevantní informace o podstatných skute nostech obchodu, které má v té dob k dispozici. Oznámení je p itom dle zákona mofné u init písemn doporu eným dopisem nebo elektronicky technickými prost edky zaji- ujícími zvlá-tní ochranu p ená-ených údaj í ústn do protokolu. Asi nejb fln j-ím zp sobem podání je v-ak v dne-ní dob oznámení podané prost ednictvím softwarové aplikace šMoneywebö, kterou pro usnadn ní spolupráce s povinnými osobami v této oblasti vytvo il FAÚ.

Samotné podání oznámení podez elého obchodu ov-em k ú innému boji proti praní pen z í financování terorismu nesta í. Aby mohla být p íjatá opat ení efektivní, je zapot ebí umofnit povinným osobám odmítnutí pokynu klienta na provedení obchodu a zaji-t ní jeho finan ních prost edk . Takový postup je v AML zákon upraven na dvou místech, a to v § 15 a v § 20.

§ 15 odst. 1 umofl uje povinné osob neuskute nit obchod nebo neuzav ít obchodní vztah v p ípad , fle je dána identifika ní povinnost podle § 7 odst. 1 nebo 2 a klient se odmítne podrobit identifikaci anebo odmítne doloflit plnou moc podle § 8 odst. 3, a dále

v případě, kdy klient neposkytne potřebnou součinnost při kontrole podle § 9, nebo z jiného důvodu nelze provést identifikaci anebo kontrolu klienta, anebo má-li osoba provádějící identifikaci nebo kontrolu pochybnosti o pravdivosti informací poskytnutých klientem nebo o pravosti předložených dokladů. Toto ustanovení poskytuje za daných okolností povinné osobě možnost neuskutečnit obchod a odložit jeho realizaci, aniž by zároveň nastalo časové omezení takového opatření.

§ 20 AML zákona upravuje další možnost, jak neprovést obchod klienta, a to v podobě odkladu splnění příkazu klienta. Na rozdíl od výše uvedené možnosti neuskutečnění obchodu dle § 15 odst. 1 je však použití tohoto institutu vázáno na konkrétní lhůty. Pokud tedy hrozí nebezpečí, že bezodkladným splněním příkazu klienta by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu z trestné činnosti nebo prostředků určených k financování terorismu, povinná osoba může splnit příkaz klienta týkající se podezřelého obchodu nejpozději po uplynutí 24 hodin od přijetí oznámení podezřelého obchodu FAÚ. To neplatí v případě, kdy je zřejmé, že by odložení mohlo zmařit či jinak ohrozit řešení podezřelého obchodu anebo jestliže takové odložení není možné.

Lhůtu 24 hodin od přijetí oznámení podezřelého obchodu FAÚ lze ovšem prodloužit, a to za situace, kdy řešení pro složitost případu vyžaduje delší dobu. Pak je možné odložit splnění příkazu klienta až na dobu 72 hodin od přijetí oznámení podezřelého obchodu FAÚ i odložit splnění příkazu klienta nebo rozhodnout o zajištění majetku, který má být předmětem podezřelého obchodu, a to u povinné osoby, u níž se tento majetek nachází, a až na dobu 72 hodin. Jestliže FAÚ ve stanovené lhůtě povinné osobě nesdělí, že podal trestní oznámení, povinná osoba příkaz klienta provede. Pokud ale FAÚ podá trestní oznámení, pak povinná osoba provede příkaz klienta až tehdy, jestliže orgán činný v trestním řízení do 3 kalendářních dnů ode dne podání trestního oznámení nerozhodne o odnětí nebo zajištění předmětu podezřelého obchodu.

3.2.8 Systém vnitřních zásad

Dle § 21 AML zákona povinná osoba zavede a uplatňuje odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace za účelem naplnění povinností stanovených tímto zákonem. Pro vyjmenované typy povinných osob (netýká se například auditorů, daňových poradců, notářů atd.) dále zákon stanoví povinnost písemně vypracovat systém vnitřních zásad, postup a kontrolních opatření k naplnění povinností stanovených tímto zákonem (dále jen systém vnitřních zásadů).

Minimální požadavky na obsah systému vnitřních zásad stanoví již výše uvedený § 21 AML zákona. V souladu s tímto vnitřním předpisem musí příslušná povinná osoba mimo jiné upravit podrobný demonstrativní výčet znaků podezřelých obchodů, které se mohou vyskytovat při činnosti konkrétní povinné osoby, způsob identifikace klienta, zahrnující opatření k rozpoznání politicky exponovaných osob a subjektů, v České republice uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí, postupy pro provádění kontroly klienta a stanovování rozsahu kontroly klienta odpovídající riziku legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo obchodu, příslušné a vhodné metody a postupy pro posuzování rizik, řízení rizik, vnitřní kontrolu, zajištění kontroly nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a další.

Obsah tohoto vnitřního předpisu musí určených povinných osob odpovídat i požadavkům, které stanoví vyhláška České národní banky o n kterých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření, a to se týká zejména uplatnění takového postupu, který je založený na posouzení rizik praní peněz a financování terorismu, kdy dotčené povinné osoby musí sestavovat rizikový profil svých klientů s ohledem na rizikové faktory vyjmenované touto vyhláškou. Jedním z těchto faktorů dle § 5 odst. 2 vyhlášky je skutečnost, že-li některá ze zemí původu klienta je státem, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo například nevhledná vlastnická struktura klienta.

3.2.9 N které další povinnosti vyplývající z AML zákona

AML zákon dále upravuje určité oblasti činnosti povinných osob, které jsou rovněž důležité pro efektivní postup v boji proti praní peněz a financování terorismu. Jednou z takových oblastí je i uchovávání informací, které musí být prováděno v souladu § 16 AML zákona, který stanoví, jaké dokumenty a údaje o klientech musí být uchovávány a po jakou dobu, příslušné zásadně mají být doklady a údaje uchovávány po dobu 10 let po uskutečnění obchodu nebo ukončení obchodního vztahu, v n kterých případech však postačí i doba 5 let.

Dalším požadavkem AML zákona je povinnost povinných osob školit své zaměstnance, kteří se při výkonu své pracovní činnosti mohou setkat s podezřelými obchody, a to minimálně jedenkrát v průběhu 12 kalendářních měsíců, příslušně k takovému proškolení musí dle § 23 AML zákona dojít ještě před začátkem zaměstnání na jeho pracovní místo.

Povinnost zajistit –kolení se vedle zam stnanc vztahuje i na dal–í osoby, které se na innosti povinné osoby podílejí na základ jiné neřl pracovní smlouvy.

Povinné osoby mají dále tzv. informa ní povinnost dle § 24 AML zákona, která spo ívá ve sd lování údaj o obchodech souvisejících s povinností identifikace nebo ohledn nichřl FAÚ provádí –et ení a p ípadn í v p edloření souvisejících doklad í umofn ní p ístupu pov eným pracovník m FAÚ k takovým dokument m. Stejn jako v p ípad oznamování podez elých obchod mohou být dotazy polořené v souladu s tímto ustanovením odpovídány prost ednictvím aplikace Moneyweb. Toto zdánliv nenápadné ustanovení oprav uje FAÚ k vyřládání si utajených informací, bez nutnosti ínit dal–í opat ení nebo nap . získat za tím ú elem souhlas jiného orgánu.

Vzhledem k citlivosti údaj , se kterými p íchází povinné osoby do styku v souvislosti s –et ením a oznamováním podez elých obchod , jsou v–ak tyto povinný zachovávat ml enlivost o t chto skute nostech v souladu s § 38 AML zákona, p í emřl se to samoz ejm týká i jejich zam stnanc í jiných fyzických osob, které pro n vykonávají innost na základ jiné neřl pracovní smlouvy. Povinnost ml enlivosti p ítom nezaniká ani p evedením na jinou práci í skon ením pracovn právního nebo jiného smluvního vztahu k povinné osob .

Povinnost zachovávat ml enlivost v–ak není absolutní, protořle z povahy v ci je z ejmé, řle n které údaje í informace je t eba dále p edávat p íslu–ným (zejména) správním orgán m, aby tyto mohly řadn vykonávat innosti, ke kterým byly z ízeny. Jedná se nap . o orgány ínné v trestním ízení, specializované policejní slořky í Generální finan ní editelství, jestřlfe tyto zároveň vykonávají innosti stanovené v § 39 odst. 1 AML zákona. Zásada ml enlivosti m řle být dále prolomena je–t ve vztahu mezi n kterými povinnými osobami dle § 39 odst. 2, kdy lze jmenovat nap . sd lení informací mezi úv rovými í finan ními institucemi, jestřlfe tyto p sobí na území státu, který jim ukládá v oblasti boje proti legalizaci výnos z trestné innosti a financování terorismu povinnosti rovnocenné pořladavk m práva EU, a pokud zároveň náleřlí do stejné skupiny ve smyslu zákona o finan ních konglomerátech.

AML zákon dále upravuje í speciální povinnosti, které se vztahují pouze na n které typy povinných osob. N která zvlá–tní ustanovení tak dopadají na úv rové a finan ní instituce, dal–í na auditory, ú etní, soudní exekutory a da ové poradce, na advokáty a notá e, na osoby p íjímající hotovost 15 000 EUR nebo vy–í, na provozovatele pen řních po–tovních slufleb a na národního správce v souvislosti s obchodováním povolenek na emise skleníkových plyn .

Specifickou částí AML zákona je úprava oznamovací povinnosti fyzických a právnických osob při přeshraničních převozech nebo odesílání i přijímání platidel v české nebo cizí měně, cestovních ček nebo peněžních poukázek směřujících za hotové peníze, cenných papírů na doručitele nebo na adresy, jakož i dalších investičních nástrojů, které jsou podepsané, ale neobsahují jméno příjemce, v úhrnné hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší (a to ať za dobu 12 měsíců jdoucích měsíčně) dle § 41, které směřují mimo EU nebo jsou dováženy ze země mimo EU.

V § 14 AML zákon dále upravuje i výjimky z povinnosti uvádět informace o plátcích při převodech peněžních prostředků dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 1781/2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků, kdy se dle uvedeného ustanovení AML zákona povinnosti stanovené tímto nařízením nevztahují na převody peněžních prostředků nebo peněžní služby, jimiž se provádí platba za poskytování zboží a služeb, pokud se převod uskuteční v ČR, poskytovatel platebních služeb příjemce je prostřednictvím příjemce platby vždy schopen určit konkrétního plátce a účel platby a převáděná částka nepřekročí částku 1 000 EUR. I tato opatření tak mají přispívat k účinnějšímu boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

3.2.10 Správní delikty

Aby bylo zajištěno dodržování povinností vyplývajících z AML zákona, z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 1781/2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků a z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 1889/2005 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství nebo je opouštějící, definuje AML zákon i určité kategorie správních deliktů, za něž stanoví konkrétní sankce, které jsou zejména peněžité povahy, ale které zahrnují i možnost uložení propadnutí v cíli a zadržování v cíli.

Určitých správních deliktů se přitom mohou dopustit nejen povinné osoby a jejich zaměstnanci, ale i zaměstnanci Ministerstva financí nebo jiného dozorního úřadu, nebo osoby, které jsou pro všechny uvedené kategorie osob jiné než na základě jiné než pracovní smlouvy. V případě neplnění povinností uložených v souvislosti s přeshraničními převody se pak správního deliktu mohou dopustit prakticky jakékoliv fyzické a právnické osoby.

Příkladem správního deliktu dle AML zákona je např. porušení povinnosti mlčenlivosti, neplnění povinností při identifikaci a kontrole klienta, nesplnění oznamovací povinnosti, kdy správní delikt spočívá v neoznámení podezřelého obchodu, či nesplnění povinnosti k prevenci, kdy správní delikt vyplývá z nesplnění požadavků na vypracování systému vnitřních zásad. Správní delikty vyplývající z porušení povinností určených výše

uvedenými písmo závaznými předpisy EU jsou porušení povinností písmo evodech peněžních prostředků a neplnění oznamovací povinností písmo hranicích převozech.

Ustanovení o správních deliktech se písmo nepoužije na povinné osoby, které jsou advokáty, notáři, auditory, soudními exekutory nebo daňovými poradci. Na tyto osoby se v písmo případě, že se dopustí jednání, které má znaky správního deliktu, použijí zvláštní právní předpisy, které upravují výkon jejich činnosti.

3.3 Instituce podílející se na boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Aby mohla být opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu realizována v praxi, bylo zapotřebí určit kompetentní orgány, které by se aktivně podílely na plnění těchto opatření a dohlížely na jejich dodržování. V následující části tedy blíže popíšeme jednotlivé subjekty a jejich postavení a činnost.

3.3.1 Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR

Finanční analytický útvar byl zřízen v roce 1996 jako tzv. špičkový finanční zpravodajská jednotka – ve smyslu mezinárodního práva, písmo emfl se stal jedním ze zakladatelů Egmontské skupiny finančních zpravodajských jednotek, kterou tvoří v současné době více než 140 takových jednotek.⁶⁴

FAÚ je jedním z odborů Ministerstva financí ČR, písmo emfl od 1. října 2015 je jeho postavení v rámci ministerstva konkrétně jím vymezeno v § 31a) až c) AML zákona. Dle těchto ustanovení musí být FAÚ technicky oddělen od jiných pracovišť ministerstva a jsou v něm uplatňována taková organizační, personální a jiná opatření, která zaručí, že s informacemi získanými písmo provádění jeho činnosti podle AML zákona nepřijde do styku nepovolaná osoba. Spolu s vztahující organizační samostatností zde zákon nově upravuje i kontrolu činnosti FAÚ, kterou vykonává stálá komise zřízená Poslaneckou sněmovnou, a na níž se podílí i vláda, které musí FAÚ rovněž předkládat výroční zprávy o své činnosti.

Nejdůležitějším cílem činnosti FAÚ je boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, kdy jednotka za tímto účelem mimo jiné přijímá od povinných osob oznámení o podezřelých obchodech, která pak analyzuje a v odvodněných případech na jejich základě podává trestní

⁶⁴ VAVRUTKOVÁ, Adriana. Podezřelé obchody a zajištění finančních prostředků Finančním analytickým útvarem Ministerstva financí ČR. *Bankovníctví*. Písmo íloha: Právní speciál. 2015, . 9, s. 12-17.

oznámení. Dále se FAÚ zabývá i oblastí financování terorismu a mezinárodními sankcemi, a v neposlední řadě i tvorbou legislativy a kontrolní činností.⁶⁵

Dle § 35 odst. 1 AML zákona je FAÚ dozorčím úřadem pro správní dozor nad plněním povinností stanovených tímto zákonem. Jak dále upozorňuje komentář k AML zákonu, tak švýcarské orgány *své povinnosti vykonávají kontrolní činnost i další dozorové orgány, a to v rámci povinností stanovených AML zákonem*.⁶⁶ Tyto orgány jsou například Česká národní banka a Česká obchodní inspekce (viz. níže). Mimo to působí FAÚ také výkon kontroly nad dodržováním povinností vyplývajících z nařízení Evropské unie, kterým se stanoví povinnost doprovázet převody peněžních prostředků informacemi o plátcích, tj. v současnosti se stále jedná o nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 1781/2006. Vedle toho výkon kontroly nad plněním výše uvedených povinností působí i Česká národní banka, a to u povinných osob, v rámci níž vykonává dohled (viz. kapitola 3.3.3).

Co se týče typu finanční zpravodajské jednotky, lze FAÚ zařadit do kategorie tzv. administrativních jednotek. Administrativní jednotky jsou zřízeny a existují mimo oblast orgánů činných v trestním řízení. To přináší zpravidla výhody v tom smyslu, že mají jednodušší přístup k utajeným informacím, a to na rozdíl od finančních zpravodajských jednotek policejního typu, které pro získání takových informací musí v tichou získat souhlas jiného orgánu. Pro jednotky policejního typu je však na druhou stranu velkou výhodou možnost operativního řešení podezřelých situací, ke kterému jsou oprávněny z hlediska svého postavení jako orgánů činných v trestním řízení.⁶⁷

V souvislosti s plánovanou novelizací stávajícího AML zákona by se z FAÚ měl stát úřad podřízený Ministerstvu financí, který bude samostatný a nezávislý a bude samostatnou ústřední jednotkou, a to v souladu s doporučeními, která vydala organizace MONEYVAL.

⁶⁵ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Výroční zpráva Finančního analytického útvaru o rok 2015. *Ministerstvo financí ČR*. [online]. 11. 3. 2016. Poslední aktualizace 16. 3. 2016. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeho/2015/zprava-o-cinnosti-financniho-analytickeho-24287>

⁶⁶ TVRDÝ, Jiří. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a přepisy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-099-7. s. 186.

⁶⁷ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých peněz v České republice. *Ministerstvo financí ČR*. [online]. [cit. 2016-03-19]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/zakladni-informace>

3.3.2 Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování

Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování (dále také ŠÚOKFK SKPV⁶⁸) je speciálním útvarům Policie ČR s celostátní působností, který byl zřízen k 15. 3. 2003 nařízením Ministerstva vnitra ČR a který se v současnosti provádění a vyšetřování nejzávažnějších forem trestné činnosti (hospodářské, finanční a korupce). V souvislosti s tím se útvar v současnosti zabývá i zajišťování výnosů z trestné činnosti a majetku pachatelů pro náhradu škod a případný trest propadnutí majetku nebo v cí. Od ledna 2007, kdy došlo ke zrušení Útvaru odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality, byla útvaru navracena i problematika praní peněz, výnosů z trestné činnosti a daňové kriminality.⁶⁸

Vzhledem k avizované reformě uvnitř Policie ČR by nicméně od 1. srpna 2016 mělo dojít ke sloučení Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality s Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu a tím ke vzniku Národní centrály proti organizovanému zločinu, která bude nově zabývat mimo jiné i problematiku praní peněz.

3.3.3 Česká národní banka

Kontrolním orgánem dle AML zákona je rovněž Česká národní banka. Ta je příslušná k výkonu kontroly nad plněním povinností vyplývajících z AML zákona nad těmi povinnými osobami, v nichž kterým vykonává dohled podle § 44 zákona č. 6/1996 Sb., o České národní bance, tedy mimo jiné nad bankami, pojišťovnami a obchodníky s cennými papíry. NB je zároveň pověřena výkonem kontroly nad těmi povinnými osobami v souvislosti s plněním povinností vyplývajících z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 1781/2006, o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků.

3.3.4 Další instituce příslušné k výkonu správního dozoru

Kontrolu dodržování povinností uložených AML zákonem u určených povinných osob provádí i Česká obchodní inspekce. Ta je dle § 35 odst. 1 písm. c) AML zákona příslušná k výkonu kontroly nad osobami, které jsou oprávněny k obchodování s kulturními památkami nebo s předměty kulturní hodnoty nebo ke zprostředkování takových obchodů, a dále nad osobami, které jsou oprávněny k obchodování s použitým zbožím nebo ke zprostředkování takových obchodů nebo přijímání v cí do zástavy. V případě kontroly držitelů povolení

⁶⁸ Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV. *Policie ČR*. [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skpv-utvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skpv.aspx>

k provozování sázkových her v kasinu podle zákona o loteriích a jiných podobných hrách jsou kontrolním orgánem i správní úřady, jimž příslušnost v této oblasti přiznává tento zákon.

Mezi z výše uvedených institucí však není oprávněna vykonávat kontrolu nad činnostmi advokátů, notářů, auditorů, soudních exekutorů a daňových poradců. K výkonu správního dozoru nad těmito osobami v souvislosti s plněním povinností vyplývajících z AML zákona jsou oprávněny pouze příslušné profesní komory, které jsou povinny provést kontrolu, jestliže obdrží písemný podnět od FAÚ.

4 Právní úprava problematiky praní peněz v SRN

4.1 Vymezení v německém právním řádu

Ve Spolkové republice Německo (dále také šSRN) je střejným p edpisem v oblasti praní –pinavých peněz a financování terorismu zákon o vyhledávání výnosů ze závažné trestné činnosti (Gesetz über das Aufspüren von Gewinnen aus schweren Straftaten, dále také šGWG) z roku 2008. Tento zákon je p itom jifl druhým zákonem upravujícím problematiku AML/CFT v SRN poté, co nahradil svého stejnojmenného p edch dce z roku 1993, jenfl byl p ijat z d vodu implementace Sm rnice Rady 91/308/EHS o p edcházení zneuffití finan ního systému k praní peněz do německého právního řádu.

Sou asný GWG byl jifl n kolikrát novelizován, p i emfl asi nejv t–í zm nu p inesl zákon o optimalizaci prevence praní peněz (Gesetz zur Optimierung der Geldwäscheprävention) z roku 2011, kterým německý zákonodárce reagoval zejména na výsledky hodnocení FATF, dle kterého byly v německém právním řádu identifikovány ur ité deficity v úpravě boje proti praní peněz a financování terorismu. Zatím poslední zm na zákona prob hla v dubnu 2016, kdy byla mimo jiné roz–í ena ustanovení týkající se identifikace klienta o výslovný pokyn provád t i identifikaci osob jednající za klienty tak, jak to nov vyřlazuje i IV. AML sm rnice.

Krom GWG problematiku praní peněz a financování terorismu v SRN upravují i dal–í speciální zákony, které dopadají na v nich ur ený okruh osob, p i emfl se jedná zejména o:

- zákon o úv rových a dal–ích finan ních institucích (Kreditwesengesetz)
- zákon o dohledu nad poji– ovacími institucemi (Versicherungsaufsichtsgesetz)
- zákon o dohledu nad platebním stykem (Zahlungsdiensteaufsichtsgesetz)

Zákon o úv rových a dal–ích finan ních institucích nap . vyjmenovává výjimky z povinnosti hloubkové kontroly klienta v p ípad elektronických peněz uchovávaných na médiu, upravuje blífle situace, ve kterých je mofné provést zjednodu–enu nebo zesílenou hloubkovou kontrolu, stanoví dal–í pofladavky na interní bezpečnostní opat ení i zakazuje obchody s tzv. šshell bankami, tedy bankami, jeff nejsou fyzicky p ítomné v zemi, ve které jsou zapsány do obchodního rejst říku.

Zákon o dohledu nad poji– ovacími institucemi podobn jako zákon o úv rových a dal–ích finan ních institucích definuje okolnosti, za kterých mohou v něm ur ené povinné osoby provád t zjednodu–enu nebo zesílenou hloubkovou kontrolu i rovn fl stanoví dal–í pofladavky na interní bezpečnostní opat ení.

Zákon o dohledu nad platebním stykem pak např. stanoví pro platební instituce a instituce elektronických pen z další povinnost na jejich kontrolní systémy s ohledem na rizika vyplývající z praní –pinových pen z a financování terorismu, se kterými se mohou při výkonu své činnosti setkat, a definuje výjimky z hloubkové kontroly pro určitý typ obchodu.

Zajímavostí v této souvislosti je skutečnost, že německý právní řád nijak neomezuje platby v hotovosti a tedy nestanovuje žádnou konkrétní hranici, při jejímž dosažení či překročení by bylo zakázáno realizovat hotovostní platby, tak jak to v ČR reguluje zákon o omezení plateb v hotovosti. Nicméně je možné, že se tento přístup Německa k hotovostním transakcím do budoucna změní, neboť nyní se diskutuje o nastavení hranice ve výši max. 5000 EUR pro platby v hotovosti.⁶⁹ Z mého pohledu by přijetí takového zákona bylo logickým krokem v rámci boje proti praní pen z a financování terorismu, jelikož hotovost, obzvláště ve velkých objemech, je vhodným nástrojem k páčání takovéto trestné činnosti.

Kromě zákonných předpisů je třeba dále zmínit i možnost vydávání podzákonných předpisů (nařízení), kterou je zmocněno Ministerstvo financí SRN, které má za tímto účelem spolupracovat s dalšími ministerstvy, a upravovat tak i která práva a povinnosti související s praním pen z a financováním terorismu, při čemž toto zmocnění má Ministerstvo financí být delegovat, a to na Úřad pro dohled nad finančním trhem (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, dále také šBaFinö).

BaFin je kromě toho oprávněn vydávat stanoviska k problematickým otázkám z oblasti AML a CFT, při čemž je často vydává ve spolupráci s asociacemi i sdruženími podnikatelů, jako např. stanovisko k boji proti praní pen z u leasingových společností (Bundesverband Deutscher Leasing-Unternehmen)⁷⁰ i stanovisko k boji proti praní pen z vydané v kooperaci se sdružením pojistitelů (Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft e. V.).⁷¹

⁶⁹ Bundesregierung plant Obergrenze fürs Barzahlen. *Handelsblatt* [online]. 2. 2. 2016. Poslední změna na stránku 3. 5. 2016. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z <http://www.handelsblatt.com/finanzen/steuern-recht/recht/5000-euro-bundesregierung-plant-obergrenze-fuers-barzahlen/12912804.html>

⁷⁰ Anwendungsempfehlungen zur Geldwäschekämpfung bei Leasing-Unternehmen. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* [online]. 2012. [cit. 2016-05-07]. Dostupné z http://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Auslegungsentscheidung/dl_ae_auas_leasing.pdf?__blob=publicationFile&v=4

⁷¹ Auslegungs- und Anwendungshinweise des GDV zum Geldwäschegesetz sowie zu den geldwäscherechtlichen Bestimmungen im VAG. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* [online]. 3. vyd., 2012. [cit. 2016-05-07]. Dostupné z http://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Auslegungsentscheidung/dl_ae_auas_gdv.pdf?__blob=publicationFile&v=4

4.1.1 Praní peněz

Zatímco český zákonodárce se přiklonil k užívatí pojmu šlegalizace výnosů z trestné činnosti, ten německý přijal za své jednodušší označení špraní peněz, které je běžné i v dalších zemích. Na rozdíl od českého AML zákona však německý GWG praní peněz (Geldwäsche) nijak nedefinuje, pouze stanoví, co je chápáno jako financování terorismu. Při definování pojmu praní peněz lze nicméně vycházet z německého trestního zákoníku (Strafgesetzbuch), který v § 261 upravuje skutkovou podstatu trestného činu praní peněz. Jifi v samotném názvu trestného činu je praní peněz blíže specifikováno jako šzakrytí nezákonně získané majetkové hodnoty a další výklad poté nabízí komentář k trestnímu zákoníku, dle kterého je praní peněz systematické zakrývání nelegálně nabytých majetkových hodnot pomocí legálního finančního systému tak, aby bylo zabráněno přístupu orgánů jiných v trestním řízení k těmto hodnotám a aby byl získán patřičný ekonomický prospěch.⁷²

Skutková podstata tohoto trestného činu spoívá v jednání, kterým pachatel skryje předmět, který pochází z určité protiprávní činnosti o zločinu či přečinu, který zákon dále definuje, anebo zakryje přechod tohoto předmětu či zmaří nebo ohrozí zjištění přechodu, nalezení, vymocnění, zajištění či propadnutí takového předmětu. Trestné je nicméně i obstarání si, uchování si a použití předmětu tak, jak je výše definován, a to v etní situaci, kdy takovéto jednání smůje ve prospěch této osoby, jestliže je pachateli v okamžiku nabytí předmětu znám jeho přechod. Stejně jako v českém trestním zákoníku je pak trestné nikoliv jen úmyslné, ale rovněž i nedbalostní jednání.

4.1.2 Povinné osoby

Výčet povinných osob v § 2 GWG je v zásadě obdobný tomu v českém AML zákoně a odpovídá naplnění požadavků ze strany práva EU, konkrétně III. AML směrnice. Výčet mimo jiné zahrnuje úvěrové instituce, poskytovatele platebních služeb, instituce elektronických peněz, pojišťovací instituce či investiční společnosti, a to i tehdy, jestliže se jedná o pobočky nebo organizační složky zahraničních subjektů. Povinnou osobou je zde i Německá státní finanční agentura (Finanzagentur GmbH), která působí zejména o likviditu německého státu, nebo dále všechny fyzické a právnické osoby, které obchodují se zbožím.

Co se týče definice pojmu šosoby obchodující se zbožím, tak vzhledem k problémům, které vznikly zejména vymezení tohoto pojmu, kdy německé právo nijak

⁷² LAUFHÜTTE, Heinrich Wilhelm, RISSING-VAN SAAN, Ruth und TIEDEMANN, Klaus. *Strafgesetzbuch: Leipziger Kommentar; Großkommentar*. 8. 12. Auflage. Walter de Gruyter, 2010. ISBN 3899497856. s. 672.

jednotn nedefinuje ani co je šzboflmō, publikovalo k této otázce Ministerstvo financí SRN výkladové stanovisko. Dle tohoto stanoviska jsou šza zboflm povaflovány v-echny movité v ci, které mohou být p edm tem obchodního styku, p i emfl se zde zároveň vychází z toho, že k obchodu se zboflm je zpravidla rovn fl zapot ebí kupní smlouva. ⁷³ Nicmén dle soudního rozhodnutí lze pojem vyložit i více extenzivn , kdy soud do této kategorie adí i dodavatele vody, plynu i energií. ⁷⁴

4.1.3 Hlubková kontrola smluvního partnera

GWG oproti eskému AML zákonu zásadn nerozdluje povinnosti související se zásadou špozněj svého klientaō na identifikaci a kontrolu smluvního partnera v tom smyslu, že by jako eský AML zákon ukládal v ur itých situacích povinným osobám pouze povinnost identifikace, aniž by s ní byla nutn spojená povinnost kontroly (afl na výjimku v p ípad identifikace klient kasin dle § 3 odst. 3 GWG, kde se jedná o pořadavek III. AML sm rnice), nýbrž se drflí pojetí obsaženého v AML sm rnici a tyto povinnosti upravuje komplexn pod jedním názvem, a to jako hloubkovou kontrolu v § 3. Co se tý e ozna ení osoby, u které se hloubková kontrola provádí, tak GWG pouflívá pojem šsmluvní partnerō (Vertragspartner) a nikoliv šsklientō jako eský AML zákon, protože dle výkladového stanoviska publikovaného na webových stránkách dohledového orgánu BaFin je ozna ení šsklientō ur eno pouze pro smluvní partnery se kterými do-lo k navázání obchodního vztahu a nikoliv pro osoby, se kterými byl uskute n n jednotlivý obchod. ⁷⁵

Hlubková kontrola dle § 3 odst. 1 GWG p ítom zahrnuje následující povinnosti:

1. identifikaci smluvního partnera a p ípadn i jeho zástupce, pokud tento jedná za smluvního partnera, dle § 4 odst. 3 a 4 (ustanovení o zástupci bylo do zákona p ídáno afl novelou z dubna 2016, kterou n mecký zákonodárce reaguje jifl na pořadavek IV. AML sm rnice),

⁷³ Auslegung des Begriffs "Güterhändler" gemäß § 2 Absatz 1 Nr. 12 GwG durch das Bundesministerium für Finanzen. Bayerisches Staatsministerium des Innern, für Bau und Verkehr [online]. 24. 4. 2012. [cit. 2016-05-08]. Dostupné z

https://www.stmi.bayern.de/assets/stmi/sus/inneresicherheit/ic2_geldwaeschegesetz_begriff_gueterhaendler_120626.pdf

⁷⁴ Geldwäscheprävention und Glücksspielrecht. In: Sachsen.de [online]. 23. 3. 2016. [cit. 2016-05-08]. Dostupné z https://www.lds.sachsen.de/geldwaesche/index.asp?ID=10861&art_param=430

⁷⁵ Auslegungs- und Anwendungshinweise der DK zur Verhinderung von Geldwäsche, Terrorismusfinanzierung und šsonstigen strafbaren Handlungen. Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht [online]. 1. 2. 2014. [cit. 2016-05-04]. Dostupné z http://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Auslegungentscheidung/dl_ae_auas_gw.pdf?__blob=publicationFile&v=11

2. získání informací o ú elu a zamý lené povaze obchodního vztahu, jestliffe to není nade v echnu pochybnost z ejmé,
3. zji t ní zda smluvní partner jedná za skute ného majitele, a jestliffe jedná, pak identifikaci skute ného majitele dle § 4 odst. 5, p i emfl pokud se jedná o smluvního partnera, který není fyzickou osobou, je nezbytné zjistit p im eným zp sobem i vlastnickou a kontrolní strukturu smluvního partnera, a
4. provád ní pr b flného sledování obchodního vztahu, a to v etn realizovaných transakcí, aby se zajistilo, fle provád né transakce jsou v souladu s tím, co povinná osoba ví o svém smluvním partnerovi a p íp. i jeho skute ném majiteli, o jeho podnikatelské innosti a obecném profilu, a je-li to t eba tak i o zdrojích finan ních prost edk , a zárove si musí povinná osoba zajistit, fle informace, údaje a dokumenty týkající se smluvního partnera jsou v p im ených intervalech aktualizovány.

Povinnost provést hloubkovou kontrolu GWG ukládá dle § 3 odst. 2 v následujících situacích:

1. p i vzniku obchodního vztahu,
2. v p ípad uskute n ní obchodu v hodnot 15 000 EUR nebo vy í mimo obchodní vztah, p i emfl toto platí i v p ípad , kdy se jedná o vícero plateb v níflích hodnotách, které spolu souvisejí a jejichfl sou et dosáhne hodnoty 15 000 EUR nebo vy í. Zárove je dána povinnost hloubkové kontroly v p ípad p evodu pen flních prost edk prost ednictvím poskytovatele platebních slufeb dle l. 2 bodu 7 na ízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 1781/2006 o informacích o plátcí doprovázejících p evody pen flních prost edk , jestliffe je takový obchod realizován mimo obchodní vztah a jeho hodnota je 1 000 EUR nebo vy í,
3. jestliffe jsou známy takové skute nosti, které nasv d ují tomu, fle v rámci obchodu i obchodního vztahu mají být pouflity majetkové hodnoty, u nichfl se jedná o p edm ty pocházející z trestné innosti dle § 261 trestního zákoníku nebo o majetkové hodnoty, které mají souvislost s financováním terorismu, a to bez ohledu na to, zda GWG dále pro danou situaci umofl uje výjimky z provedení hloubkové kontroly nebo obecn stanoví pro provedení hloubkové kontroly konkrétní hodnotu obchodu (tzv. podez elý obchod),
4. v p ípad pochybností o správnosti zji t ných údaj o smluvním partnerovi i skute ném majiteli.

GWG dále stanoví mírn odli né podmínky pro ur ité typy povinných osob, mimo jiné i pro obchodníky se zboffím, kte í mají povinnost provád t hloubkovou kontrolu pouze tehdy,

příjímají-li peněžní prostředky v hotovosti v hodnotě 15 000 EUR nebo vyší anebo v případě podezření obchodu dle výše uvedeného § 3 odst. 2 bod 3 a 4 GWG.

Rovněž u kasin v postavení povinných osob dochází k modifikaci povinností vyplývajících z GWG, kdy tyto osoby musí provést identifikaci klienta (nikoliv tedy celou hloubkovou kontrolu) již v případě, že jejich klienti prodávají či nakupují herní fletony v hodnotě 2 000 EUR nebo vyší.

Rozsah a druhy opatření přijatých za účelem řádného provedení hloubkové kontroly smluvního partnera je pak třeba dle GWG stejně jako dle českého AML zákona přizpůsobit konkrétnímu riziku v závislosti na typu smluvního partnera a obchodního vztahu nebo obchodu. Jestliže však povinná osoba není schopna dostát závazkům na provedení hloubkové kontroly stanoveným v § 3 odst. 1 bod 1 až 3, pak nesmí dojít ke vzniku obchodního vztahu ani k realizaci obchodu a pokud se jedná o již existující obchodní vztah, pak musí tento vztah ukončit bez ohledu na smluvní závazky či jiná zákonná ustanovení.

Pokud se blíže podíváme na jednotlivé prvky hloubkové kontroly, tak identifikace smluvního partnera dle § 1 odst. 1 GWG znamená zjištění jeho identity získáním identifikačních údajů a zároveň ověření jeho identity. Podle § 4 odst. 1 GWG identifikace dále zahrnuje jak identifikaci smluvního partnera, tak i identifikaci skutečného majitele v případě, že taková osoba existuje, resp. že se jedná o smluvního partnera, který jedná za skutečného majitele. Identifikaci však nemusí povinná osoba provádět tehdy, pokud již byla konkrétní osoba identifikována dříve a jiné nepřítomnosti a její identifikační údaje byly zaznamenány, což ovšem neplatí pro situace, kdy by povinná osoba měla pochybnosti o aktuálnosti identifikačních údajů.

Ke zjištění identity smluvního partnera a případně i jeho zástupce, pokud tento jedná za smluvního partnera, musí povinná osoba dle § 4 odst. 3 GWG získat tyto údaje:

1. u fyzických osob jméno (jsou tím myšlena všechna jména a příjmení⁷⁶), místo a datum narození, státní příslušnost a adresu bydliště, nebo v případě, že daná osoba nemá řádné zákonné bydliště v rámci EU a její identita je ověřována při uzavírání smlouvy o základním platebním útu v souladu s § 38 zákona o platebních útech (Zahlungskontengesetz) poštovní adresu, na které bude

⁷⁶Auslegungs- und Anwendungshinweise der DK zur Verhinderung von Geldwäsche, Terrorismusfinanzierung und sonstigen strafbaren Handlungen. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* [online]. 1. 2. 2014. [cit.2016-05-04]. Dostupné z http://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Auslegungentscheidung/dl_ae_auas_gw.pdf?__blob=publicationFile&v=11

smluvní partner nebo jeho zástupce k zastípení. Možnost získat od fyzické osoby za daných podmínek pouze poštovní adresu namísto adresy bydliště byla do zákona zavedena novelou z dubna roku 2016 v reakci na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU o základním platebním útu,

2. u právnických osob nebo u osobních společností jejich firmu, název i označení, právní formu, registrační číslo, bylo-li přiděleno, adresu sídla nebo hlavního závodu, a jména členů statutárních orgánů nebo zákonných zástupců. Co se týče zjištění údajů o členech statutárních orgánů a zákonných zástupcích, tak zde se nejedná o identifikaci ani není třeba verifikace těchto údajů, ale postačí jejich pouhé zjištění.⁷⁷ Navíc měly společnosti více jak pět zástupců i členů statutárních orgánů, je dle výkladového stanoviska Ministerstva financí SRN *šdosta ující, aby byly údaje zjištěny pouze k pět z nich, jestliže jsou zapsáni do veřejného registru anebo u nich byla prozkoumána jejich legitimita*.⁷⁸ Je-li členem statutárního orgánu nebo zákonným zástupcem jiná právnická osoba, je třeba získat i její identifikační údaje, a to ve stejném rozsahu jako u právnických osob v postavení smluvních partnerů.

Ověření identity osoby, která je identifikována podle § 4 odst. 3 GWG, tedy ověření správnosti zjištěných identifikačních údajů, probíhá dle § 4 odst. 4 na základě těchto dokumentů:

1. u fyzických osob dle platného úředního dokladu, který obsahuje pasovou fotografii držitele dokladu a pomocí nich se může držitel v SRN legitimovat, resp. splnit pasovou a legitimační povinnost (Pass- und Ausweisepflicht), pokud se jedná zejména o osobní průkazy totožnosti a pasy, a to i ty vydané v zahraničí, jestliže jsou akceptovatelné v souladu s cizineckým právem. Požadavek pasové a legitimační povinnosti nicméně nesplňuje individuální průkaz, který tak sám o sobě

⁷⁷ Auslegungs- und Anwendungshinweise der DK zur Verhinderung von Geldwäsche, Terrorismusfinanzierung und sonstigen strafbaren Handlungen. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* [online]. 1. 2. 2014. [cit. 2016-05-04]. Dostupné z http://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Auslegungsentscheidung/dlae_auas_gw.pdf?__blob=publicationFile&v=11

⁷⁸ Auslegungs- und Anwendungshinweise der Wirtschaftsprüferkammer zum Gesetz über das Aufspüren von Gewinnen aus schweren Straftaten (Geldwäschegesetz ó GwG). *Wirtschaftsprüferkammer* [online]. 2012. [cit. 2016-05-04]. Dostupné z http://www.wpk.de/uploads/tx_templavoila/WPK-Bekaempfung_der_Geldwaesche-Anwendungshinweise_01.pdf

neposta í ke spln ní identifika ní povinnosti.⁷⁹ eský AML zákon je v tomto benevolentn j-í, nebo eský idi ský pr kaz napl uje znaky pr kazu totofnosti dle AML zákona a m fle být obecn k identifikaci pouflit,

2. u právnických osob a osobních spole ností dle výpisu z obchodního rejst íku (Handelsregister) nebo z rejst íku spole ností (Genossenschaftsregister) i jiného srovnatelného ve ejného rejst íku nebo evidence, která obsahuje zakladatelské listiny nebo jiné rovnocenné dokumenty, p i emfl posta í i nahlédnutí do takového rejst íku i evidence.

Ministerstvo vnitra spolu s Ministerstvem financí SRN jsou p ítom ze zákona oprávn na k vydání na ízení, kterým by ur íla i dal-í akceptovatelné dokumenty, nicmén zatím tohoto práva nevyuflila.⁸⁰ V návaznosti na aktuální situaci související s prokazováním totofnosti uprchlík v-ak vyvstala otázka, zda by ministerstva takový p edpis nem la p íjmout i dokonce zda by nem l být upraven zákon v tom smyslu, aby z n j byla vyjmuta ást ustanovení vyfladující po akceptovatelném dokladu totofnosti napln ní pasové a legitima ní povinnosti, která v p ípad takovýchto osob zpravidla není napln na a jejífl absence znemofl uje t mto osobám zaloflení bankovních kont u finan ních institucí. Jako do asné e-ení, nefl bude odpovídajícím zp sobem upravena legislativa i vydáno p íslu-né na ízení, tak vydal BaFin pokyn, kterým stanoví znaky, které musí doklad obsahovat, aby mohl být jako doklad totofnosti akceptován za ú elem identifikace.⁸¹

Co se tý e zji-t ní identity skute ného majitele, musí povinná osoba získat alespo jeho jméno, p i emfl je-li to p ím ené riziku stanovenému pro daný p ípad, má získat i dal-í identifika ní údaje. Údaje o datu narození, místu narození a adrese skute ného majitele v-ak smí získat vfldy, bez ohledu na stanovenou míru rizika. Povinná osoba má i v tomto p ípad povinnost zji-t né údaje ov ít, a to pomocí p ím ených opat ení.

Dal-í sou ástí hloubkové kontroly smluvního partnera je získání informací o ú elu a zamý-lené povaze obchodního vztahu p i jeho navazování, jestlifle to není nade v-echnu pochybnost z ejmé. Zde je t eba, aby povinné osoby samy vyhodnotily, zda je v konkrétním

⁷⁹ Anwendungsempfehlungen der Bundesnotarkammer. *Bundesnotarkammer* [online]. 2013. [cit. 2016-05-04]. Dostupné z

https://www.bnotk.de/downloads/Anwendungsempfehlungen/130712_Anwendungsempfehlungen_GwG.pdf

⁸⁰ Anwendungsempfehlungen der Bundesnotarkammer. *Niedersächsisches Justizministerium* [online]. 7. 2013. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z www.justizportal.niedersachsen.de/download/80864

⁸¹ Übergangsregelung hinsichtlich der zulässigen Legitimationsdokumente gem. § 4 Absatz 4 Nr. 1 GwG. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* [online]. 21. 8. 2015. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z https://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Aufsichtsrecht/dl_uebergangsregelung_legitimationsdokumente_fluechtlinge.pdf?__blob=publicationFile&v=5

p ípad nutné od smluvního partnera zjišťovat ú el obchodního vztahu, a jestliže toto nade v–echnu pochybnost vyplývá z povahy obchodního vztahu, kdy ú el vyuffití nabízeného produktu i slufby je jasn dán jejich charakterem, pak není nutné tuto skute nost ov ovat u smluvního partnera. Takovým p ípadem bude nap . b flný investí ní produkt, který je ze své podstaty ur en pro ukládání a zhodnocování prost edk vkladatele. Nicmén vřdy je zapot ebí posoudit vztah komplexn a s ohledem na míru rizika, které je s danou osobou spojené.⁸²

S uvedeným postupem zjišťování ú elu a povahy obchodního vztahu úzce souvisí pr b flné sledování obchodního vztahu, kdy by m la povinná osoba vhodným zp sobem monitorovat chování svého smluvního partnera a p ípadn detekovat podez elé jednání, které neodpovídá jeho dosavadnímu chování a stanovenému profilu. Co se tý e zjišťování p vodů pen flních prost edk pouřitých v rámci obchodního vztahu, povinné osoby nemusí u kařkého smluvního partnera p vod prost edk zjišťovat, nicmén musí tak u init, je-li to fládoucí, resp. nezbytné v daném p ípad , anebo vřdy pokud se jedná o obchodní vztah i obchod s politicky exponovanou osobou.

Poslední sou ástí hloubkové kontroly smluvního partnera je zjiť ní, zda smluvní partner jedná za skute ného majitele, a jestliže jedná, pak identifikace skute ného majitele dle § 4 odst. 5, p i emfl pokud se jedná o smluvního partnera, který není fyzickou osobou, je nezbytné zjistit p im eným zp sobem i jeho vlastnickou a kontrolní strukturu.

Definice skute ného majitele je obsařena v § 1 odst. 6 GWG, dle kterého je skute ným majitelem fyzická osoba, která v kone ném d sledku vlastní nebo ovládá smluvního partnera, nebo fyzická osoba, pro kterou se provádí transakce nebo zakládá obchodní vztah. Zákon v této souvislosti dále vyjmenovává ur ité typy subjekt a blířle rozvádí, kdo je v daných situacích považován za skute né majitele.⁸³ Z definice je v–ak z ejmé, ře skute ný majitel m ře p icházet v úvahu i u klient fyzických osob, kdy jako p íklad lze uvést navázání obchodního vztahu ve prosp ch zástavního v ítele.

Povinná osoba m ře ke spln ní povinnosti hloubkové kontroly dle § 3 odst. 1 bod 1 ařl 3 GWG vyuffití i jinou povinnou osobu, nicmén odpov dnost za řádn provedenou kontrolu z stává stále na p vodní povinné osob . Jinou povinnou osobou p itom mohou být jen ur ité

⁸²Auslegungs- und Anwendungshinweise der DK zur Verhinderung von Geldwäsche, Terrorismusfinanzierung und řsonstigen strafbaren Handlungen. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* [online]. 1. 2. 2014. [cit.2016-05-13]. Dostupné z

http://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Auslegungentscheidung/dl_ae_auas_gw.pdf?__blob=publicationFile&v=11

⁸³Srov. § 1 odst. 6 GWG

povinné osoby v souladu s § 7 odst. 1 GWG, například úvěrové instituce, poskyvatelé platebních služeb, advokáti nebo notáři, a to ti, kteří jsou usazeni v některém členském státě EU nebo i v tomto státě, který lze pro tyto účely považovat za rovnocenný členským státům EU v souladu s § 1 odst. 6a GWG, tedy který zejména ukládá svým povinným osobám povinnosti srovnatelné s těmi v GWG a který tyto osoby podrobuje srovnatelnému dohledu, co se týče dodržování těchto povinností. Povinná osoba, která přebírá klienta, u níž byla hloubková kontrola provedla, musí mít zajištěno poskytnutí nezbytných informací a tato osoba je na vyzvání povinna předat i kopie dokladů a dalších dokumentů, které byly k provedení hloubkové kontroly použity.

Provedení hloubkové kontroly lze rovněž přenést na tuto osobu na základě smluvního ujednání. K tomu je ovšem zapotřebí, aby se povinná osoba před započetím spolupráce s takovou touto osobou ujistila o její spolehlivosti, a dále aby v průběhu spolupráce prostřednictvím namátkových kontrol provala, zda jsou opatření přijata ze strany této osoby přiměřená a dostačující, přičemž taková opatření jsou pro identifikaci povinné osob.

4.1.4 Zjednodušená hloubková kontrola

Hloubková kontrola může být v závislosti na okolnostech konkrétního případu zjednodušená i zesílena. Výjimka z procesu hloubkové kontroly je také možná, ale pouze za podmínek stanovených zákonem o úvěrových a dalších finančních institucích (Kreditwesengesetz), a to v souvislosti s elektronickými penězi. Ke zjednodušené hloubkové kontrole přitom může povinná osoba přistoupit pouze tehdy, neukládá-li zákon pro danou situaci povinnost zesílené hloubkové kontroly a zároveň odvodní-li si povinná osoba takový postup posouzením rizik v konkrétním případě. Další podmínkou k využití zjednodušené hloubkové kontroly je skutečnost, že se jedná o situaci dle § 5 GWG.

Zjednodušená hloubková kontrola na rozdíl od běžné hloubkové kontroly zahrnuje pouze povinnost identifikace smluvní strany, a jestliže se jedná o navázání obchodního vztahu, pak i provádění průběžného sledování tohoto vztahu. Ověření identity smluvního partnera dle § 4 odst. 4 GWG a průběžné sledování obchodního vztahu je přitom možné jeť přiměřeným způsobem zredukovat.

Zjednodušenou kontrolu je tedy dle § 5 GWG možné provést pouze v následujících případech:

1. obchod nebo obchodní vztah s osobou, která je zároveň povinnou osobou dle § 2 odst. 1 bod 1 až 6 GWG, tedy zejména jde o úvěrové instituce, poskyvatelé platebních služeb, instituce elektronických peněz, pojišťovny

instituce, investiční společnosti a Německou státní finanční agenturu, pokud je možné se může jednat i o zahraniční instituce, jestliže tyto mají sídlo v EU nebo ve srovnatelném tuzemském státě dle § 1 odst. 6a GWG,

2. obchod nebo obchodní vztah se společností, jejíž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu v rámci EU i ve tuzemském státě, jehož požadavky na zveřejnění informací jsou srovnatelné s těmi v EU,
3. identifikace skutečného majitele v případě útu úschov ve smyslu § 2 odst. 1 bod 7 GWG, tedy v situacích, kdy má skutečný majitel prostředky uloženy v úschovu advokáta, notáře i například patentového zástupce, jestliže povinná osoba, který takový účet vede, může údaje o identitě skutečného majitele získat od těchto osob,
4. obchod s vnitrostátním úřadem ve smyslu § 1 odst. 4 zákona o správním řízení (Verwaltungsverfahrensgesetzes) a dále rovněž s úřady zahraničními úřady v rámci EU.

Zjednodušenou hloubkovou kontrolu nelze ovšem provést v takové situaci, která představuje v tuzemsku nízké riziko zneuctění k praní –pinavých peněz i financování terorismu.

4.1.5 Zesílená hloubková kontrola

Jestliže existuje zvýšené riziko praní peněz i financování terorismu, je nezbytné, aby povinné osoby tomuto případu sobily provádění hloubkové kontroly a přijaly za tím účelem zesílená opatření. Dle § 6 GWG se jedná zejména o následující situace:

1. obchod i obchodní vztah se smluvním partnerem, který je politicky exponovanou osobou nebo jehož skutečný majitel je politicky exponovanou osobou, pokud je PEP je definována jako fyzická osoba, která vykonává významný veřejný úřad s celostátní působností nehledě na to, zda v tuzemsku i v zahraničí, a dále i nejbližší rodinní příslušníci takovéto osoby. V určitých případech může být ovšem zesílená hloubková kontrola PEP nahrazena standardní hloubkovou kontrolou a to za podmínky, že povinná osoba tak učiní na základě posouzení rizik daného případu a zároveň se jedná o politicky exponovanou osobu, která vykonává významný veřejný úřad v tuzemsku nebo jako v tuzemsku zvolený poslanec Evropského parlamentu, případně od ukončení výkonu takové významné veřejné funkce uplynul alespoň jeden rok.⁸⁴

⁸⁴ BAUSCH, Olaf und VOLLER, Thomas. *Geldwäsche-Compliance für Güterhändler*. Gabler Verlag, 2014. ISBN 9783406680953. s. 50.

Demonstrativní vý et politicky exponovaných osob v-ak n mecký GWG na rozdíl od eského AML zákona neobsahuje, nicmén odkazuje na III. AML sm rnici a sm rnici 2006/70/ES, kterou se stanoví provád cí opat ení k III. AML sm rnici, pokud se jedná o definici politicky exponovaných osob,⁸⁵ a kde je konkrétní vý et v l. 2 obsažen (v zásad se jedná o stejné ú ady a funkce, které vyjmenovává § 4 odst. 5 AML zákona). Zesílená hloubková kontrola v p ípad PEP p ítom zahrnuje:

- a. souhlas k obchodu i obchodnímu vztahu ze strany k tomu p edem ur ené osoby,
 - b. zji-t ní p vodu majetku poufitého v obchodu,
 - c. v p ípad obchodního vztahu jeho pr b fné sledování, a to v intenzivn j-ím rozsahu nejl je tomu u b fné kontroly.
2. identifikace smluvního partnera, který je fyzickou osobou a který není osobn p ítomen p í provád ní identifikace, kdy je t eba jeho identitu ov ít na základ :
- a. dokumentu ve smyslu § 4 odst. 4 bod 1 GWG (tj. nap . osobní pr kaz nebo pas),
 - b. ov ené kopie dokumentu dle písmene a.,
 - c. elektronického pr kazu totofnosti dle § 18 zákona o dokladech totofnosti (Personalausweisgesetz), nebo
 - d. kvalifikovaného elektronického podpisu ve smyslu § 2 bodu 3 zákona o elektronickém podpisu (Signaturgesetz).

V p ípadech dle písmene a., b., a d. je v-ak zárove nezbytné, aby krom p edlofení dokumentu i podpisu byla provedena platba prost ednictvím ú tu vedeného na jméno smluvního partnera u úv rov é instituce nebo poskytovatele platebních slufeb dle § 2 odst. 1 bod 1 nebo bod 2a GWG nebo u takové zahrani ní instituce p sobící na území EU nebo srovnatelného t etího státu dle § 1 odst. 6a GWG. Tento zp sob provedení hloubkové kontroly smluvního partnera v zásad odpovídá zp sobu p evzetí identifikace dle § 11 odst. 4 AML zákona. V p ípad vyufití kvalifikovaného elektronického podpisu musí povinná osoba p ezkoumat je-t platnost a dal-í související nálefitosti certifikátu, kterým je podpis zabezpe en.

⁸⁵ Sm rnice Komise 2006/70/ES, kterou se stanoví provád cí opat ení ke sm rnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES, pokud se jedná o definici špoliticky exponovaných osob a technická kritéria pro zjednodu-ené postupy hloubkové kontroly klienta a pro výjimku na základ finan ní innosti vykonávané p ílefitostn nebo ve velmi omezené mí e.

3. každá skutečnost, která vzbuzuje pochybnosti nebo je neobvyklého charakteru by měla být sledována, prošetřena a náležitě vyhodnocena a případně nahlášena příslušnému orgánu,
4. jestliže tak orgán dohledu nad dodržováním povinností stanovených GWG stanoví na základě doporučení nebo hodnocení zahraniční instituce zabývající se bojem proti praní peněz a financování terorismu.

4.1.6 Oznamování podezřelých obchodů

Jestliže jsou známy takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že v rámci obchodu či obchodního vztahu mají být použity majetkové hodnoty, u nichž se jedná o předměty související s trestnou činností dle § 261 trestního zákoníku (Strafgesetzbuch) nebo o majetkové hodnoty, které mají souvislost s financováním terorismu, musí povinná osoba dle § 11 GWG takový obchodní vztah či obchod bez ohledu na jeho výši bez prodlení oznámit (ať ústně, telefonicky, dálnopisem či prostřednictvím elektronického přenosu dat) Spolkovému policejnímu úřadu (Bundeskriminalamt), resp. Centrálnímu úřadu pro oznamování podezřelých obchodů (Zentralstelle für Verdachtsmeldungen). Oznamovací povinnost je dána také tehdy, odmítne-li smluvní partner sdělit povinné osobě údaje dle § 4 odst. 6 GWG. Podezřelé skutečnosti je přitom třeba brát v potaz ve všech případech, tedy nejen tehdy, kdy obchod podléhá povinností hloubkové kontroly smluvní strany dle GWG.⁸⁶

Obchod, jenž byl oznámen příslušnému orgánu jako podezřelý, je možné realizovat teprve tehdy, když povinná osoba obdrží souhlas státního zastupitelství s jeho provedením, anebo jakmile uplyne druhý pracovní den ode dne, kdy byl podezřelý obchod nahlášen, ledaž by státní zastupitelství realizaci obchodu zakázalo. K realizaci obchodu však může dojít i tehdy, není-li jeho odklad možný nebo za situace, kdy by odložení získání souhlasu mohlo ohrozit vyšetřování tohoto obchodu.

Německé Ministerstvo financí rovněž vydalo výkladové stanovisko k oznamování podezřelých obchodů, které konkretizuje předpoklady pro určení podezřelosti a následné oznamování takových obchodů, včetně informací, které by mělo každé oznámení obsahovat.⁸⁷

⁸⁶ Bundesministerium der Finanzen. Auslegungshinweise zum Verdachtsmeldewesen im Bereich der Geldwäschebekämpfung. *Bundesministerium der Finanzen* [online]. 7. 11. 2014. [cit. 2016-06-04]. Dostupné z http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Standardartikel/Themen/Internationales_Finanzmarkt/Finanzmarktpolitik/Finanzmarktregulierung/2014-01-29-11-GwG-anlage2.pdf?__blob=publicationFile&v=3

⁸⁷ Ibid.

4.1.7 Interní bezpečnostní opatření

Povinné osoby (advokáti, notáři, a další osoby dle § 2 odst. 1 bod 7 a 7a GWG jen tehdy, jestliže pravidelně vykonávají činnost uvedenou v těchto ustanoveních) musí dle § 9 GWG přijmout taková bezpečnostní opatření, jejichž cílem bude zabránit zneužití konkrétní povinné osoby k praní peněz a financování terorismu. Ve smyslu GWG tak interní bezpečnostní opatření představují:

1. jmenování pověřené osoby pro AML záležitosti (včetně jejího zástupce), která bude nadřízená obchodnímu vedení a která bude zároveň kontaktní osobou pro orgány činné v trestním řízení a případně další příslušné orgány, jestliže se jedná o povinnou osobu dle § 2 odst. 1 bod 3, 11 a 12 GWG (např. poskytovatelé platebních služeb a provozovatelé hazardních her na internetu),
2. vytvoření a aktualizace odpovídajících systémových opatření a kontrol v případě povinných osob dle § 2 odst. 1 bod 2b a 3, 5, 7 a 11 a 13 GWG (např. instituce elektronických peněz, advokáti a patentoví zástupci),
3. školení zaměstnanců a osob jednajících jménem povinné osoby sdílejíme na možné způsoby a metody praní špinavých peněz a financování terorismu a na povinnosti vyplývající z legislativních opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu, a
4. přijetí vhodných opatření k ověření spolehlivosti/důvěryhodnosti zaměstnanců a osob jednajících jménem povinné osoby.

Specifická ustanovení týkající se interních bezpečnostních opatření obsahují zejména zákony dopadající na úvěrové a finanční instituce a na pojišťovací instituce, tedy zákon o úvěrových a dalších finančních institucích (Kreditwesengesetz) a zákon o dohledu nad pojišťovacími institucemi (Versicherungsaufsichtsgesetz).

4.1.8 Na které další povinnosti vyplývající z GWG

Údaje zjištěné v souladu s GWG, který povinným osobám ukládá konkrétní povinnosti, je třeba řádně uchovávat, a to nejméně po dobu 5 let v souladu s § 8 GWG. Zákon dále v § 12 upravuje zákaz poskytování informací třetím stranám, kdy povinná osoba nesmí při transakci platby s třetí stranou sdílet informace o tom, kde bylo nebo kde bude podáno oznámení podezřelého obchodu, pokud zákon zároveň stanoví výjimky z tohoto zákazu, např. pro státní orgány a členy jedné finanční skupiny.

GWG dále v jedné ze svých částí upravuje specifická pravidla pro hazardní hry na internetu, kdy povinné osoby dle § 2 odst. 1 bod 12, tedy provozovatelé a zprostředkovatelé

hazardních her na internetu, musí svému podnikání rovněž dostatečně přizpůsobit interní pravidla a procesy a zavést efektivní řízení rizik, aby nedošlo ke zneužití činnosti ve prospěch praní špinavých peněz, financování terorismu či jiné trestné činnosti, a to zejména s ohledem na moderní technologie. Obezpečný přístup německého zákonodávce v oblasti hazardních her provozovaných prostřednictvím internetu je určitě na místě, nebo se jedná o vysoce rizikovou kategorii klientů. V ČR zákony v tuto chvíli provozovatele online hazardních her nijak neregulují, resp. zákony neumožňují legální působení takovýchto subjektů, ale to by se mělo do budoucna změnit, a pak by i český zákonodávce mohl přisnout jim vymezit pravidla pro takovouto činnost z pohledu AML a CFT.

4.1.9 Přestupky

GWG obsahuje výčet protiprávních jednání, kterými dochází k porušení povinností stanovených tímto zákonem a za která je možné udělit peněžitou pokutu, a to až do výše 100 000 EUR. Mimo jiné tak za protiprávní označuje jednání, které je v rozporu s požadavky zákona na provádění hloubkových kontrol smluvního partnera, jednání, kterým je porušena doba stanovená pro uchovávání údajů o smluvních partnerech nebo například žádné nesplnění povinnosti oznamovat podezřelé obchody.

4.2 Instituce podílející se na boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

4.2.1 Spolkový kriminální úřad a Centrální útvar pro oznamování podezřelých obchodů

Centrální útvar pro oznamování podezřelých obchodů (Zentralstelle für Verdachtsanzeigen) je německou finanční zpravodajskou jednotkou, která je součástí Spolkového kriminálního úřadu (Bundeskriminalamt) a jako taková spadá do působnosti německého Ministerstva vnitra. Dle § 10 GWG má tato instituce podporovat spolkovou policii a policii jednotlivých spolkových států v činnostech souvisejících s předcházením i stíháním nelegální činnosti související s praním špinavých peněz i financováním terorismu.

Mezi činnosti vyhrazené centrálnímu útvaru pro oznamování podezřelých obchodů mimo jiné patří zpracovávání a vyhodnocování oznámení podezřelých obchodů podaných dle § 11 GWG a s tím související informování orgánů činných v trestním řízení o zjištěných skutečnostech. Za účelem oznamování podezřelých obchodů připravil Spolkový kriminální úřad pro povinné osoby formulář oznámení. Jednou z činností útvaru je i pravidelné informování povinných osob o formách a metodách praní špinavých peněz. Jakofito finanční

zpravodajská jednotka pak údajně spolupracuje v dané oblasti i s finančními zpravodajskými jednotkami dalších států.

4.2.2 Spolkový úřad pro dohled nad finančním trhem

BaFin neboli Spolkový úřad pro dohled nad finančním trhem (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) je dle § 16 GWG orgánem dohledu nad dodrlováním povinností vyplývajících z GWG a dalších souvisejících zákonů, a to zejména v případě povinných osob, které jsou finančními institucemi včetně bank (ovšem vyjma Německé spolkové banky), poskytovateli platebních služeb i institucemi elektronických peněz.

Cílem úřadu je mimo jiné zabránit zneužívání finančního systému k praní peněz, financování terorismu a dalším trestným činnostem. Za účelem zefektivnění a usnadnění této činnosti bylo uvnitř úřadu zřízeno zvláštní oddělení prevence praní špinavých peněz (Abteilung Geldwäscheprävention), které zatím uje dohledovou činnost nad danou oblastí. Jednou z kompetencí uvedeného oddělení je rovněž dotazování se na úty smluvních partnerů určitých povinných osob, díky čemuž je možné vystopovat podezřelé osoby a zjistit nové informace předat dále příslušným orgánům jiným v trestním řízení.

4.2.3 Další instituce příslušné k výkonu dohledu

Kromě Spolkového úřadu pro dohled nad finančním trhem vykonávají dohled nad plněním povinností vyplývajících z GWG i další instituce dle 16 GWG. Pro Německou finanční agenturu je dohledovým orgánem přímo Spolkové ministerstvo financí, pro svobodná povolání, tedy pro advokáty, patentové zástupce, daňové poradce apod. jsou to pak příslušné profesní komory. Výjimkou jsou pouze notáři, kteří nepodléhají dohledu notářské komory, ale prezidentovi zemského soudu (Landgericht), v jehož obvodu mají své sídlo.

Dohled nad pojišťovacími institucemi zajišťují dle GWG příslušné kontrolní orgány pro pojištnictví, přičemž dohled je vykonáván jak na spolkové, tak na zemské úrovni. Pro provozovatele sázkových her je pak příslušným dohledovým orgánem ten, který je příslušný pro udělování povolení k provozování takové činnosti. U zbývajících povinných osob jsou orgánem dohledu příslušné zemské úřady v souladu se spolkovým i zemským právem.

5 Dopady IV. AML směrnice do právní úpravy praní peněz

Přijetí IV. AML směrnice je v první řadě reakcí EU na revizi doporučení FATF z roku 2012, které jsou uznávány jako mezinárodní standard v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Evropský zákonodárce však jde v nich některých aspektech i nad rámec doporučení a zprůsobuje požadavky na činnost povinných osob v souvislosti s legalizací výnosů z trestné činnosti a financováním terorismu. Nicméně je určitě vhodné poznamenat, že stejně jako III. AML směrnice i tato směrnice vychází z principu minimální harmonizace, tudíž i jednotlivé členské státy mohou povinnosti, které ukládá, ještě dále zpřesnit.

Z toho, s čím IV. AML směrnice přichází, je nezbytné zmínit zejména v této části akcent na přístup povinných osob založený na posouzení rizik. K tomuto přístupu sice již vyzývala předchozí, resp. současná III. AML směrnice, která požadovala po členských státech, aby své povinné osoby zavázaly k uplatnění opatření v souvislosti s hloubkovou a zesílenou hloubkovou kontrolou klienta v takovém rozsahu, který bude odpovídat rizikům, je-li si v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo transakce stanoví, nicméně IV. AML směrnice úpravu posouzení rizik dále rozšiřuje a konkretizuje. Mimo jiné stanoví, že posouzení rizik musí probíhat nejen ze strany povinných osob, ale i na úrovni EU, kdy hodnocení připraví Evropská komise, a dále i na úrovni jednotlivých členských států. Hodnocení rizik je pak třeba průběžně aktualizovat s ohledem na měnící se okolnosti. Členské státy by dále měly zajistit, aby povinné osoby podnikly vhodné kroky k identifikaci a posouzení rizik praní peněz a financování terorismu s ohledem na rizikové faktory týkající se jejich klientů, zemí nebo zeměpisných oblastí, produktů, služeb, transakcí a distribučních kanálů.

V návaznosti na výše uvedené je třeba zmínit i skutečnost, že směrnice již neuvádí případy situací, ve kterých by bylo možné automaticky provádět zjednodušenou hloubkovou kontrolu, jako tomu bylo u III. AML směrnice. Možnost vyútlití zjednodušené hloubkové kontroly připadá v úvahu pouze tehdy, pokud členský stát anebo povinná osoba, jestliže jí to členský stát ve své národní úpravě umožní, definuje oblast činnosti s nížším rizikem, kde postačí uplatnění zjednodušené hloubkové kontroly. Co se týče zesílené hloubkové kontroly, tak tuto musí povinné osoby provádět jak v situacích stanovených směrnicí, tak v případech určených národní legislativou i přímo povinnou osobou, a to opět s ohledem na konkrétně stanovenou míru rizika v závislosti na hodnocení rizik.

Další významnou změnou, se kterou IV. AML směrnice přichází, je povinnost zřízení registru skutečných majitelů právnických osob, přičemž zapsané osoby mají povinnost získat a mít adekvátní, přesné a souhlasné informace o svých skutečných vlastnících. Přístup do takového registru mají mít alespoň příslušné orgány a zpravodajské jednotky, a to bez omezení, dále povinné osoby v rámci hloubkové kontroly klienta a rovněž osoby nebo organizace, jež prokáží oprávněný zájem. V rámci nové směrnice je rovněž poznamenána a více precizována definice skutečného majitele, takže například za skutečného majitele je považován i ten, kdo v konečném důsledku vlastní nebo kontroluje právnickou osobu bez ohledu na jeho vlastnický podíl, přičemž podíl větší než 25% je nově pouze indikátorem skutečného vlastnictví.

Zatímco III. AML směrnice mezi povinné osoby z oblasti hazardních her přidala pouze kasina, dle nové směrnice jsou povinnými osobami včetně poskytovatelé služeb hazardních her. členské státy mají nicméně možnost s výjimkou kasin osvobodit některé poskytovatele takových služeb od povinností vyplývajících z vnitrostátních předpisů, kterými se provádí tato směrnice, jestliže se prokáže nízké riziko zneužití k praní peněz nebo financování terorismu plynoucí z činnosti takových osob.

Nově budou dále povinnými osobami obchodníci se zbožím již při provádění obchodu v hotovosti v hodnotě 10 000 EUR, kdy budou povinni při provádění transakce v takové výši, případně při provádění většího počtu transakcí, které se zdají být spojeny, realizovat opatření hloubkové kontroly (předchozí hranice pro kontrolu byla stanovena na 15 000 EUR).

IV. AML směrnice také zužuje seznam situací, za kterých je možné neprovádět opatření hloubkové kontroly, kdy dle III. AML směrnice se výjimka z povinnosti hloubkové kontroly vztahovala například na úroveň nebo finanční instituce i na společnosti kótované na regulovaném trhu, které podléhají požadavkům na zveřejnění informací rovnocenným požadavkům práva EU. Dle IV. AML směrnice tak možnost uplatňovat výjimku z povinnosti hloubkové kontroly připadá v úvahu jen u elektronických peněz uchovávaných na médiu, jsou-li zároveň splněny všechny podmínky stanovené směrnicí (limity pro uchovávanou částku, způsob užití a financování, apod.)

Zásadní změna v souvislosti se IV. AML směrnicí dopadá i na politicky exponované osoby. Dle III. AML směrnice byl specifický přístup uplatňován pouze v případě PEP, jestliže tyto osoby bydlí v jiném členském státě nebo ve třetí zemi. V nové úpravě toto omezení obsaženo není, a opatření hloubkové kontroly je tak třeba provádět u všech politicky exponovaných osob bez ohledu na místo bydliště. IV. AML směrnice dále rozšířuje i definici PEP co se týče charakteru funkce a upravuje časové období rozhodné pro provádění

zesílených opatření (viz. kapitola 6.5). Další změnou, jejíž nová směrnice přináší je rovněž skutečnost, že k navázání obchodního vztahu nebo jeho rozvoji s politicky exponovanou osobou je třeba získat souhlas vrcholného vedení, přičemž doposud postačoval souhlas vyššího vedení. Rozdíl v definicích je přitom takový, že vyšší vedení představuje již osoba bezprostředně nadřízená osobě, která o souhlas žádá, ale vrcholným vedením je míněn len vedení nebo zaměstnanec, který je dostatečně obeznámen s expozicí instituce vůči riziku praní peněz a financování terorismu a v dostatečném postavení k tomu, aby přijímal rozhodnutí, jež ovlivní tuto její expozici, přičemž se nemusí jednat přímo o členy představenstva.

V rámci IV. AML směrnice dochází dále i ke značnému rozšíření ustanovení o ukládání sankcí, které bylo dosud velmi obecné, a nyní se mimo jiné zabývá i minimálními požadavky na konkrétní opatření a dokonce stanoví i minimální limity pro ukládání správních pokut za určitých okolností.

Nové je ve IV. AML směrnici i ustanovení o politice ve vztahu ke třetím zemím, dle kterého musí být v zájmu ochrany řádného fungování vnitřního trhu identifikovány jurisdikce třetích zemí, které mají ve svých vnitrostátních režimech pro boj proti praní peněz a financování terorismu strategické nedostatky představující významnou hrozbu pro finanční systém EU. Identifikaci takových zemí přitom bude provádět Evropská komise, která je za tím účelem zmocněna k vydávání aktů v přenesené působnosti. Povinné osoby budou následně muset vůči osobám usazeným v takto označených zemích aplikovat pravidla zesílené hloubkové kontroly.

Z mého pohledu jsou změny, které s sebou přijetí IV. AML směrnice přináší, jedině pozitivní, protože reagují na problematické oblasti boje s praním peněz a financováním terorismu a protože zlepší požadavky na výkon činnosti povinných osob. Přístup založený na posouzení rizik může přinést povinným osobám více flexibility, byť to na druhé straně klade i více odpovědnosti za vhodné nastavení vnitřních postupů. Je to však cesta, jak více zaměřit pozornost na klienty i situace, které jsou skutečně rizikové. Za významný pokrok kupedu považují i povinnost zřízení registru skutečných majitelů, byť přístup do takového registru může být omezený pouze pro určité kategorie osob, a pokud navíc nebudou stanoveny sankce za neplnění povinnosti udržovat údaje v registru aktuální, resp. nebude dohled nad plněním takových povinností, přijde zatím spíše o formální záležitost. Nicméně je to opatření, na kterém lze do budoucna stavět a je třeba více na něj upřít pozornost a zpřesnit jeho podmínky.

6 Komparace české a německé právní úpravy praní peněz

V této části se budu zabývat nejzásadnějšími rozdíly v právní úpravě AML a CFT problematiky obou států a zároveň i případnými změnami, které do dané oblasti přinesla IV. AML směrnice.

6.1 Identifikace prostřednictvím videohovoru

Dle českého AML zákona je první identifikace klienta možná jen za jeho fyzické přítomnosti, ledaže zákon stanoví jinak. Z německého GWG zase vyplývá, že identifikace by měla probíhat za osobní přítomnosti (persönliche Anwesenheit) identifikovaného, přičemž z této zásady rovněž stanoví výjimky. Nicméně zatímco české právo neumožňuje provedení první identifikace prostřednictvím audiovizuálních prostředků, tedy videohovor, protože identifikovaný není ve fyzickém kontaktu s povinnou osobou, Ministerstvo financí SRN se ve svém stanovisku z roku 2014⁸⁸ (které se ovšem vztahuje jen na některé typy povinných osob) vyjádřilo v tom smyslu, že v SRN to možné je. Za osobní přítomnost identifikovaného totiž považuje i situaci, kdy sice identifikovaná osoba není fyzicky přítomna, ale v rámci videohovoru je realizován vizuální kontakt a probíhá vzájemná komunikace mezi účastnými osobami, v důsledku čehož je umožněno i prozkoumání identity smluvního partnera.

Aby však mohla být identifikace provedena prostřednictvím videohovoru, je nezbytné, aby byly splněny určité požadavky, které dále stanovisko blíže definuje. Na prvním místě je uvedena povinnost, aby takovou formu identifikace prováděly za povinnou osobu pouze za tím účelem vyvolené osoby. Ty se navíc v průběhu identifikace musí nacházet v oddělených prostorách, které jsou zabezpečeny, a není do nich umožněn vstup neoprávněným osobám.

V průběhu videohovoru dále musí osoba provádějící identifikaci pořídit fotografie/screenshotty, na kterých bude zachycena jak sama identifikovaná osoba, tak i její předkládané doklady totožnosti, a to z obou stran, přičemž údaje obsažené v dokladech musí být jasné a čitelné. Identifikovaná osoba musí v této souvislosti sdělit i sériové číslo předkládaného dokladu totožnosti. Celý videohovor pak musí být uloženo a archivováno tak, aby byla zaznamenána i jeho zvuková stopa, přičemž identifikace videohovorem není

⁸⁸ Rundschreiben 01/2014 (GW) ó Verdachtsmeldung nach §§11, 14 GwG. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht*. [online]. 5. 3. 2014. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/DE/Rundschreiben/rs_1401_gw_verwaltungspraxis_vm.html

p ípuštná tehdy, kdy identifikovaná osoba na za átku hovoru výslovn ěsd lí, ěe je s takovým zp sobem identifikace srozum ěna.

Výkladové stanovisko se dále zabývá i formou doklad ť totoěnosti, kdy akceptovateln ě jsou pouze ty doklady, které mají viditeln ě ochrann ě prvky, jeně je moěn ě porovnávat u stejných typ ť doklad ť. Identifikovaná osoba je navíc povinna následovat pokyny osoby provád ějící identifikaci za povinnou osobu a je-li k tomu vyzvána, pak musí doklad totoěnosti natá ět ze v ěech stran ť i s n ěm pohybovat ur ěn ěm zp sobem. Identifikující osoba musí v této souvislosti zkontrolovat i celistvost dokladu a pravopis obsaěených údaj ť.

Samoz ějmostí je to, ěe musí být porovnána i reálná podoba identifikované osoby s její podobou na fotografii v p edkládan ěm dokladu totoěnosti. P ězkoumat je dále t ěba i v ěechny zákonem pofladované údaje o identifikované osob ě. Aby mohl být proces identifikace videohovorem řádn ě ukon ěn, musí identifikovaná osoba zaslat povinn ě osob ť pomocí prost edk ť elektronické komunikace ur ěit ě bezpe nostní kód, tzv. ťTANě, který je generován centráln ě pouze pro tento ú ěel, a který p edt ěm identifikovaná osoba obdrěí na sv ě j e-mail ť i mobilní telefon. Identifikaci prost ednictv ěm videohovoru nicm ěn ě nelze prov ěst, pokud nelze ov ěit identitu identifikované osoby nebo objev ě-li se jiná nesrovnalost ť i pochybnost na stran ě identifikující osoby.

Toto stanovisko v ěak bylo po n ě jak ě dob ť podrobeno revizi, a to zejména s ohledem na aktualizaci standardu Basilejského výboru pro bankovní dohled, který se t ěká zakládání ú ět ť a klientské identifikace, a jehoě zm ěna reaguje mimo jiné na podvodn ě pokusy o zaloěení ú ětu pod fale ěnou identitou. V této souvislosti vznikla pot ěba zvý ěit bezpe nostní opat ění v procesu identifikace klient ť, coě má dopad i na identifikaci videohovorem. Z tohoto d ťvodu bylo v roce 2016 vydáno nov ě stanovisko⁸⁹, které bylo dopln ěno o n ě které dal ě povinnosti ze strany povinných osob a které se nov ě vztahuje jiěl pouze na uv řované instituce dle § 1 odst. 1 zákona o úv řových a dal ěích finan ěních institucích (Kreditwesengesetz), coěl znamená, ěe ostatní povinn ě osoby nejsou oprávn ěny provád ět identifikaci videohovorem.

Revidované stanovisko zejména zp řís ťuje pofladavky na vy ěkolení osob, které za povinnou osobu provád ějí identifikaci videohovorem ť i dále více specifikuje technické náleěitosti videohovoru za ú ěelem zabránit neoprávn ěné manipulaci s pr ťb ěm videohovoru,

⁸⁹ Rundschreiben 04/2016 (GW) ť Videoidentifizierungsverfahren. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht*. [online]. 10. 6. 2016. [cit. 2016-06-20]. Dostupn ě z https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/DE/Rundschreiben/2016/rs_1604_gw_videoident.html?n=7845892

jako je požadavek na vyufflívání speciálních detek ních program , které nap . odhalí, fle uflivatel mobilního za ízení pouflívá na tomto za ízení tzv. šjailbreakõ, tedy softwarovou úpravu, která mu umofl uje instalaci neoficiálních aplikací a zejména pak úpravy systémových soubor .

Nové stanovisko rovn fl obsahuje detailn j-í popis p ezkumu dokument p edloflných identifikovanou osobou, kdy je t eba tyto dokumenty porovnávat se vzorovými listinami a doklady a d kladn se zabývat v-emi obsaflnými prvky, a to v etn po tu znak , jejich velikostí i formátem. Nejvýznamn j-í zm nou v revidovaném stanovisku je v-ak skute nost, fle za ú elem zvý-ení bezpe nosti identifikace videohovorem musí identifikovaná osoba p evést na sv j nov zakládání ú et ur itou finan ní ástku, p i emfl takový p evod musí být realizován z ú tu vedeného na jméno identifikované osoby u jiné úv rové instituce, kdy tato musí mít sídlo v n kterém lenském stát EU. Tímto se daný zp sob identifikace zna n p iblifuje identifikaci provedené na základ inicia ní platby dle § 6 odst. 2 GWG.

P esto je ale moflnost provedení první identifikace pouze na základ videohovoru zásadním pr lomem do stávající praxe, která sm uje k co nejv t-í digitalizaci, zejména pak co se tý e bankovního odv tví. Zcela jist v-ak nelze brát na lehkou váhu rizika, která jsou s takovým zp sobem identifikace spojená, jako je zejména ochrana p ená-ených dat nebo moflnost manipulace klienta, který by takto mohl navázat obchodní vztah s povinnou osobou za situace, kdy na n j jiná osoba vyvíjí fyzický i psychický nátlak (nap . na n j mí í zbraní). Povafluji tedy za vhodné, p istupovat k takovéto identifikaci obez etn a d sledn korigovat požadavky, které musí být p i jejím provedení spln ny, aby riziko jejího zneufflití bylo co nejmen-í, a aby zárove mohl být zcela vyufflit potenciál, který p edstavuje, jako je nap . v t-í d slednost p i ov ování totoflnosti identifikovaného, v etn pravosti dokladu, a moflnost i zp tn prov ít okolnosti navázání obchodního vztahu díky povinnosti archivovat záznamy o provedené identifikaci.

6.2 Identifikace zástupce jednajícího za klienta

V souladu s platným AML zákonem musí povinné osoby v R identifikovat nejen své klienty, ale i jejich zákonné zástupce i zmocn nce na základ plné moci, kte í za n jednájí jejich jménem v rámci daného obchodu, p i emfl rozsah identifikace t chto osob je stejný jako v p ípad identifikace klient .

N mecká úprava oproti tomu afl do nedávné doby vycházela z p ístupu, kdy ukládala povinným osobám identifikovat pouze klienty, resp. smluvní partnery, a nepofladovala provedení identifikace zástupce klienta.

Toto se ovšem změnilo na základě novely GWG z dubna roku 2016, jejíž účinnost nastala 18. 6. 2016, a kterou německý zákonodárce reaguje na IV. AML směrnici. Tato v čl. 13 mimo jiné stanoví, že při provádění opatření hloubkové kontroly musí povinné osoby zjistit a ověřit totožnost osoby, která prohlásí, že jedná jménem klienta, a rovněž ověřit, jestli k tomu oprávněna. V rámci této úpravy došlo v GWG k rozšíření ustanovení o identifikaci smluvního partnera o povinnost identifikace zástupce smluvního partnera, jestliže tento za smluvního partnera v daném obchodu jedná jeho jménem. Uvedená úprava se tedy netýká členů statutárních orgánů ani zákonných zástupců právnické osoby, kteří za právnickou osobu v konkrétním obchodu nejednají.⁹⁰

Přidání uvedeného ustanovení do německého zákona, resp. do textu směrnice považují za rozumné a řádoucí a v tomto smyslu lze jedině vyzdvihnout německého zákonodárce, který na tyto situace pamatoval již dříve, nebo neprovedení identifikace zástupce jednatelů za klienta považují za nedůsledné jednání, jestliže je záměrem legislativních opatření minimalizovat riziko praní peněz nebo financování terorismu.

6.3 Identifikace statutárních zástupců právnických osob

V případě identifikace klienta právnické osoby je dle německého AML zákona nezbytné identifikovat i jeho statutární orgán nebo jeho členy. Identifikace těchto osob musí být přitom provedena ve stejném rozsahu, v jakém má být dle zákona identifikován klient fyzická osoba, je tedy třeba zjistit všechny jména a příjmení takové osoby, rodné číslo, a nebylo-li přiděleno, datum narození, dále místo narození, pohlaví, trvalý nebo jiný pobyt a státní občanství. Jestliže je statutárním orgánem, jeho členem nebo ovládající osobou právnické osoby jiná právnická osoba, musí povinná osoba zaznamenat i její identifikační údaje.

Německá úprava obsažená v GWG oproti tomu vyřazuje od povinných osob v rámci identifikace smluvního partnera právnické osoby nebo osobní společnosti pouze jména členů statutárních orgánů nebo zákonných zástupců. A navíc je to v případě, že má společnost více jak pět zástupců i členů statutárních orgánů, je obecně postačující zjištění údajů pouze u pěti z nich. V případě, že je členem statutárního orgánu nebo zákonným zástupcem smluvního partnera jiná právnická osoba, musí povinná osoba zjistit i její firmu, název i označení, právní formu, registrační číslo, bylo-li přiděleno, a adresu sídla nebo hlavního závodu.

⁹⁰ Entwurf eines Gesetzes zur Umsetzung der Richtlinie über die Vergleichbarkeit von Zahlungskontoentgelten, den Wechsel von Zahlungskonten sowie den Zugang zu Zahlungskonten mit grundlegenden Funktionen. [cit. 2016-06-23]. Dostupné z <http://dip21.bundestag.de/dip21/btd/18/072/1807204.pdf>

Přístup českého zákonodárce je v tomto ohledu mnohem benevolentnější, kdy se řídí minimálním standardem, který nastavila FATF ve svých doporučeních a který převzala i EU do své právní úpravy, a kdy k identifikaci členů statutárních orgánů, kteří jsou fyzickými osobami, postačí znalost jejich jmen (v určitých případech dokonce nemusí být ani zjištěny u věch).

Česká úprava této otázky je dle mého názoru zbytečně přísná, nebo požadavek na zjištění kompletního setu identifikačních údajů není u statutárních orgánů nebo jejich členů odvoditelný, jelikož se nejedná o osoby, kterým by byla přímo poskytována služba nebo s jejich majetkem by bylo nakládáno, a k jejich ztotožnění by postačoval jen zúžený set údajů. Zároveň není zcela logické, že by u těchto osob měl být kladen v téže míře nárok na identifikaci než je tomu u skutečných majitelů, kteří jsou ti, kdo mají rozhodující vliv na řízení právnické osoby, a u nichž zákon minimální rozsah identifikačních údajů výslovně nestanoví. Navíc tento požadavek zákona přináší problémy i v praxi, kdy některé povinné osoby nepřijímají informace o společnostech z obchodního rejstříku, kde údaje jako je rodné číslo nebo místo narození statutárních orgánů a jejich členů nejsou veřejně dostupné.

Nicméně s novelizací AML zákona v ČR by mělo dojít k tomu, že povinné osoby budou u statutárních orgánů a jejich členů zjišťovat pouze ty údaje, které budou dostupné ke zjištění a ověření totožnosti těchto osob, což by dle doprovodné zprávy k návrhu zákona⁹¹ mělo být alespoň jméno, příjmení, datum narození nebo jiný indikátor určení vku a místo pobytu/bydliště. I po této změně tedy zůstane česká úprava přísnější než ta česká, ale alespoň bude pro povinné osoby jednodušší dostát zákonným požadavkům.

6.4 Definice skutečného majitele a rozsah zjišťovaných údajů

Zatímco dle českého AML zákona je skutečný majitel zjišťován pouze u klientů právnických osob, dle českého GWG může mít skutečného majitele za určitých okolností i klient fyzická osoba. Je to z toho důvodu, že definice skutečného majitele v GWG je obsáhlejší, když se vztahuje i na fyzické osoby, pro které se provádí obchod nebo zakládá obchodní vztah. Smyslem této úpravy je postihnout i situace, ve kterých sice obchod realizuje i obchodní vztah navazuje klient, ale tím, kdo má na daném obchodu hlavní zájem nebo v jeho prospěch je jednáno, je někdo jiný. Tento požadavek českého zákona se mi jeví

⁹¹ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. [cit. 2016-06-23]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=752&CT1=0>

jako logický a účelný a určit by nebylo nařknout, kdyby se v AML zákon objevila obdobná úprava, resp. povinnost. AML zákon totiž dnes pouze stanoví, že má-li povinná osoba podezření, že klient nejedná svým jménem nebo že zastírá, že jedná za třetí osobu, musí klienta vyzvat k doložení plné moci, ale tím nepokrývá výše uvedené situace, ve kterých klient jedná pouze ve prospěch třetí osoby.

Co se týče rozsahu údajů zjišťovaných o skutečném majiteli, tak český AML zákon výslovně nestanoví, jaké konkrétní informace mají být o skutečném majiteli zjištěny. Dle stanoviska FAÚ je třeba toto dovodit ze smyslu a účelu zákona, a to tak, že povinná osoba by měla zjistit takové identifikační údaje, dle kterých bude možné konkrétní fyzickou osobu s příslušnou mírou určitosti ztotožnit; za minimum takových údajů lze přitom považovat jméno, příjmení, adresu, zeměpisnou adresu skutečného majitele a popis vztahu ke klientovi.⁹²

V návrhu novely AML zákona opatření není zakotven explicitní výčet povinně získávaných údajů o skutečných majitelích, nicméně alespoň z důvodové zprávy k zákonu lze vyčíst, že *š rozsah údajů, které lze zjistit ke skutečnému majiteli (a to i na základě souběžně navrhované úpravy zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob) neodpovídá výsledky rozsahu identifikačních údajů podle § 5 odst. 1 písm. a); měly by však být zjištěny v takovém rozsahu, aby s příslušnou mírou jistoty umožňovaly ztotožnit konkrétní fyzickou osobu.*⁹³ I do budoucna tedy zřejmě zůstane identifikace skutečného majitele obdobná současnému stavu. Každopřípadně lze jenom uvítat, že dojde alespoň k nějakému zpřísnění této povinnosti.

GWG je v tomto ohledu specifická, když stanoví, že u skutečného majitele musí povinná osoba získat alespoň jeho jméno, přičemž je-li to přiměřené rizikovosti daného klienta, resp. obchodu, má získat i další identifikační údaje. Údaje o datu narození, místu narození a adrese skutečného majitele je však oprávněná získat vždy, a to bez ohledu na stanovenou míru rizika. Německá úprava, co se týče zjišťování údajů o skutečných majitelích, je tedy dle mého názoru uchopena lépe než česká, neboť klade v třídíle na rizika, která jsou s konkrétním klientem spojená, resp. na jejich vhodné vyhodnocení, a umožní uje tak povinným osobám být více flexibilní a sbírat v třídíle množství údajů pouze v těch případech, ve kterých to je důvodné.

⁹² Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Metodický pokyn ke zjišťování skutečného majitele povinnými osobami. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 30. 10. 2013. [cit. 2016-06-24]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/metodicky-pokyn-ke-zjistovani-skutecneho-15015>

⁹³ Důvodová zpráva k zákonu č. 253/2008 Sb. [online]. [cit. 2016-06-24]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=752&CT1=0>

6.5 Politicky exponované osoby

Definice politicky exponované osoby v platném AML zákon vychází z předpokladu, že se jedná o fyzickou osobu, která je ve významné veřejné funkci s celostátní působností, a to po dobu výkonu této funkce a dále po dobu jednoho roku po ukončení výkonu této funkce, a která má zároveň bydliště mimo ČR nebo která danou funkci vykonává mimo ČR. Politicky exponovanou osobou je také fyzická osoba, která je v určitém příbuzenském či podnikatelském vztahu s politicky exponovanou osobou dle výše uvedených.

Specifika přístupu k těmto klientům spoívají v tom, že před uskutečněním každého jednotlivého obchodu musí být provedena kontrola klienta, povinné osoby musí být známy povod majetku uflitého v obchodu a zaměstnanec povinné osoby může obchod s PEP uskutečnit teprve tehdy, kdy k takovému obchodu získá souhlas bezprostředního nadřízeného nebo statutárního orgánu povinné osoby.

Německý GWG definuje politicky exponovanou osobu, což se týká typu funkce a příbuzenského či podnikatelského vztahu v zásadě obdobně, ale na rozdíl od české právní úpravy jsou politicky exponovanými osobami i fyzické osoby, které vykonávají významný veřejný úřad s celostátní působností v tuzemsku, a rovněž zde není časové omezení v podobě jednoho roku po výkonu funkce, jako je tomu v českém právu. Jakmile se tedy fyzická osoba stane PEP, je jí prakticky navždy, pouze za určitých podmínek může povinná osoba na základě hodnocení rizik přistoupit k provedení standardní hloubkové kontroly namísto té zesílené. Při realizaci obchodu či obchodního vztahu s politicky exponovanou osobou však požadavky na zesílenou hloubkovou kontrolu v zásadě korespondují s těmi, které definuje česká legislativa, tudíž je třeba zjistit povod majetku uflitého v obchodním vztahu, je třeba získat souhlas nadřízené osoby s jeho navázáním a dále je tu povinnost provádět průběžné sledování obchodního vztahu, které ale musí být intenzivnějšího charakteru než je tomu u standardní kontroly.

Německý zákonodárce je tedy v případě jednání s politicky exponovanými osobami výrazně přísnější než český, kdy neomezuje zesílená opatření pouze na zahraniční politicky exponované osoby, ale klade důraz i na důkladné prověření těch tuzemských, a neaplikuje striktní časové omezení pro posouzení, zda daná osoba je či není PEP. Pouze v určitých, odvoditelných případech může být zesílená hloubková kontrola politicky exponované osoby nahrazena standardní hloubkovou kontrolou, a to za podmínky, že povinná osoba tak učiní v souladu s hodnocením rizik daného případu a zároveň se jedná o politicky

exponovanou osobu, která vykonává významný veřejný úřad v tuzemsku nebo jako v tuzemsku zvolený poslanec Evropského parlamentu, případně jde o politicky exponovanou osobu, od jejího ukončení výkonu významné veřejné funkce uplynul více jak jeden rok.

IV. AML směrnice do této oblasti ovšem přináří změnu, a to v tom, že nově by měla být za politicky exponované osoby považovány všechny fyzické osoby, u kterých budou splněna kritéria, která směrnice stanoví, a to již bez ohledu na to, v jaké zemi veřejný úřad vykonávají. Zároveň již nebude pevně stanovena doba, po kterou je třeba osobu ve významné veřejné funkci považovat za PEP, ale povinné osoby budou muset riziko s ní spojené zohledňovat alespoň dvanáct měsíců po ukončení výkonu její funkce a dále uplatňovat vhodná opatření při zohlednění míry rizika, dokud se nemá za to, že tato osoba již nepředstavuje žádné další riziko specifické pro politicky exponované osoby.

Nový zákonodárce na uvedené změny reaguje v navrhované novele AML zákona, kdy mimo jiné stanoví, že povinnosti a omezení vztahující se k politicky exponovaným osobám uplatní povinná osoba je – nejméně – po dobu 12 měsíců ode dne, kdy politicky exponovaná osoba přestala vykonávat příslušnou funkci; v případě však do doby, než povinná osoba na základě hodnocení rizik vyloučí u klienta riziko specifické pro politicky exponované osoby. Kromě toho má být dle novely za PEP považována nejen osoba, která zastává funkci celostátního významu, ale i osoba s funkcí regionálního významu, což dle důvodové zprávy zahrnuje například vedoucí představitel územní samosprávy, tedy starosta, primátor či hejtmán.⁹⁴ Česká úprava tedy bude do budoucna klást zvýšené nároky na obchody s politicky exponovanými osobami.

V této oblasti je však nejmečká úprava jednoznačně například je jedinou dobou, že Evropská unie, resp. FATF vznesl požadavek na rozšíření kategorie politicky exponovaných osob, protože povinnost provádět hloubkovou kontrolu pouze u tzv. zahraničních PEP považují za polovičáckou, stejně jako pevně stanovenou dobu, po kterou se na osobu jako na PEP nahlíží. Jestliže totiž chceme efektivně bránit praní peněz, je třeba klást zvýšený důraz na prověření vysoce rizikových klientů, jakými politicky exponované osoby jistě jsou, a to nejen po dobu výkonu jejich funkce. Zároveň lze jistě mnohem lépe dohlédnout na podezřelé aktivity tuzemských osob než těch zahraničních, a to zejména vzhledem k většímu množství dostupných informací a snadnějšímu prověření aktivit takových osob na území jednoho

⁹⁴ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. [cit. 2016-06-24]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=752&CT1=0>

státu, kde je spolupráce zainteresovaných orgánů a povinných osob snadnější a rychlejší, a kde jsou i dopady případné trestné činnosti logicky mnohem citelnější.

6.6 Identifikace a kontrola klienta vs. hloubková kontrola smluvního partnera

český zákonodárce se rozhodl jít mírně odlišnou cestou, než kterou nastínila III. AML směrnice v oblasti kontroly klienta, resp. rozhodl se navrženou úpravu ještě zpřísnit. Směrnice hovoří pouze o hloubkové kontrole klienta, která zahrnuje jak zjištění a ověření totožnosti klienta, tak zjištění totožnosti skutečného majitele, získání informací o zamýšlené povaze obchodního vztahu a provádění průběžného sledování takového vztahu, a která má být provedena v případě navázání obchodního vztahu, při provádění příležitostných transakcí ve výši 15 000 EUR nebo více, a pokud je transakce prováděna jako jediná operace nebo jako několik operací, které se zdají být spojeny, při existenci podezření na praní peněz nebo financování terorismu či existenci pochybností o pravdivosti nebo přesnosti již dříve získaných identifikačních údajů o klientovi.

český AML zákon na rozdíl od této úpravy neoperuje s pojmem hloubková kontrola, ale rozlišuje mezi provedením identifikace a kontroly klienta, kdy identifikace znamená zjištění a ověření totožnosti a kontrola zahrnuje zbývající prvky hloubkové kontroly. K identifikaci klienta musí být povinná osoba povinnost i v situacích, ve kterých nemusí být nutně provedena kontrola klienta, jako jsou zejména obchody mimo obchodní vztah v hodnotě převyšující částku 1 000 EUR a zároveň nedosahující hodnoty 15 000 EUR. český zákonodárce zvolil tuto úpravu zejména s ohledem na povinnosti stanovené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1781/2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků, dle kterého musejí být bezhotovostní převody doprovázeny úplnou informací o plátcích (zásadně jméno, adresu a číslo účtu) i v rámci převodů do/z území mimo EU.⁹⁵

Německý GWG oproti tomu upravuje institut hloubkové kontroly v souladu se zněním III. AML směrnice, takže zde nedochází k situacím, kdy by povinná osoba prováděla pouze identifikaci a nikoliv již kontrolu, ledaže se jedná o identifikaci klientů kasin, kteří prodávají či nakupují herní fletony v hodnotě 2 000 EUR nebo vyšší, čímž německý zákonodárce pouze

⁹⁵ TVRDÝ, Jiří. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a přílohy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-099-7. s. 115.

reflektuje povinnost uloženou směrnicí. Jestliže tedy v SRN povinná osoba provádí jednotlivý obchod v hodnotě převyšující částku 1 000 EUR, jehož hodnota je nižší než 15 000 EUR, není povinná svého smluvního partnera ani identifikovat, ledaže by se jednalo o podezřelý obchod, kdy je povinnost provést hloubkovou kontrolu bez ohledu na hodnotu obchodu, nebo o bezhotovostní převod mimo obchodní vztah v hodnotě 1 000 EUR a více dle výše uvedeného nařízením o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků.

Přístup českého AML zákona k identifikaci klientů u obchodů nad 1 000 EUR, které zároveň nedosahují hodnoty 15 000 EUR, je dle mého názoru jediný přínosný, nebo do značné míry omezuje množství obchodů, při nichž nemusí být klient vůbec identifikován a při nichž tak může docházet k vkládání nelegálně získaných peněz do finančního systému zcela bez povšimnutí, když například zně osoby přinesou na různé pobočky finanční instituce menší obnosy peněz, které ale ve výsledku představují významnou sumu. Byť finanční instituce zpravidla vyvíjejí k detekci takového podezřelého jednání určité automatické systémy, nelze zaručit, že tyto vyhodnotí podezřelost včas, a i kdyby, tak ušli se v tichou nepodaří nikdy dohledat dotčené osoby, jelikož nebyly nijak identifikovány.

Další odlišnost v právní úpravě obou států spoívá v procesu kontroly klienta, resp. v případě české úpravy v procesu hloubkové kontroly smluvního partnera. Český AML zákon si vyžaduje se získáním informací o úřelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu, zjištěním skutečného majitele, pokud je klientem právnická osoba, prozkoumáním zdroje peněžních prostředků a v případě obchodního vztahu se získáním informací pro provádění průběžného sledování obchodního vztahu.

Česká úprava k žádnému provedení hloubkové kontroly vyžaduje navíc i zjištění vlastnické a kontrolní struktury klienta. Tento požadavek v ČR platný AML zákon neobsahuje, nicméně v návrhu novely AML zákona je s ním již poříáno, kdy kontrola dle tohoto návrhu by měla zahrnovat i zjištění vlastnické a řídicí struktury klienta. GWG ale na druhou stranu nevyžaduje zjištění zdroj peněžních prostředků u každého klienta, u kterého je hloubková kontrola prováděna (s výjimkou politicky exponovaných osob), ale stanoví, že zdroj finančních prostředků má být zjištěn tehdy, je-li to potřeba pro provádění průběžného sledování obchodního vztahu. Povinnost zjištění kontrolní i řídicí a zejména vlastnickou strukturu je bezesporu klíčovým prvkem kontroly klienta, neboť umožní lépe pochopit jeho chování a přizpůsobit tomu jeho rizikový profil. Ze strany povinných osob to však může znamenat i značnou administrativní zátěž, kdy v případě společnosti, za níž stojí třeba i desítky dalších subjektů, bude kontrola o dost složitější a náročnější.

Rozdílný je i přístup obou států v možnosti neaplikovat povinnosti stanovené III. AML směrnicí v určitých typů povinných osob, resp. za určitých podmínek. Zatímco v českém právním řádu jsou zakotveny výjimky z povinnosti identifikace a kontroly klienta za předpokladu, že jsou splněny uvedené podmínky, v tom německém umocněny nejsou, přičemž GWG v souladu se směrnicí pouze předpokládá možnost zjednodušené hloubkové kontroly, přičemž povinná osoba zjednodušenou kontrolu může provést pouze tehdy, kdy její využití odvodí z průběžným hodnocením rizik. V navrhované novele českého AML zákona však již dochází k omezení možnosti uplatnit výjimku z povinnosti identifikace a kontroly klienta, která by tak měla být možná jen v určitých obchodech s elektronickými peněžními v souvislosti s poskytováním platebních služeb prostřednictvím veřejné mobilní telefonní sítě, a do zákona jsou nově přidána ustanovení o zjednodušené identifikaci a kontrole klienta. Omezení možnosti uplatňovat výjimku z povinnosti identifikace a kontroly klienta v AML zákon lze jedině přivítat, protože je bezpochyby lepší provést alespoň minimální opatření než žádná opatření a tento přístup je rovněž mnohem blíže celkovému konceptu zákona, který i dosud směrnice ukládání průběžných povinností, než byl minimální standard stanovený unijní úpravou.

Závěr

Cílem této práce bylo popsat nástroje určené k boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti jak na území České republiky, tak na území Spolkové republiky Německo, a to z pohledu finančního a s ohledem na mezinárodní právní úpravu této problematiky, a na závěr tyto dvě právní úpravy porovnat a podrobněji charakterizovat nejvýznamnější rozdíly, které obě úpravy odlišují a které mohou být případně i inspirací pro úpravy dané oblasti de lege ferenda.

Vzhledem ke skutečnosti, že oba uvedené státy jsou členskými státy Evropské unie, která právní úpravu problematiky praní peněz určitým způsobem harmonizuje, jsou základní pilířkou obou úprav srovnatelné. Nicméně Evropská unie v této oblasti vychází z koncepce minimální harmonizace, kdy členskými státy stanoví minimální požadavky na úpravu boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, které musí tyto státy implementovat do svých právních řádů, ale dále nechává na jejich uvážení, zdali budou chtít přijmout ještě další opatření, která jsou z její strany vyřadována.

Pokud se tedy zaměřím na to, které odlišnosti jsou v právních řádech obou států nejvíce hmatatelné a které mají největší dopad do praxe, tak musím určit zmínit možnost provedení první identifikace klienta, resp. smluvního partnera prostřednictvím videohovoru, kterou na základě svého stanoviska umožnilo Ministerstvo financí Spolkové republiky Německo, a která se týká zejména bankovního sektoru. A koliv tento způsob prvotní identifikace zákon explicitně nezmiňuje, dle Ministerstva financí i takováto identifikace naplňuje požadavky zákona na osobní přítomnost identifikovaného, který by není přítomen fyzicky, tak může být stále identifikován na základě audiovizuálního kontaktu. Oproti tomu česká úprava v této věci je striktní, když první identifikaci klienta podmíní jeho fyzickou přítomností, což je požadavek, který identifikaci na základě videohovoru bez dalšího vylučuje.

Nicméně dle mého názoru, že německé ministerstvo, v návaznosti na zkušenosti z aplikace tohoto postupu v praxi, vydalo po nějaké době v této věci další stanovisko, kterým způsobil požadavky na provádění takovéto identifikace, zúžil okruh povinných osob, které ho mohou vyvolávat, a zejména zavedlo povinnost první platby provedené prostřednictvím ústního otevřeného na jméno klienta u jiné ústřední instituce, čímž tento způsob identifikace podmínil opatřením hloubkové kontroly, které do té doby nevyřadovalo. A koliv je tedy zjevné, že i německá úprava po zavedení daného postupu do praxe postupuje ke zpřísňování jeho podmínek, lze zcela jistě tento postup považovat za proměnlivý a bude jistě zajímavé pozorovat, jakým směrem se bude dále ubírat a jak se k této možnosti postaví další státy,

nebo je jisté, že tlak na umožnění takového způsobu identifikace bude ve světě digitálních technologií jen zesilovat.

Významná se právní úprava problematiky praní peněz liší i v přístupu k politicky exponovaným osobám, kdy zatímco si český zákonodárce vystavil s minimálními požadavky, které v této oblasti vyžaduje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES, a povinnost aplikovat zesílená opatření uložil povinným osobám jen ve vztahu k tzv. zahraničním politicky exponovaným osobám, ten německý se rozhodl jít nad rámec těchto požadavků a připsal pravidla provádění kontroly vyžaduje u všech politicky exponovaných osob bez ohledu na jejich místní a dokonce i rasovou příslušnost, kdy jakmile se jednou fyzická osoba stane politicky exponovanou osobou, pak je jí prakticky navždy. Je ale nutné doplnit, že zesílená hloubková kontrola může být nahrazena standardní hloubkovou kontrolou, pokud se jedná o politicky exponovanou osobu, kterou lze označit jako tuzemskou nebo která jí alespoň jeden rok není ve významné veřejné funkci. K nahrazení hloubkové kontroly standardní hloubkovou kontrolou nicméně může dojít pouze tehdy, pokud je takový postup odvozen na základě hodnocení rizik v konkrétním případě. V rámci implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 do právních řádů členských států ovšem dojde ke zrušení opatření vůči politicky exponovaným osobám i na české straně, takže tento rozdíl bude odstraněn a úprava této oblasti bude srovnatelná s touto německou.

Za zmínku stojí dále i rozdílný přístup zákonodárců obou států k provádění kontroly klientů, resp. smluvních partnerů. Zatímco německý přístup kopíruje úpravu obsaženou ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES, tedy ukládá povinnost hloubkové kontroly za okolností, které směrnice blíže definuje, dle české legislativy je třeba rozlišovat požadavky hloubkové kontroly na povinnost identifikace a povinnost kontroly, přičemž povinnost identifikace na povinné osoby dopadá i při provádění obchodů v relativně nízké hodnotě, u kterých dle směrnice není vyžadováno uplatňovat opatření hloubkové kontroly.

Kromě výše uvedených rozdílů lze jmenovat i další, jako například raz na úplnou identifikaci statutárních orgánů i jejich členů ze strany české právní úpravy oproti německému přístupu, který si vystavil se zjištěním jména, kdy navíc v případě většiny politických statutárních orgánů nebo zákonných zástupců postačí zjištění jména pouze u poloviny z nich. I toto se ale s implementací nové směrnice do českého právního řádu změní, kdy i když nebude třeba u statutárních orgánů i jejich členů zjišťovat identifikační údaje ve stejném rozsahu jako u klientů fyzických osob, ale postačí údaje dostatečné ke zjištění a ověření totožnosti těchto osob. Dalším příkladem rozdílného přístupu obou států v dané oblasti je skutečnost, že za podmínek stanovených českým zákonem mohou v některých situacích povinné osoby i zcela

odstoupit od povinnosti provést identifikaci a kontrolu klienta, což je v případě německé úpravy nemyslitelné, kdy je i v žádném z uvedených případech nutné provést alespoň zjednodušenou hloubkovou kontrolu. S novelizací české právní úpravy však dojde i v této oblasti ke změně a výjimku bude možné použít jifi jen v několika situacích, zejména v souvislosti s prováděním obchodů s elektronickými penězi.

Jak je tedy z výše uvedeného zřejmé, nelze jednoduše říci, že by česká právní úprava problematiky praní peněz byla přesnější než německá, či naopak, ale v každém právním řádu najdeme určitá specifika, která na ně které oblasti zájmu kladou zvýšený důraz oproti minimálním standardům. Na které rozdíly se každopádně s implementací směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 setou a postupy povinných osob na obou stranách tomu budou muset být náležitě přizpůsobeny. Dle mého názoru je ovšem žádoucí, aby byla opatření v boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti přesnější a aby byl kladen náležitý důraz na jejich dodržování. Zcela určitě je tedy zajímavé zamyslet se nad možnostmi, které úprava této problematiky nabízí, a jak je nejlépe využít k dosažení co nejefektivnějšího boje proti praní peněz, které rozhodně není pouze okrajovým problémem národního i světového společenství a kterému je třeba postavit se čelem.

Seznam poufíté literatury a pramen

Odborná literatura a komentá e

BAUSCH, Olaf und VOLLER, Thomas. *Geldwäsche-Compliance für Güterhändler*. Gabler Verlag, 2014. ISBN 9783406680953.

COX, Dennis. *Handbook of Anti Money Laundering*. Cornwall: John Wiley & Sons, 2014. ISBN 9780470685273.

DIERGARTEN, Achim und BARRETO DA ROSA, Steffen. *Praxiswissen Geldwäscheprävention: Aktuelle Anforderungen und Umsetzung in der Praxis*. Berlin: De Gruyter, 2015. ISBN 3110337754.

GÖRG, Sabine. *Geldwäschebezogene Terrorismusbekämpfung*. 1. vyd. Frankfurt am Main: Petr Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2010. ISBN 3631613180.

HOPTON, Doug. *Money Laundering: A Concise Guide for All Business*. Burlington: Gower Publishing Limited, 2009. ISBN 0566086395.

IOANNIDES, Emmanuel. *Fundamental Principles of EU Law Against Money Laundering*. Farnham: Routledge, 2014. ISBN 9781472431882.

KOSS, Hartmut. *Möglichkeiten der Verhinderung bzw. Eindämmung der Wirtschaftskriminalität durch das Geldwäschegesetz*. Hamburg, 2001. Diplomarbeit. Hamburger Universität für Wirtschaft und Politik.

KYNCL, Libor, Jaroslav BENÁK, Miloslav HRDLI KA a Petr MRKÝVKA. *Poznej svého klienta: základní zásada finančního práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity. ISBN 978-80-210-6085-2.

LAUFHÜTTE, Heinrich Wilhelm, RISSING-VAN SAAN, Ruth und TIEDEMANN, Klaus. *Strafgesetzbuch: Leipziger Kommentar; Großkommentar*. 8. 12. Auflage. De Gruyter, 2010. ISBN 3899497856.

MUGARURA, Norman. *The Global Anti-Money Laundering Regulatory Landscape in Less Developed Countries*. Abingdon: Routledge, 2016. ISBN 1317030346.

OGBAMICHAEL, Asmerom. *Das neue deutsche Geldwäscherecht*. De Gruyter, 2011. ISBN 978-3-11-026456-2.

RATZ, René. *Finanzinnovationen und deren Möglichkeit zur Geldwäscherei: Eine aktuelle Betrachtung des Phänomens der Geldwäscherei*. Hamburg: Diplomica Verlag, 2008. ISBN 9783836655903.

TRÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentář e. ISBN 978-80-7400-428-5.

TRMAJS, Josef, BINKA, Bohuslav a ROLNÝ, Ivo. *Etika, ekonomika, p íroda*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4293-9.

TURNER, Jonathan E. *Money Laundering Prevention: Deterring, Detecting, and Resolving Financial Fraud*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2011. ISBN 9780470874752.

TVRDÝ, Ji í. *Zákon o n kterých opat eních proti legalizaci výnos z trestné innosti a financování terorismu a p edpisy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákon s komentář em. ISBN 978-80-7400-099-7.

UNGER, Brigitte und VAN DER LINDE, Daan. *Research Handbook on Money Laundering*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013. ISBN 9780857934000.

VONDRÁ KOVÁ, Aneta. *Boj proti praní pen z v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní v dy. ISBN 978-80-87975-49-7.

Právní p edpisy

Gesetz über das Aufspüren von Gewinnen aus schweren Straftaten (Geldwäschegesetz ó GwG).

Gesetz über das Kreditwesen (Kreditwesengesetz ó KWG).

Gesetz über die Beaufsichtigung von Zahlungsdiensten (Zahlungsdiensteaufsichtsgesetz ó ZAG).

Gesetz über die Beaufsichtigung der Versicherungsunternehmen (Versicherungsaufsichtsgesetz ó VAG).

Kapitalanlagegesetzbuch (KAGB).

Na ízení Evropského parlamentu a Rady (ES) . 1781/2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků .

Na ízení Evropského parlamentu a Rady (ES) . 1889/2005 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství nebo je opouštějící.

Na ízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků .

Návrh zákona, kterým se mění zákon . 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů . Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=752&CT1=0>

Předpis . 33/1997 Sb., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu.

Směrnice Komise 2006/70/ES, kterou se stanoví prováděcí opatření ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES, pokud se jedná o definici špoliticky exponovaných osob a technická kritéria pro zjednodušené postupy hloubkové kontroly klienta a pro výjimku na základě finanční činnosti vykonávané p íležitostně nebo ve velmi omezené míře.

Vyhláška . 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů .

Zákon . 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů.

Odborné články, studie a stanoviska

Auslegungs- und Anwendungshinweise der DK zur Verhinderung von Geldwäsche, Terrorismusfinanzierung und sonstigen strafbaren Handlungen. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* [online]. 1. 2. 2014. Dostupné z http://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Auslegungsentscheidung/dl_ae_auas_gw.pdf?__blob=publicationFile&v=11

Auslegungs- und Anwendungshinweise des GDV zum Geldwäschegesetz sowie zu den geldwäscherechtlichen Bestimmungen im VAG. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* [online]. 2012. Dostupné z https://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Auslegungsentscheidung/dl_ae_auas_gdv.pdf?__blob=publicationFile&v=4

Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých pen z České republiky. *Ministerstvo financí ČR* [online]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/zakladni-informace>

Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Metodická pomůcka k provádění identifikace podle § 10 zákona . 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 10. 3. 2006. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/zprostredkovana-identifikace>

Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Metodický pokyn ke zjištění skutečného majitele povinnými osobami. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 30. 10. 2013. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/metodicky-pokyn-ke-zjistovani-skutecneho-15015>

Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Stanoviska FAÚ ČR k problematice AML a CFT – obecná výkladová stanoviska MF k zákonu . 253/2008 Sb. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 5. 3. 2013. Poslední změna článku 2. 9. 2015. Dostupné z

<http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/stanoviska-financniho-analytickeho-utvar>

Finanční analytický útvar Ministerstva financí R. Výroční zpráva Finančního analytického útvaru o rok 2015. *Ministerstvo financí R* [online]. 11. 3. 2016. Poslední aktualizace 16. 3. 2016. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2015/zprava-o-cinnosti-financniho-analytickeh-24287>

Finanční analytický útvar Ministerstva financí R. Zpráva o činnosti Finančního analytického útvaru - rok 2014. *Ministerstvo financí R* [online]. 22. 2. 2015. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2014/zprava-o-cinnosti-fau-2014-20591>

INDRUCHOVÁ, Eva. Nová směrnice o předcházení vyuffivání finančního systému k praní –pinavých pen z. *Bulletin advokacie: stavovský asopis eské advokacie*. 2015, s. 46-49.

International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. The FATF Recommendations. *Financial Action Task Force* [online]. 2012. Poslední aktualizace 6. 2016. Dostupné z http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf

KUNZ, Jens. H. und SCHIRMER, Matthias. 4. EU-Geldwäsche-RL: Auswirkungen auf Unternehmen, Banken und Berater. *Betriebs Berater*. [online]. 41/2015. s. 2435 ó 2443. Dostupné z <http://noerr.com/Mailings/Banking%20&%20Finance/Kunz1.pdf.pdf>

Rundschreiben 01/2014 (GW) ó Verdachtsmeldung nach §§11, 14 GwG. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht*. [online]. 5. 3. 2014. Dostupné z https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/DE/Rundschreiben/rs_1401_gw_verwaltungspraxis_vm.html

Rundschreiben 04/2016 (GW) ó Videoidentifizierungsverfahren. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht*. [online]. 10. 6. 2016. Dostupné z https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/DE/Rundschreiben/2016/rs_1604_gw_videoident.html?nn=7845892

VAVRUTŇKOVÁ, Adriana. Podez elé obchody a zaji- ování finan ních prost edk Finan ním analytickým útvarem Ministerstva financí R. *Bankovnictví*. P íloha: Právní speciál. 2015, . 9, s. 12-17.

World Bank, International Monetary Fund. Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism: A Comprehensive Training Guide. *The World Bank* [online]. 2009. Dostupné z <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/2661/499600v3a0PUB0101Official0Use0Only1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Internetové zdroje

<http://ec.europa.eu>

<http://www.bafin.de>

<http://www.bka.de>

<http://www.egmontgroup.org>

<http://www.europarl.europa.eu>

<http://www.imolin.org>

<http://www.worldbank.org>

www.cnb.cz

www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval

www.fatf-gafi.org

www.mfcr.cz

www.unodc.org

Resumé

Cílem mé diplomové práce je identifikace a následné porovnání právních nástrojů, které slouží k boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti neboli praní –pinavých peněz v České republice a ve Spolkové republice Německo.

První kapitola je pojata jako seznámení se s problematikou praní –pinavých peněz, tudíž je zde vymezeno, co vlastně znamená fenomén praní –pinavých peněz a v jakých fázích tento proces zpravidla probíhá. Ve druhé kapitole se věnuji mezinárodním institucím, které se na nadnárodní úrovni zabývají problematikou praní –pinavých peněz a z jejich činnosti vycházejí mezinárodně uznávané standardy pro danou oblast.

V části třetí se již zabývám samotnou právní úpravou opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti v rámci České republiky. Nejprve popíšu historii vývoje boje proti praní –pinavých peněz na tomto území a následně jmenuji jednotlivé právní předpisy, jejichž cílem je úprava práv a povinností v souvislosti s ústavním bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Dále se podrobně zabývám jednotlivými povinnostmi, které dopadají na subjekty, jež se při své činnosti mohou setkat se snahou o legalizaci výnosů z trestné činnosti, a popíšu zde i jednotlivé instituce, které se na boji proti praní –pinavých peněz podílejí.

Ve čtvrté kapitole se naopak věnuji úpravě právních opatření přijatých ve Spolkové republice Německo. Obdobným způsobem jako tomu je ve třetí kapitole této práce věnuji i popíšu relevantní právní předpisy v uvedené oblasti a blíže vysvětlím jednotlivé povinnosti, které s bojem proti praní –pinavých peněz souvisejí.

Pátá kapitola pak pojednává o těch nejvýznamnějších změnách, které s sebou přináší přijetí IV. AML směrnice. V poslední, čtvrté části se již zabývám komparací obou právních řádů z hlediska této konkrétní oblasti, přičemž zde popisuji nejzásadnější rozdíly mezi opatřeními, které jednotlivé státy pro boj s praním –pinavých peněz přijaly za své.

Abstract

The subject of my thesis is the identification and subsequent comparison of legal instruments which are intended to fight against legalization of proceeds of crime, which is also referred to as money laundering, in the Czech Republic and in the Federal Republic of Germany.

The first chapter is to familiarize the reader with the issue of money laundering, therefore it provides the definition of the phenomenon of money laundering and also describes the typical phases of this process. The second chapter is devoted to international institutions that deal with money laundering on the supranational level and whose activities are then reflected in international standards.

The third chapter deals with legislation related to the fight against legalization of proceeds of crime in the Czech Republic. First I focus on the history of the development of the struggle against money laundering in the country and subsequently describe particular laws designed to regulate the rights and obligations relating to the effective fight against this phenomenon. Further I describe particular obligations that fall on subjects, which may be confronted with efforts to launder money within its activities, and characterize individual institutions that are involved in the fight against money laundering.

The fourth chapter is devoted to the relevant anti money laundering measures that are applied in the Federal Republic of Germany. In a similar way as it is presented in the third chapter of this thesis I concentrate on the particular legal regulation in this area and further explain individual obligations of involved subjects.

The fifth chapter concerns the most significant changes that have to be implemented with regard to the adoption of the fourth directive on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing. The sixth and final chapter provides the comparison of both legal systems in terms of the interested area, where I describe the principal differences between the measures which both states use to fight against money laundering.

Název diplomové práce / Thesis title

Komparace nástrojů boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti v ČR a SRN

Comparison of legal instruments used in the fight against legalization of proceeds of crime in the Czech Republic and the Federal Republic of Germany

Klíčová slova / Key words

Praní (-pinavých) peněz, Legalizace výnosů z trestné činnosti, AML zákon, GWG

Money laundering, Legalization of proceeds of crime, Anti Money Laundering Act (AML Act), Money Laundering Act (Geldwäschegesetz - GWG)